

Harju kalanduspiirkonna arengustrateegia 2015-2020

Euroopa Liit
Euroopa Merendus-
ja Kalandusfond

Sisukord:

1.	SISSEJUHATUS	3
1.1.	STRATEEGIA LÜHIKOKKUVÕTE	3
1.1.1.	Analüüsi põhijäreldused	3
1.1.2.	Strateegia fookus	4
1.1.3.	Visioon	4
1.1.4.	Eesmärgid	4
1.1.5.	Tegevused	4
2.	HETKEOLUKORRA KIRJELDUS JA ANALÜÜS	5
2.1.	HARJUMAA ÜLDISELOOMUSTUS	5
2.1.1.	Maastik	6
2.1.2.	Saared	7
2.1.3.	Jõed	7
2.1.4.	Kaitsealad	7
2.1.5.	Rahvastik	8
2.1.6.	Ettevõtluskeskkond	11
2.1.7.	Kultuuriväärtused ja turism	12
2.1.7.1.	Padise vald	12
2.1.7.2.	Paldiski linn	12
2.1.7.3.	Keila vald	12
2.1.7.4.	Harku vald	13
2.1.7.5.	Viimsi vald	13
2.1.7.6.	Jõelähtme vald	13
2.1.7.7.	Kuusalu vald	13
2.1.7.8.	Loksa linn	14
2.2.	PIIRKONNA KALANDUSSEKTORI OLUKORRA ÜLEVAADE	14
2.2.1.	Traalpüük	14
2.2.2.	Rannapüük	14
2.2.3.	Harrastuspüük	17
2.2.4.	Laevastiku olukord	17
2.2.5.	Kalavarude olukord	18
2.2.6.	Sadamad ja lossimiskohad	18
2.2.7.	Vesiviljelus	19
2.2.8.	Kalatööstused	20
2.2.9.	Turustamine	21
2.2.10.	Tööhõive ja sotsiaalmajanduslik olukord	21
2.2.11.	Rannakülad	23
2.2.12.	Sotsiaalne heaolu	24
2.2.13.	Kalanduse ja merenduse kultuuripärand	24
2.2.14.	Kalandusressursside ja merendustegevuse juhtimine	25
2.2.15.	Ülevaade eelmise perioodi kalanduspiirkonna arengustrateegia elluviimisest	25
2.3.	PIIRKONNA SWOT ANALÜÜS FOKUSSEERITUD KALANDUSSEKTORILE	30
2.3.1.	SWOT	30
2.3.1.1.	Tugevused	30
2.3.1.2.	Nõrkused	30
2.3.1.3.	Võimalused	30
2.3.1.4.	Ohud	31
2.3.1.5.	SWOT tulemused	31
2.3.2.	Piirkonna arenguvajaduste ja potentsiaali analüüs	32
3.	VISIOON JA MISSIOON	33
3.1.	Visioon	33
3.2.	Missioon	33
3.3.	Väärtused	33

4.	EESMÄRKIDE PÜSTITAMINE	34
4.1.	EESMÄRK JA STRATEEGIA VALIK	34
4.1.1	Strateegia lõimitud ja uuendusliku olemuse kirjeldus	35
5.	SEOSED MUUDE ARENGUKAVADEGA JA STRATEEGIATEGA	35
5.1.	SEOSED PIIRKONNA KOHTA KOOSTATUD ARENGUKAVADEGA JA STRATEEGIATEGA	36
5.2.	SEOSED MUUDE ARENGUKAVADEGA	38
6.	TEGEVUSKAVA	42
6.1.	TEGEVUSSUUNAD	42
6.1.1.	KALATOODETE VÄÄRINDAMINE VÕI TURUSTAMINE	42
6.1.2.	MITMEKESISTAMINE	43
6.1.3.	KALASADAMATE JA LOSSIMISKOHTADE UUENDAMINE	44
6.1.4.	KOELMUALADE TAASTAMINE	45
6.1.5.	SOTSIAALSE HEAOLU JA KULTUURIPÄRANDI, SH KALANDUSE- JA MERENDUSE KULTUURIPÄRANDI EDENDAMINE KALANDUSPIIRKONNAS	46
6.1.6.	KOOSTÖÖ	47
6.2.	TÖÖKORRALDUS	48
6.3.	PROJEKTITAOTLUSVOORUDE KORRALDAMINE	51
6.3.1.	Teavitamine	51
6.3.2.	Taotluste vastuvõtt	51
6.3.3.	Elektrooniline hindamissüsteem	52
6.3.4.	Toetuse hindamistulemustest teavitamine	54
6.3.5.	Projektitoetuste taotluste paremusjärjestuse kinnitamine	54
6.3.6.	Projektitoetuste taotluste esitamine PRIA-le	54
6.4.	HINDAMISKORD JA KRITERIUMID	55
6.4.1.	Hindamiskord	55
6.4.2.	Hindamiskriteeriumid iga valitud strateegia tegevussuuna kohta	56
6.5.	KOMMUNIKATSIOONIPLAAN	59
6.5.1.	Taotlusvoorude korraldamine	60
6.5.2.	Kalandusalase teabe levitamine	60
6.5.3.	Ühingu tutvustamine	60
6.5.4.	Tagasiside kogumine	60
6.5.5.	Kohustuslik informatsioon veebilehel	60
7.	TOETUST SAANUD PROJEKTIDE SEIRE JA KOHALIKU ARENGUSTRATEEGIA HINDAMISTEGEVUS	61
8.	RAHASTAMISKAVA	62
9.	STRATEEGIA KOOSTAMISE PROTSESS	63
9.1.	STRATEEGIA KOOSTAMISSE KAASAMISE PROTSESS	63
9.2.	KASUTATUD JA LÄBIVIIDUD UURINGUD	67
10.	LISAD	68
10.1.	Lisa 1. Strateegia koostajad ja koostamisse kaasatud isikute nimekiri	68
10.2.	Lisa 2. Noorte kalurite uuringu tulemused	72
10.3.	Lisa 3. Uuringu tulemused	77
10.4.	Lisa 4. Indikaatorid	81
10.5.	Lisa 5. Sadamate nimekiri	84
10.6.	Lisa 6. Strateegia kinnitamine	89
10.7.	Lisa 7. Hindamiskriteeriumite hinde seletused	93

1 SISSEJUHATUS

Käesolev MTÜ Harju Kalandusühing (lühend – HKÜ) strateegia aastateks 2015-2020 on aluseks Harju kalanduspiirkonna arenguga seotud otsuste tegemisel. Seab paika kalanduspiirkonna põhilised eesmärgid ning lahendusteel nende eesmärkide saavutamiseks.

Koostatud strateegia on sisendiks rakenduskava väljatöötamisel ja abiks piirkonna kalandussektori ettevõtetele oma strateegiate ning äriplaanide kavandamisel.

1.1 Strateegia lühikokkuvõte

HKÜ strateegia väljatöötamine toimus perioodil oktoober 2014 kuni detsember 2015. Strateegia koostamisel pakkusid metoodilist ja korralduslikku tuge Agentuur Kämp ja MTÜ Loovpolügoon. Strateegia on koostatud kalanduspiirkonna kalurite, ettevõtete esindajate, omavalitsuste ja kolmanda sektori esindajate poolt. Kokku toimus seitse töötuba, millest kahest võtsid osa Soome kalanduspiirkondade esindajad. Töötubades arutati läbi strateegiatöö teostajate poolt esitatud kokkuvõtted ja alternatiivsed võimalused kuni saavutati ühine arusaam strateegiliste valikute osas.

1.1.1 Analüüsi põhijäreldused

"Euroopa Kalandusfondi rakenduskava 2007–2013" meetme 4.1. "Kalanduspiirkondade säästlik areng" elluviimine aktiveeris Harju kalanduspiirkonda oluliselt.

Investeeringud sadamate uuendamisse on vundamendiks kalanduspiirkonna edasisteks arenguteks. Suurt potentsiaali omab kalasadamate võrgustiku ja logistikakeskuste loomine.

Positiivseks võib lugeda, et kalurid on truud oma töökohale. Nad omavad suuri kogemusi ning teadmisi nii kalapüügist kui merendusest. On vajalik, et kalurid kohanduksid muutuva maailma uutele nõudlustele.

Kala müüakse väärindamata ja vähese hinna eest. Turundustegevuste suurendamine aitab kaasa uute töökohtade ning kanalite leidmisele eksporditurule. Kvaliteetse kala eksport tuleks suunata põhiliselt Lääne-Euroopa turule.

Kalavarud on meie kõige suurem rikkus, kuid need on vähenemise ohus. Teadlaste ja kalurite koostöös tuleks anda kaladele võimalus looduslikul teel enam paljuneda.

Peame seisma silmitsi karmi reaalsusega, et kalurikond vananeb ning väheneb. Noorte seas pole kaluriamet piisavalt populaarne ja tulus. Kalapüük on ebastabiilne. Naistel pole tööd. Tingimata on vajalik peatada sotsiaalse rahulolematuse kasv.

Koostöö laiendamine on piirkonna arengule suur potentsiaal. Erinevad koolitused ja õppereisid aitavad kaluritel kasutada ära oskusteavet läbi maailmapraktika. Piirkonna arendamisse tuleb kaasata nii piirkonna kalureid, kui ka teiste riikide kalandusorganisatsioone, et kasutada efektiivselt tekkivat sünergiat.

Sarnaseid arenguvajadusi leiame ka teiste piirkondadega. Prioriteetseim on vajadus lõpetada pooleliolevate sadamate renoveerimine.

Miinuseks võiks ühistegevuse juures ära tuua võimekate eestvedajate vähesuse mis on osaliselt tingitud kalurite liigsest tagasihoidlikkusest.

1.1.2 Strateegia fookus

Strateegilise analüüsi ja töötubades toimunud arutelude tulemusena kujunes välja ühine arusaam, mille kohaselt on järgmise, 2014–2020 eelarveperioodi Harju kalanduspiirkonna strateegia prioriteediks olemasolevate, juba uuendatud kalasadamate konkurentsivõime arendamine ja investeringud kala käitlemise võrgustikku.

1.1.3 Visioon

Harjumaa kalanduspiirkond on elujõuline kogukond, mis suudab täita rannakalurite ootusi.

1.1.4 Eesmärgid

Ühisarutelude tulemusena jõuti seisukohale, et eesmärkide prioriteetne järjekord on:

- 1) Harjumaa väikesadamad on arenenud kaasaegse taristuga.**
- 2) Rannakalur saab väarikat hinda kvaliteetse toodangu eest.**
- 3) Aktiivsed ja tegusad inimesed tegutsevad meie väärtusliku elukeskkonnaga rannakülades.**
- 4) Rannakülade ettevõtlus on mitmekesine ja toetab kohaliku kogukonna arengut.**
- 5) Kalade paremad elutingimused taastatud kudemispaikade näol.**
- 6) Kalanduspiirkonnas viiakse ellu uuenduslikke praktikaid, edendatakse rannakülade arengut ja kaasaegsust.**

1.1.5 Tegevused

Tuginedes piirkonna strateegilisele analüüsile, visiooni saavutamise SWOT analüüsile ja strateegia töötubade arutelule, on Harjumaa kalanduspiirkonnale vajalikud kõik tegevussuunad.

Indikatiivne rahaliste vahendite jaotus tegevussuundade vahel:

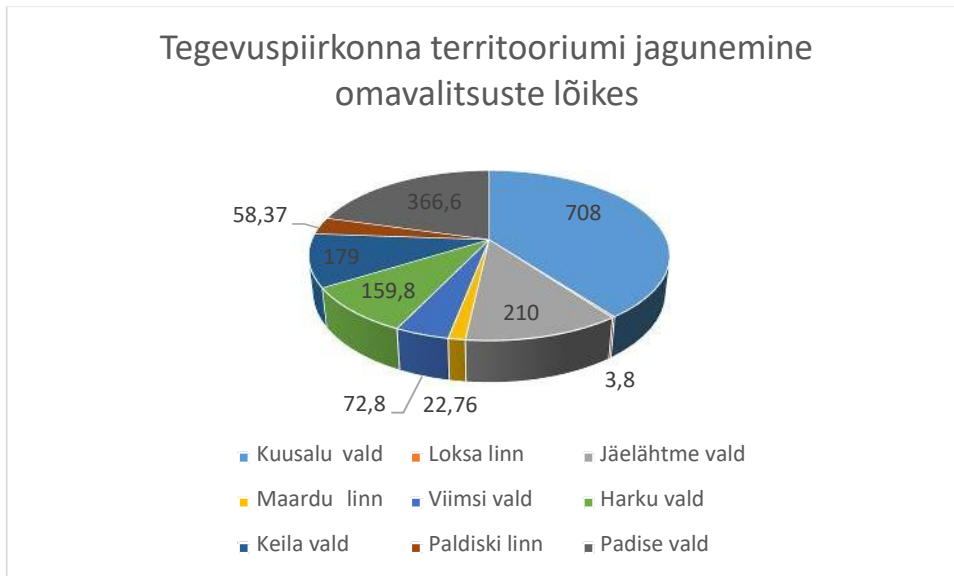
- Kala või vesiviljelustoodete väärindamine ja turustamine – 199 TEUR
- Mitmekesistamine – 598 TEUR
- Kalasadamate uuendamine – 598 TEUR
- Koelmualade taastamine – 100 TEUR
- Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine – 498 TEUR
- Algatusrühma koostöötegevused – 213 TEUR

Projektitoetuse taotlusi võetakse vastu taotlusvoorude kaupa. Taotluste paremusjärjestus tegevussuunal määratakse vastavalt strateegias seatud tegevussuuna eesmärkidele.

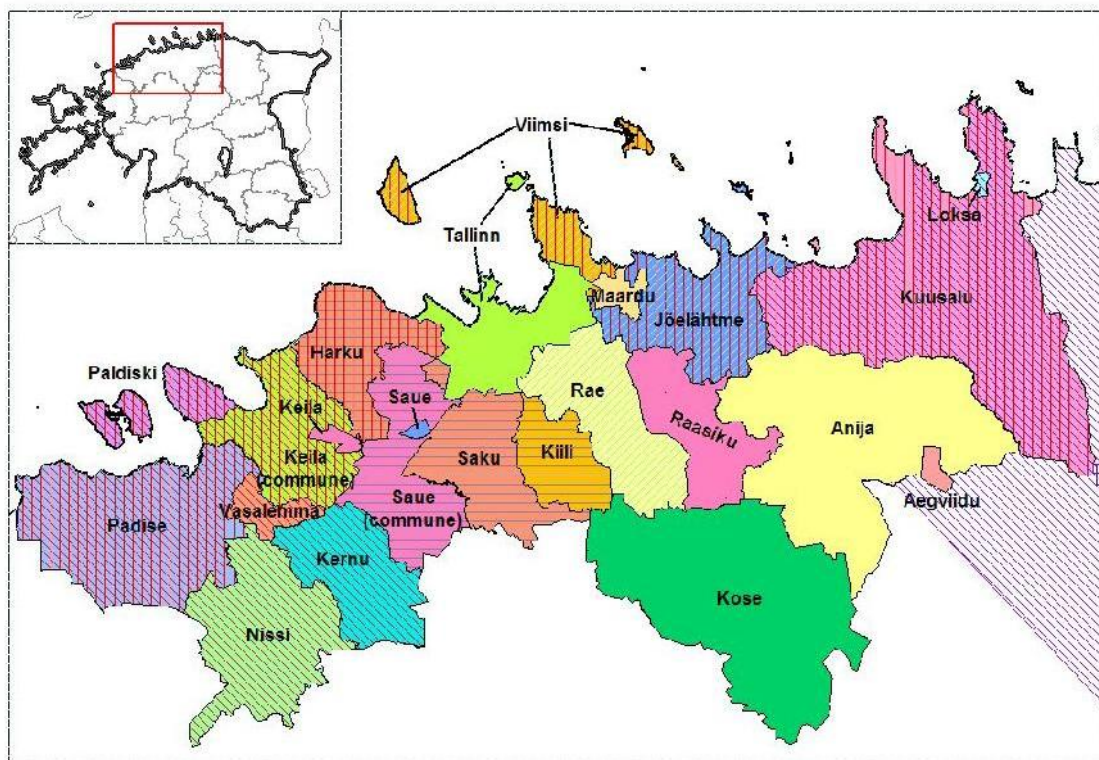
2 HETKEOLUKORRA KIRJELDUS JA ANALÜÜS

2.1 Harjumaa üldiseloostus

MTÜ Harju Kalandusühingu e. Soomelahe lääneosa e. Harjumaa kalanduspiirkonna kohaliku algatusrühma tegevuspiirkond asub Harjumaa järgmiste omavalitsuste territooriumil: Padise, Keila, Harku, Viimsi, Jõelähtme ja Kuusalu vald, Paldiski, Maardu ja Loks linn, kuid sinna ei kuulu otseselt Tallinn.

Kalanduspiirkonnas tegutsevad järgmised LEADER-tegevusgrupid:

1. Nelja Valla Kogu <http://www.4kogu.ee/> - Harku, Kiili, Saku ja Saue vald
2. Põhja-Harju Koostöökogu <http://www.leaderph.eu/> - Rae, Jõelähtme ja Viimsi vald
3. Arenduskoda <http://www.arenduskoda.ee/> - Tapa, Ambla, Kadrina, Vihula ja Kuusalu vald ning Lohja linn
4. Lääne-Harju Koostöökogu <http://www.vomentaga.ee/> - Keila, Nissi, Kernu, Padise, Vasalemma vald ja Paldiski linn

Tegevusgrupid on ellu kutsutud maapiirkonna arengule kaasa aitamiseks. Peamiselt vahendavad tegevusgrupid maaelu arengukava toetusmeetmeid vastavalt oma piirkonna strateegiale.

2.1.1 Maastik

Harjumaa 530 km pikkune rannajoon on liigestatud arvukate poolsaarte ja lahtedega. Rannikumeri on kõikjal madal, enamasti ka kivine. Rannaribal leidub tormide kujundatud rannavalle, tuulte meelevaldas olevaid liivikuid, lainete poolt puretud astanguid, veidi kaugemal ka metsa kasvanud luiteid. Kõige levinumad on rohtunud laugrannad, lahesoppides ka roostuvad rannad. Neemikud poolsaarte tippudes on enamasti kivised. Jõgede suudmes leidub luitelist liivaranda, mis meelitab suviseid rannapuhkajaid (lääne poolt alates Kloogarand, Vääna-Jõesuu, Tallinna rannad, Valkla ja Lohja rand). Põhja-Eesti maapind on pika aja jooksul kerkinud merest, seega leidub rannaga seotud pinnavorme ka kaugemal sisemaal. Praeguseks on maa ja mere piir stabiliseerunud, viimasel ajal täheldatakse pigem mere aktiivsuse kasvu, sest kohati lõhuvad tormid rannikut. Rööbiti

rannajoonega ja mitte kaugel merest kulgeb läbi Harjumaa Balti klint. See on mastaapne jalamilt kuni 30 meetrit kõrge aluspõhjaline astang, mis ulatub kaugemale väljapoole Eestit. Klindi eripäraks on tema väline vaheldusrikkus. Üksikud klindilõigud langevad püstloodselt otse merre ning on tänagi varisemisohhtlikud (Pakri poolsaar), samas osad astangud on jäänud mere otsese mõju alt välja ning on kõrged ja võimaldavad avaraid merevaateid (Türisalu, Rannamõisa ja Ülgase pangad). Mitmed klindilõigud on kaetud hilisema materjaliga ja kujutavad endast lihtsalt järsumaid nõlvu.

2.1.2 Saared

Harju maakonda jääb 75 saart ning laidu. Suurim on Tallinna lähistel asuv Naissaar (18,5 km²), mis on ühtlasi suurim Soome lahe saar. Paljud saared on nii väikesed, et neil polegi nime. Alaline elanikkond on viiel saarel, enam elab rahvast Pranglil (170 in.). Loodusesõbra lemmikuteks on peale eelpool nimetatute veel ka Suur- ja Väike-Pakri ning Kolga lahe maastikualale jäävad väikesaared. Keri üks Eesti põhjapoolsemaid saari, millest lähima Soome saareni jääb 30 km.

Pärispea poolsaare kivine ots, mis ulatub kaugemale merre märgib Eesti põhjapoolsemat punkti Eesti mandriosas.

2.1.3 Jõesed

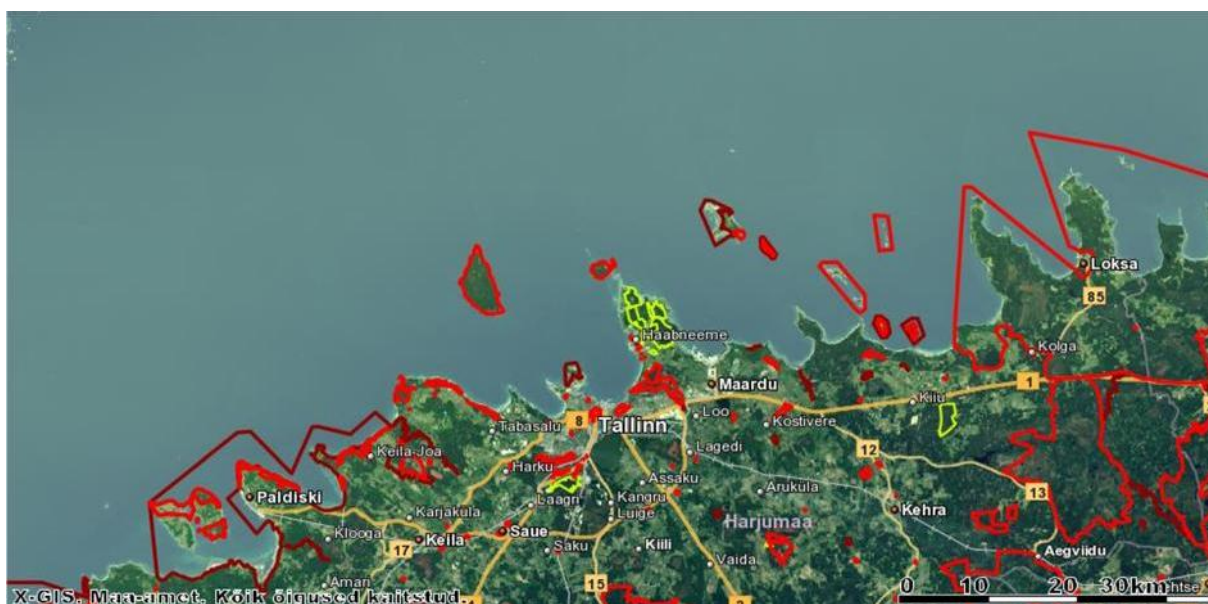
Harjumaa piires suubub merre kümmekond jõge, mille veerohkus on piisav, et neil saab läbi viia veematkasid. Kui muidu voolavad jõed Põhja-Eestis aeglaselt ja suuri lookeid tehes, siis klindiserva saabudes hakkab neil korraka kiire. Pankrannikust laskuvatele jõgedele on nende alamjooksul iseloomulik jugade, astangute, kärestike ja kanjonorgude esinemine. Ilmekamad joad jäävad kõrgusvahemikku 2-7 meetrit ning pakuvad suurvee ajal põnevat vaatamängu. Maakonnas on teada paarkümmend juga, neist veerikkamad (läänest alates) Treppoja, Keila, Vääna, Jägala, Nõmmeveski, Joaveski. Kujundlikult räägitakse isegi Põhja-Eesti „jugade vööst“, kuna klindiastangu tõttu jätkub joastike kett ka Virumaa suunal. Jugadele järgneb tavaliselt pikem kärestikuline jõelõik, mille läbinuna rahunevad jõed merre suubudes lõplikult. Kevadeti võib jõgedel näha kanuusõitjaid, üksikuid õngitsejaid kohtab paisjärvede juures. Tavalisemad püügikalad jõgedes on ahven, särg, haug ja latikas. Eestimaa jõgede veerikkuse kohta kehtib lihtne valem: kevadine suurvesi on kümme korda suurem ja suvine madalvesi kümme korda väiksem, kui aasta veerikkus keskmiselt. Liikumine jõgede kallastel on kõikidele vaba, samas tuleb matkajal arvestada ka maaomanike huvidega (Harjumaa Reisijuht).

2.1.4 Kaitsealad

Umbes viiendik maakonnast on soode ja pool metsade all. Paepealne maastik, vanad rannamoodustised, karstinähtused, aluspõhja astangud, joad (Jägala ja Keila-Joa juga), rändrahnude rohkus – need loodusega seotud märksõnad eristavad Harjumaad ülejäänud Eestist. Looduskaitse all on 19,6% pindalast.

Harjumaal on 17 looduskaitseala, 23 maastikukaitseala, 29 hoiuala, 5 muud kaitseala ja osa Lahemaa rahvusparkist (25 377 ha) (*Eesti entsüklopeedia*). Tegevuspiirkonda jääb Natura 2000 32 hoiuala. Piirkonna suurim hoiuala on Pakri hoiuala. Suurem osa kaitstavast Pakri pindalast asub vees (17037,2ha). Maismaast moodustab ala vaid 2077,8ha. Suuruselt teisele kohale jääb Viimsi valda jääv Naissaare maastikukaitseala, moodustades maismaa pindalast 1898,2 ha (Keskkonna info).

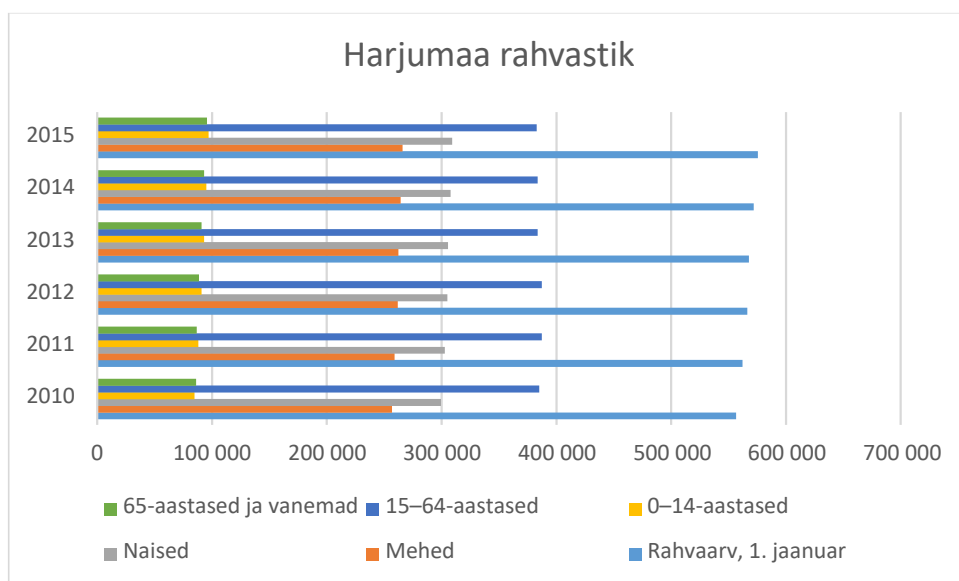
Natura 2000 alad

Ranna- ja kaldaalad on väga erilmelised piirkonnad, kus väikesel alal märkimisväärselt muutuvad keskkonnatingimused loovad sobivad eeldused erinevate liikide olemasoluks. Looduslike ranna- ja kaldaalade säilitamiseks on kehtestatud ehituskeelu- ja piiranguvöönd. Avalikus omandis olevad ranna- ja kaldaalad nagu ka pargid on armastatud paigad vabaaja veetmiseks. Probleemiks on maastike risustatus (mahajäetud hooned, põllumajandus- ja militaarobjektid), maakasutuse polariseerumine (osa maast on rikutud jäätmaa, osa kasutamist intensiivsusega liiga suur – nt valglinnastumine, ehitussurve ja külastuskoormuse kasv rannikualadel), rikutud maastike vähene taastamine/korrastamine ning väikeste maastikku ilmestavate niitude võsastumine (Harjumaa Reisijuht).

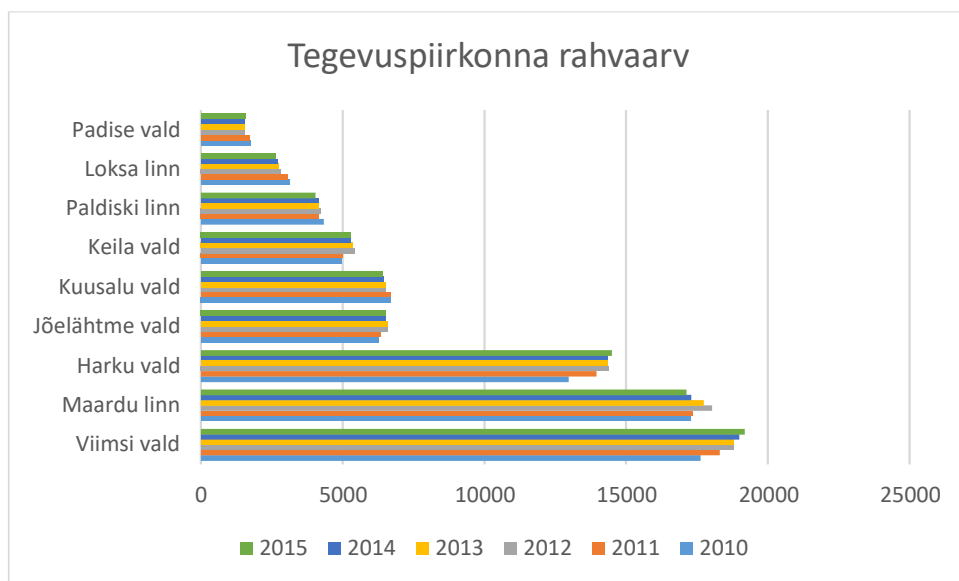
2.1.5 Rahvastik

Tallinn on Harjumaa keskpunkt ja siia koonduvad kiirtena kokku kõik peamised maanteed. Ka asustus on koondunud kontsentriselt Tallinna lähistele. Maakonna asustustihedus koos pealinnaga on 122 in/km², ilma pealinnata aga 26 in/km² (Harjumaa reisijuht).

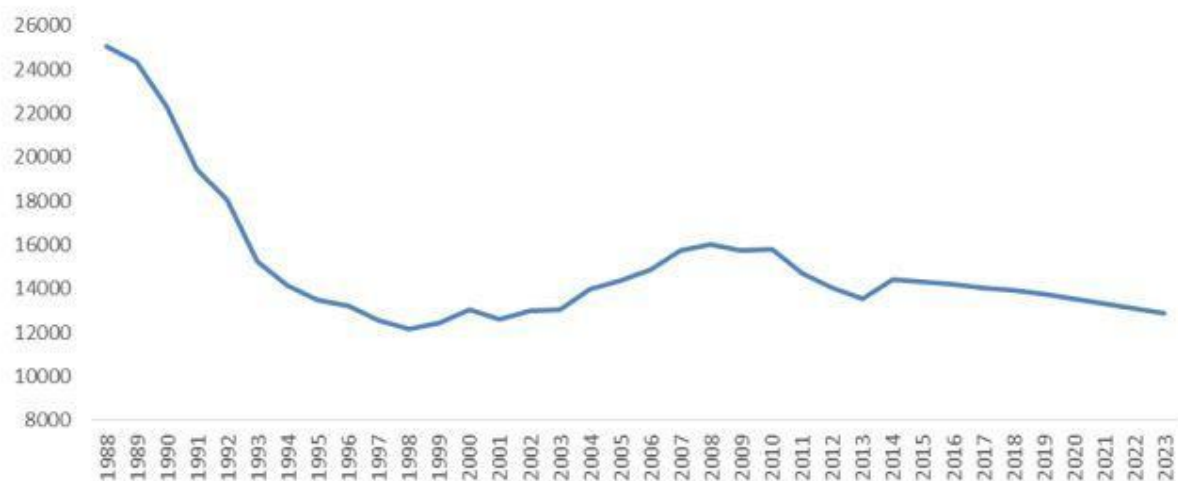
Harju maakond on rahvaarvult Eesti suurim ja pindalalt teine maakond. 62% maakonna rahvastikust moodustavad eestlased ja 31% venelased (Statistikaamet).

Rahvastikuregistri andmetel on Harjumaa ainuke maakond, kus elanike arv möödunud aastal suurenes. Peamine tõmbekeskus oli loomulikult pealinn Tallinn, kus elanike arv kasvas enam kui 4500 inimese võrra. Seda on siiski oluliselt vähem, kui 2013. aastal, mil Tallinna kodanikele hakkas kehtima ühistranspordis tasuta sõidu õigus ja uusi sisse kirjutatuid lisandus linna üle 10 000.

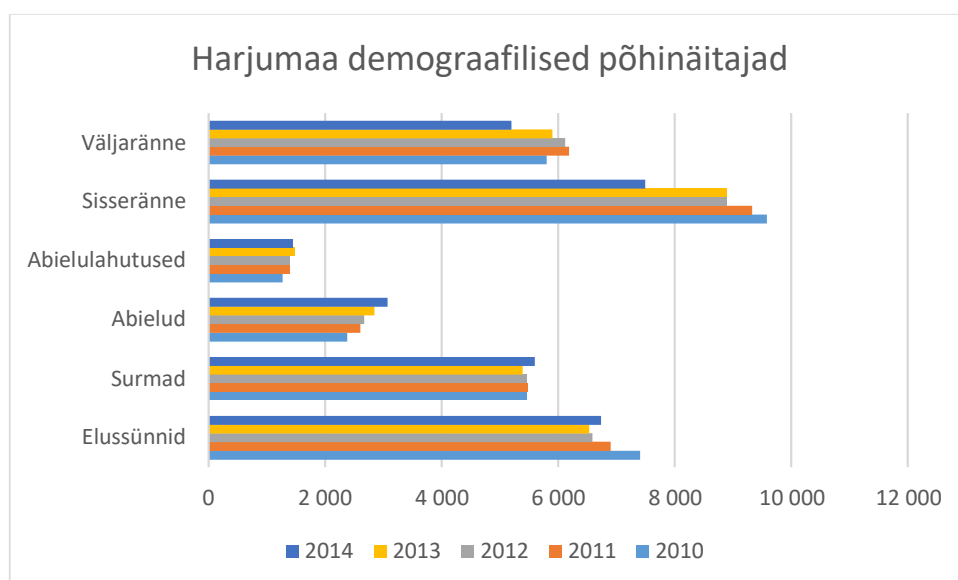

Rahvastikuregistri andmetel on elanike arv kasvanud viimasel aastal Harku, Jõelähtme, Keila ja Viimsi vallas. Kui Viimsi valla elanike arv oli tõusuteel ka juba aasta varem, siis ülejäänud on tõusu teinud just eelmisel aastal. Ilmselt on siin tegemist valglinnastumise protsessiga.

Joonis 1. Sündide langus 1988-2013 ja prognoositud sündimus kuni 2023. aastani¹.

2014. aastal on elanike arv jätkuvalt kahanenud Kuusalu ja Padise vallas ning Loksa, Maardu ja Paldiski linnas (Rahvastikuregister).

Statistika näitab, et omavalitsustes, kus on olnud elanikkonna juurdekasv, on see tulnud nii sündide kui sisserände arvelt. Väljaränne oli peamiselt Tallinna ja välismaale.

Eestist rändas 2014. aastal välja 4637 ja Eestisse saabus elama 3904 inimest, teatab Statistikaamet. Väljaränne oli eelneva kolme aastaga võrreldes ligi 30% väiksem.

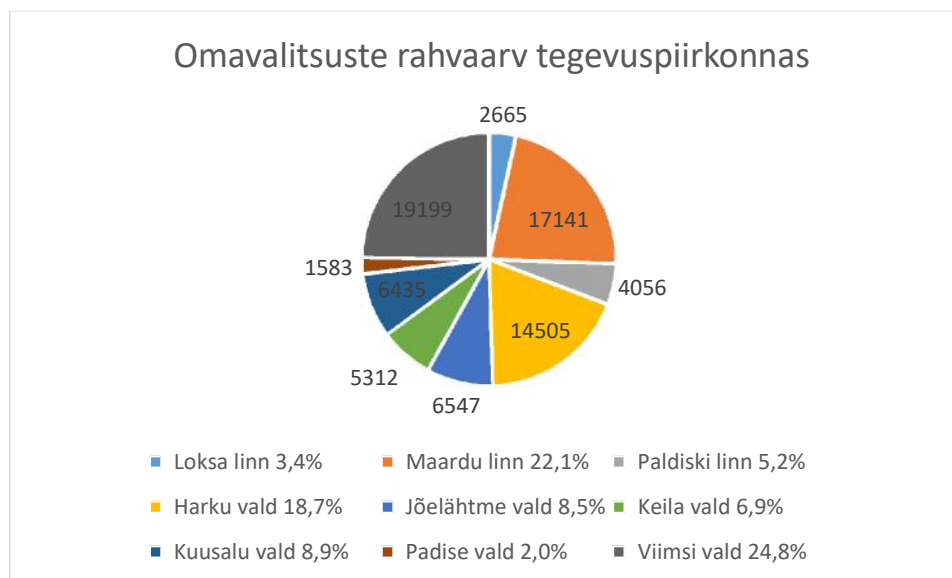
Väljarännanutest 53% ja sisserännanutest 44% olid naised. Meeste rändesaldo oli 2014. aastal positiivne – Eestisse tuli elama 14 meest rohkem kui Eestist välismaale elama läks. Viimati oli meeste väljarände saldo positiivne 2009. aastal.

2014. aastal oli kõigis vanusrühmades väljarändajaid arvukselt vähem kui varasematel aastatel. Peamised Eestist lahkujad on 20–34-aastased ning Eestisse saabujad 25–39-aastased. Alates 30-aastaste vanuserühmast oli sisserännanuid rohkem kui varasematel aastatel. 15–29-aastaseid oli sisserännanute hulgas vähem kui 2013. aastal. Rändesaldo oli positiivne (Eestisse elamatulnuid oli rohkem kui Eestist lahkujaid) kahes vanuserühmas: 0–4-aastaste väikelaste ja üle 60-aastaste hulgas.

Kõige suurem rahvastikukadu oli 5–14-aastaste ja 20–29-aastaste hulgas, samal ajal kui teistes aktiivsetes väljarändes osalevates vanuserühmades on kadu suurel määral vähenenud. 30–34-aastaste seas on rändesaldo enam-vähem tasakaalus. 35–59-aastaste seas oli rändesaldo küll negatiivne, kuid rahvastik neis vanuserühmades vähenes tunduvalt vähem kui varasematel aastatel. Varasemalt on suurem väljarände kadu toimunud vanuses 20–44.

Riigiti on tihedaim ränne endiselt Eesti ja Soome vahel. Eestist läks Soome elama 3051 ja Soomest tuli Eestisse elama 1290 inimest. Rändesaldo oli poole väiksem kui 2013. aastal. Populaarsemate riikidena, kuhu minnakse Eestist elama enam, kui sealt Eestisse elama tullakse, võib välja tuua veel Saksamaa ja Rootsi. Positiivse rändesaldoga riikide hulgas on peamised riigid Venemaa, Ukraina ja Ameerika Ühendriigid.

Välismaalt sissearännanudest 53% asuvad elama Harjumaale, neist üle 80% Tallinna. Teistest maakondadest võidab välismaalt sissearände tulemusel kõige rohkem elanikke Ida-Virumaa (10%), Tartumaa (10%) ja Pärnumaa (6%). Eestist väljarändajad on enamasti pärit Harju maakonnast (45% väljarännanutest), kuid oluline hulk lahkub ka Tartumaalt (14%). Maakondade väljarände saldo on positiivne Harjumaal ja Tallinnas, kuid suurusjärgus alla 100 inimese. Tartu maakonna negatiivne väljarände saldo on maakondade seas kõige suurem (-254). Lahkujaid on saabujatest rohkem ka Pärnu ja Viljandi maakonnas.

Enamik Harjumaal KOV-sid ei teinud elanike meelitamiseks vallakodaniku kampaaniat, mille käigus jagatakse kingitusi või auhindu, sest ei pidanud seda mõttekaks.

Nendest üks oli Harku vald, kuhu aastaga lisandus üle 240 elaniku.

2.1.6 Ettevõtluskeskkond

Harjumaal majandusele on omane tegevusalade mitmekesisus ning ettevõtete koondumine (Maardu, Paldiski, Keila, Saue, Saku, Kose, Kehra, Loksa, Viimsi, Jüri, Harku jmt). Majandusele avaldab tugevat mõju maakonna keskus ja riigi pealinn Tallinn.

Suur hulk piirkonna elanikest käib igapäevaselt Tallinnas tööl. Selleks, et seda protsessi pidurdada, on hakatud rohkem mõtlema kaugtöökeskuste loomisele. Need aitavad kaasa nii maa- kui rannaelu

arengule, kuna võimaldavad töötada kodukoha lähedal, mis omakorda võimaldab elada keskusest kaugemal. Praegu asuvad kaugtöökeskused Kolgal, Pärispeal ja Kuusalus.

Kalanduspiirkonnas on keskmiste sissetulekute erinevus tuntav. Kõige suuremad on sissetulekud Viimsi vallas, ulatudes 1430 euron. Võib eeldada, et kõrgem töötasu piirkonniti on seotud Tallinna töörandega, kus töökohtade osas on suurem valik ja kõrgemad tasud. Harju maakonna keskmine brutopalk 2014. aasta II kvartalis oli 1146 eurot, mis ületab Eesti keskmist palka 33%. Seevastu Loksa ja Maardu inimeste palk jääb Eesti statistilisele keskmisele alla.

Piirkonna alustavate ettevõtete ja kodanikuühenduste konsulteerimisega tegeleb Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus, mis pakub nõustamisteenust nii alustavatele kui tegutsevatele ettevõtjatele – äri-, finants- ja turundusplaani analüüsimist ning toetuste osas nõustamist. Samuti pakub Ettevõtlus- ja Arenduskeskus nii alustavatele kui tegutsevatele kodanikuühendustele nõustamist näiteks arengukavade koostamise, rahastamisskeemide läbimõtlemlise ja projektitaotluste osas.

Lisaks Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskusele on Tallinnas mitmeid teisi institutsioone, mis tegelevad kindla spetsiifikaga ettevõtluse toetamisega.

2.1.7 Kultuuriväärtused ja turism

Harjumaal on piirkondi kus erasektor on suutnud välja töötada huvitava külastuskeskkonna.

2.1.7.1 Padise vald

Tähtsamateks arhitektuurimälestisteks on Padise kloostri varemed koos vallikraaviga. Tähelepanu väärivad Padise, Vihterpalu ja Hatu mõisad, Harju-Madise ja Harju-Risti kirikud ning Audeväljas asuv Möldre tuuleveski. Arheoloogiamälestistest vajavad märkimist mitmed II aastatuhandest pärinevad asulakohad ning Padise linnamägi ehk Vanalinnamägi. Kloostri jõe kaldal paiknevast muinaslinnast on leitud kunagiste 7.- 8. sajandist pärinevate kaitserajatiste ja 12.- 13. sajandist pärinevate palkkonstruktsioonide jälgi. (Padise muistised, 1999). Tähtsamaks ajaloomälestiseks vallas on Eesti rahvuskooli rajaja B. G. Forseliuse sünnikoht Madise külas.

2.1.7.2 Paldiski linn

Paldiskis on muinsuskaitse all seitse ajaloo- ja 15 arhitektuurimälestist. Mandril on neist kõige imposantsem Peetri kindlus (Muula mäed), kuid mainima peab ka Paldiski Nikolai kirikut ja Georgi õigeuskikirikut, kalmistuid, Pakri tuletorni, I maailmasõja aegseid kaitserajatisi jt. Pakri saartel asuvatest objektidest on muinsuskaitse alla võetud nii Suur-Pakri kiriku kui Väike-Pakri kabeli varemed, kalmistud ning Väike-Pakri saarel asuvad Paldiski kindluse osad. Pakri poolsaarel ja saartel on registreeritud kümneid pärandkultuuri objekte, mis pole riikliku kaitse all, kuid hoiavad alles kohaliku kultuurimälu. Paldiskis asub skulptor Amandus Adamsoni majamuuseum, mis tegutseb Harjumaa Muuseumi filiaalina.

2.1.7.3 Keila vald

Keila-Joa mõisa park ja Ohtu mõisa park on üle-eestiliselt tuntud kultuurimälestised. Tähtsamateks arhitektuurimälestisteks on Ohtu ja Keila-Joa mõisad. Rannikukultuuri tutvustab muuseum Kase Antsu võrgukuur Lohusalus. Looduslikest vaatamisväärsustest võib välja tuua Keila-Joa loodusliku joa

ja Treppoja astangud. Puhkemajanduses saaks rohkem ära kasutada Keila jõge ja Vasalemma jõge. Keila vallas paiknevad Holokausti ja K. Tünni mälestusmärgid.

2.1.7.4 Harku vald

Harku vald on rikas oma mõisate poolest. Esinduslikumad neist asuvad Harkus, Väänas ja Murastes (varemeis), paljusid mõisaid on esmamainitud 15.-16. sajandil või isegi varem. Ühes ilusaimas – Vääna mõisahoones – tegutsevad kaasajal kool, lasteaed ja raamatukogu. Vaatamisväärtus on ka Harku mõis, kus 28. septembril 1710 sõlmiti ajalooline Harku Rahu Tallinna rae, Eestimaa Rüütelkonna ja Vene tsaari Peeter I esindajate vahel, mis lõi aluse siinsete aladele riiklikule korraldusele ja õhtumaisele autonoomiale 18.-19. sajandil. Arhitektuurilistest mälestistest on tuntumad veel Rannamõisa kirik, Suurupi tuletornid ja Peeter Suure merekindluse rajatised.

2.1.7.5 Viimsi vald

Just siit avaneb Tallinnale kuulus kilukarbi-siluett, vaade poolsaarelt üle mere. Olulisemad külastuskohad on Viimsi Vabaõhumuuseum ja Rannarahvamuuseum. Mõlemad objektid kuuluvad vallale ja on täna arvestatava külastajate arvuga. Viimsi Vabaõhumuuseumis, kus toimub palju üritusi, on avatud omapärane suveniiripood ja iga laupäev toimub püsivalt taluturg, mis on saanud tuntuks ka Tallinna elanike ja turistide hulgas. Viimsi vallas on veel kaks külastusobjekti. Nendeks on Naissaar ja Prangli, mis on oma külastatavuse saavutanud tänu heale ühendusele saartele. Lisaks ühendab kahte saart militaarne ajalugu. Prangli saar oma püsielanikega ja omapärase saarelise atmosfääriga: saarel on muuseum, kabel ja mitmed turismiteenuse pakkujad. Naissaarel asub sõjateemaline Naissaare muuseum ja aastast 2006 toimuv Nargen Festival, mis on pikim ja mitmekesisem kultuurfestival Eestis.

2.1.7.6 Jõelähtme vald

Vald on rikas oma vaatamisväärsuste poolest: 34 arhitektuurimälestist, 22 kunstimälestist, 7 ajaloomälestist ja 346 arheoloogiamälestist, mis paiknevad suures enamuses kompaktselt ühel kolmandikul valla territooriumil, mis on ühtlasi ka üks Eesti vanimaid säilinud kultuurimaastikke Rebala muinsuskaitsealal. See on harukordselt rikas mitmesuguste arheoloogiliste ja ajalooliste kinnismälestiste ning kaitstavate loodusobjektide poolest. Rebala muinsuskaitseala turismifookuseks on kinnitatud ajaloo ja kultuuriturism, toetavaks fookuseks loodusturism. Looduslikest vaatamisväärsustest on turistidele ja matkajatele enam huvipakkuvad Kostivere karstiaia, Jägala juga, Ülgase pank ja suured rändrahnud. Rebala muuseum on oluliseks ja arendust vajavaks objektiks.

2.1.7.7 Kuusalu vald

Tähtsamad vaatamisväärsused on Kuusalu kirik, Kiiu mõis, Kolga mõis ja Kiiu Mungatorn. Kuusalu Püha Laurentsiuse kirik on 13. sajandi lõpus tsistertslaste ehitatud kirik Kuusalus Harjumaal. Kuusalu kirik arvatakse olevat üks Põhja-Eesti vanimaid kivist pühakodasid.

Üks kolmandik Lahemaa Rahvuspargi territooriumist jääb Kuusalu valda, siin on Harjumaal kaunid rannaalad ja kalurikülad.

Viinistu on enam kui 600-aasta vanune väike kaluriküla. Pärast kolhoosiaegse kalatööstuse hoonetekompleksi renoveerimist sai Viinistu küla omale kunstimuuseumi (www.viinistu.ee), kus asub Viinistul sündinud Jaan Manitski kunstikogu. Endise kalatööstuse veemahutitest ümberehitatud

näitusesaalides saab nautida sadade eesti kunstnike loomingut läbi aegade, nii baltisaksa kui Tartus tegutsenud Pallase koolkonna kunstnike töödest kaasaegse Eesti kunstini.

Mohni tuletorn asub Mohni saare loodeosas. Esimene tuletorn oli puust ja ehitati saarele 1806. aastal. Praegune tuletorn valmis 1871. aastal. See Eesti tuletorn asub merepinnast 33 meetri kõrgusel ja on 27,4 m kõrge. Nähtav 10 meremiili (18,5 km) kaugusele igas suunas (tule sektorit ei ole piiratud). 1996. aastast toodavad selle tarbeks elektrit päikesepaneelid ja tuulegeneraator.

2.1.7.8 Loksa linn

Ajalooliste ja kultuuriliste vaatamisväärsuste hulka kuuluvad 1853. aastal valminud Loksa Püha Neitsi Maarja kirik ja aastatel 1938-1939 tüüpprojekti järgi (arhitekt Elmar Lohu) ehitatud Loksa bussijaam, mis jäi teadaolevalt esimeseks ja ainsaks selleks otstarbeks ehitatud hooneks tollases Eesti Vabariigis. Lisaks bussijaama hoonele on kohalikeks kultuuripärandi objektideks Loksa kooli hooned ja 1905. a revolutsiooniliste sündmuste mälestusmärk „Pamjat Azova“. Muinsuskaitse all on eraldi objektidena Loksa bussijaama hoone, Loksa kiriku hoone, kalmistu aed ja värav, samuti II maailmasõjas hukkunute ühishaud, kuhu on vene armee allikate andmeil maetud 32 sõjaväelast. Väärtusliku ehituspärandi nimistusse on kantud nõukogude perioodil ehitatud tänase SA Loksa Kultuur hoone ja endise Lahemaa kaubamaja hoone. 2009. aastal valminud Ida-Harjumaa turismiobjektide ja – marsruutide väljaarendamise kava investeringuvajaduste kontseptsioon näeb ette Loksa ajaloolise bussijaama hoone säilimise ja rekonstrueerimise.

2.2 Piirkonna kalandussektori olukorra ülevaade

Piirkonnal on soodne asukoht nii oluliste infrastruktuuride, kui suurte turgude asukoha suhtes. Piirkond peab enam ära kasutama oma soodsat asukohta nii oluliste infrastruktuuride, kui suurte turgude läheduse suhtes.

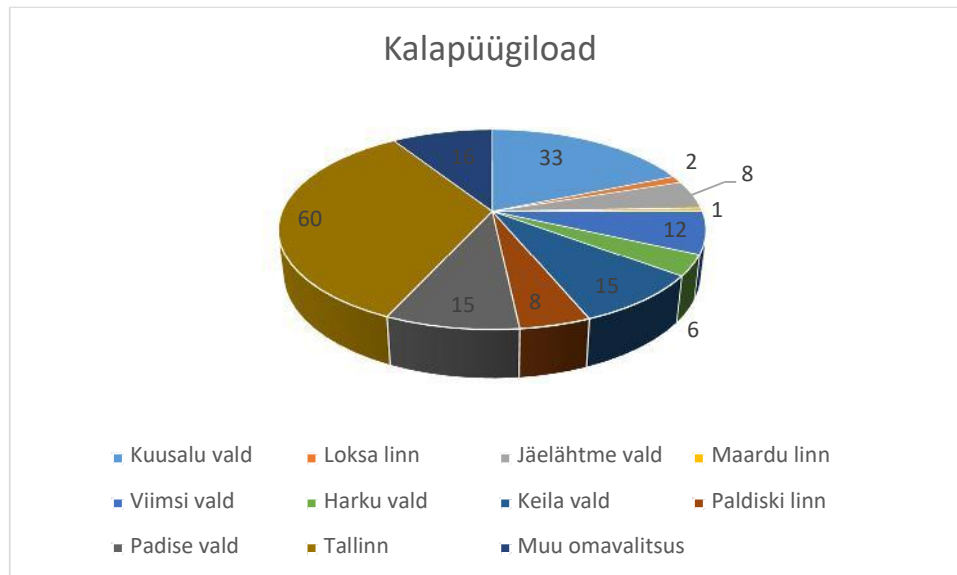
2.2.1 Traalpüük

Traalpüügi osakaal Harjumaa kalanduses. 2014 aastal on Harjumaal registreeritud 12 traalpüügifirmat, neist 6 asuvad Tallinnas. Harjumaa traalpüügifirmad jagunevad kaheks: firmad mis püüavad oma kodusadama lähedusest ja käivad vaid päev korraga merel (nn väiketraalid) ja firmad, mis püüavad sealt, kus kala liigub. Miiduranna ja Paldiski sadam on suurimad ja aktiivseimad traalpüügi kalasadamad. Miiduranna sadamas on oht, et kalasadam kaob. Eesti traalpüügisektor on koondunud tootjaorganisatsioonidesse, kelle liikmed püüavad Läänemerel kilu ja räime. Tootjaorganisatsiooni liikmete poolt lossitud kala transporditakse logistikakeskustesse, kus toimub kala sorteerimine, külmutamine ja partiide komplekteerimine, mis seejärel suunatakse edasi enamjaolt välisturgudele. Harjumaa traalpüük moodustas 2014 aastal 32% kogu Eestis lossitud traalpüügist. TO tegevused on koondunud Paldiskisse. Piirkonda on hädasti vaja rajada moodsa infrastruktuuriga traallaevade sadamat. Harju Kalandusühingu tegevusega pole need sadamad siiski seotud.

2.2.2 Rannapüük

Rannapüük merel toimub 12 meremiili ulatuses või kuni 20 m samasügavusjooneni. Nakkevõrgu ja põhjanoodaga on kaluril õigus püüda Eesti Vabariigi territoriaal- ja sisemeres, sõltumata mere

sügavusest. Ranna- ja sisevete püüki reguleeritakse kasutada lubatud püügivahendite arvu abil. Püügivõimalused jaotatakse kutseliste kalurite vahel ajaloolise püügiõiguse alusel püügivahendite piirarvudena. Harjumaal oli 2015 aastal 176 Soome lahe kalapüügiloa omanikku ja 26 sisevete loa omanikku. Nii sisevete kui ka rannakalandusega tegeleb 25 kalapüügiloa omanikku ja 75 kalapüügiloa omaniku tegevuskoht on väljaspool tegevuspiirkonda (enamasti Tallinnas).

2015 aastal toimus kalanduspiirkonnas ajaloolise püügivõimaluse jaotus järgmiselt:

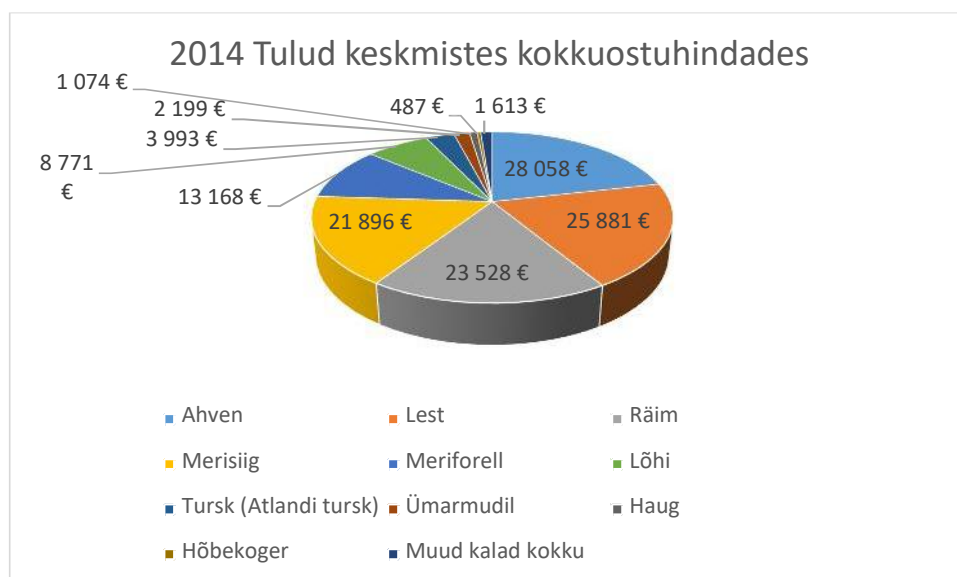
Soome lahele eraldati 1559 nakkevõrgu, 8 kastmõrra, 80 avavee mõrra, 61 ääremõrra -3 meetrit, 101 ääremõrra -1meeter, 40 rivimõrra, 76 õngejada ja 1 veonooda luba. Kahala järvel

püüdmiseks aga 3 nakkevõrgu ja 2 ääremõrra (-3 meetrit) luba. Männiku karjääris,

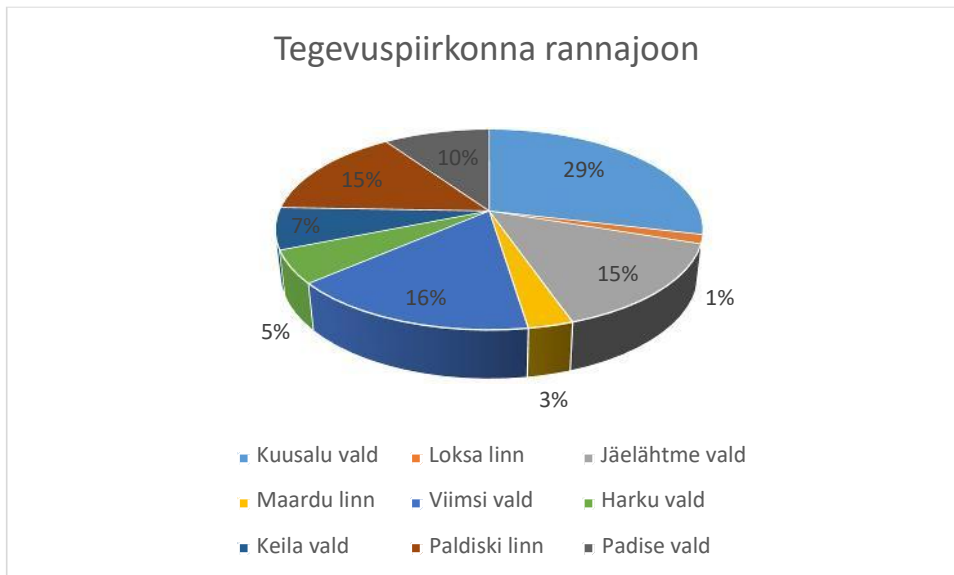
Rummu järvel ja Soodla veehoidlas anti luba ühele nakkevõrgule. Siseveekogudel

väljastati 45 silmumõrra ja 700 silmutorbiku luba.

2014 aastal olid Harju kalanduspiirkonnas enampüütud kalaliigid räim, lest, ahven, ümarmudil, merisiig, meriforell, hõbekoger, tursk(atlandi tursk), lõhi. Enam tulu pakkuvad liigid aga ahven, lest, räim, merisiig, meriforell, lõhe, tursk (atlandi tursk).

Soome lahe kalandus ei ole koondunud sadamatesse, vaid enamus kalapüüki toimub hajutatult rannajoonel lautrikohtades. Püügihooaeg kestab vaid mõned kuud aastast, seetõttu on kalapüük kõrvalteenistus muude sissetulekute kõrval ka enamikel kutselistest kaluritest, sest hooajaline püügitegevus ei anna piisavalt suurt tulu ega sissetulekut terveks aastaringiks. Kalurite arv on pidevalt vähenenud, seda enamasti piirkonna muude ahvatlevamate teenimisvõimaluste tõttu. See on vähendanud ka oluliselt vajalikku oskusteavet piirkonnas. Vähe on rannakalanduses neid kalureid, kelle põhisissetulek moodustub kalandusest.

Rannapüügi kasumlikkust vähendab ka hüljeste ja kormoranide rohkus, kelle toiduks langev kalakogus ületab tunduvalt kalurite püütavaid koguseid, eriti väärtuslike kalade nagu mereforelli ja lõhe puhul. Lisaks lõhuvad hülged kalurite püüniseid, tekitades sellega otsest materiaalselt kahju. Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi poolt soovitatud püügitõhususe suurendamise võimalikud parandusmeetmed:

1. *Nakkevõrkude asendamine korv- või lõkspüünistega.*
2. *Innovatiivsete (selektiivsemate ja energiasäästlikumate) mõrdade katsetamine ja kasutuselevõtt.*
3. *Hülgepeletite laialdasem kasutuselevõtt võrgupüügil ja hüljeste suhtes tundlike mõrdadega püügil.*
4. *Kalakoosluste struktuuri säilitamise eesmärgil – ümarmudilale suunatud püük ühes tootearendusega.*

Rannakalanduse suureks probleemiks on see, et tootlikkus ja loodav lisandväärtus on oluliselt madalamad Põhjamaade keskmisest, kalurite toodang ja teenused paiknevad pigem väärtusahela madalamas osas. Rannakalandusettevõtete ambitsioonikus on madal, juhtimiskvaliteet üheülbaline ja planeerimishorisont lühike, koostöö ülikoolide ja teadusasutustega on nõrk, omavaheline koostöö rahvusvahelisel turul toimimiseks on piiratud, sihtturgude valik on kitsas ning mahud väikesed.

Vajalik või otstarbekas oleks kaluritel tegeleda ühistegevusega või koonduda tootjaorganisatsioonidesse. Tootjaorganisatsiooni ja kalurite ühendusse kuulumise motivaatoriks oleks võimalus kaasa rääkida otsustusprotsessis ning läbi ühise kalastamise, turustamise ning kalandustoodete väärimise suurendada ka oma sissetulekut. Ühtlasi aitaks see ka parandada konkurentsivõimet. Korrastatud ja toimiv terviklik tarneahel võimaldaks kaluritel suurendada kalapüügist saadavat sissetulekut.

2.2.3 Harrastuspüük

Harrastuspüük moodustab Harju kalanduspiirkonnas olulise osa. Algatusrühma arendustegevuste hulka ta siiski ei kuulu. Lisaks Soome lahele on sobivateks kalastuskohtadeks Harku- ja Maardu järv. Harrastuspüük on saanud väga populaarseks. See on üks aktiivse puhkamise viise.

Harrastuspüüdjad võivad lihtõnega tasuta kala püüda, kuid kalastuskaardi või harrastuspüügiõiguse eest peavad tasuma ja lisaks esitama püügiandmed toimunud püügi kohta. Peamised rikkumised on alamõõdulise kala püük ja kala müük. Kahjuks kõik harrastuspüüdjad ei püüa vaid enda tarbeks, osa ka müüvad kala, mis on kutselise kaluri leivakotist varastamine. Tuleks kaaluda, kas hetkel kehtiv harrastuslike lubade andmine kutseliste püügivahenditega on õige. Samas sadamate arendamisel on harrastuspüüdajatel suur potentsiaal abiks olla. Harrastuskalurite väljapüügi osa moodustab ca 20% kogu rannapüügist.

2014.a. Harjumaa - püügivõimalused

2014.a. püügipiirkonnad																
D	Aasta	Kood	E	Püügipiirkond	Püügivahend	Veekogu	Veekogu	Vaik.	Püügiperiood	Kahtesstatud	Taotletud	Taotlused	Väljastatud	Kalastuskaardid	Vabad	
▲▼	▲▼	▲▼	▲▼	▲▼	▲▼	Arv	▲▼ koodid	▲▼ nimed	▲▼ algus	▲▼ lõpp	pirarv	püügivõimalusi	püügivõimalusi	püügivõimalusi	püügivõimalused	
1405592	2014	2300	1	Harjumaa	vähimõrd, vähinatt	5			1,2,3 päeva	01.08.2014	31.08.2014	296	0	0	296	58
1405598	2014	2017	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	32-1-HA	32-1, Harjumaa	kuud	01.01.2014	31.12.2014	3752	0	0	3787	843
1405586	2014	2333	1	Harjumaa	õngejada (100 konksu)	1	32-1-HA	32-1, Harjumaa	7.14.21,28 päeva	01.03.2014	31.10.2014	10300	0	0	68	98
1405535	2014	2056	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W0515	Kanala järv	kuud	01.01.2014	31.12.2014	18	0	0	18	5
1405531	2014	2057	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W1244	Klooga järv	kuud	01.01.2014	31.12.2014	17	0	0	18	9
1405529	2014	2058	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W1247	Maardu järv (Liivakandij	kuud	01.01.2014	31.12.2014	18	0	0	18	8
1405527	2014	2059	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W3290	Männiku järv (Männiku vee	kuud	01.01.2014	31.12.2014	7	0	0	7	3
1405525	2014	2060	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W1953	Soodla veehoidla	kuud	01.01.2014	31.12.2014	20	0	0	20	9
1405523	2014	2061	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W1298	Tänavjärv	kuud	01.01.2014	31.12.2014	17	0	0	17	12
1404565	2014	12061	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W1298	Tänavjärv	kuud	01.01.2014	31.12.2014	6	2	3	3	2
1404563	2014	12060	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W1953	Soodla veehoidla	kuud	01.01.2014	31.12.2014	10	18	9	9	4
1404561	2014	12059	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W3290	Männiku järv (Männiku vee	kuud	01.01.2014	31.12.2014	2	7	5	2	1
1404559	2014	12058	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W1247	Maardu järv (Liivakandij	kuud	01.01.2014	31.12.2014	8	10	5	8	2
1404557	2014	12057	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W1244	Klooga järv	kuud	01.01.2014	31.12.2014	8	29	13	6	2
1404555	2014	12056	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	W0515	Kanala järv	kuud	01.01.2014	31.12.2014	8	29	11	8	3
1404512	2014	12033	1	Harjumaa	õngejada (100 konksu)	1	32-1-HA	32-1, Harjumaa	7.14.21,28 päeva	01.03.2014	31.10.2014	10300	8	41	35	38
1404486	2014	12017	1	Harjumaa	nakkevõrk	1	32-1-HA	32-1, Harjumaa	kuud	01.01.2014	31.12.2014	1319	406	341	1319	252
1404451	2014	12000	1	Harjumaa	vähimõrd, vähinatt	5			1,2,3 päeva	01.08.2014	31.08.2014	104	6	22	104	24

Keskonnaministeerium, kala.envir.ee

2.2.4 Laevastiku olukord

Kalalaevad on jaotatud alajaotustesse ehk segmentidesse. Laevad kantakse segmenti nende üldpikkuse ja püügipiirkonna järgi.

Harjumaal on kalalaevaregistrisse segmenti 4S1 kantud 14 kalapüügilaeva, kogumahutavusega 874 tonni. Kokku on segmentis 4S1 36 kalalaeva.

Tegevuspiirkonnas on segmenti 4S2 kantud 159 kalalaeva, kogumahutavusega 112 tonni. Kokku on segmentis 4S2 1471 kalalaeva.

Laevastik on vana – keskmine vanus üle 19 aasta. Kalapüük on vähe mehhaniseeritud, enamuses on käsitöö. Samuti on vähe kasutusel moodsaid kalaotsimis- ja navigatsiooniseadmeid, puuduvad vahendid kala esmaseks jahutamiseks. Töötingimused ja ohutus on minimaalsel tasemel. Kapitaalremont on aeganõudev, kulukas ning vähetasustatud. Kulude kokkuhoidmiseks remondivad kalurid ise laevu.

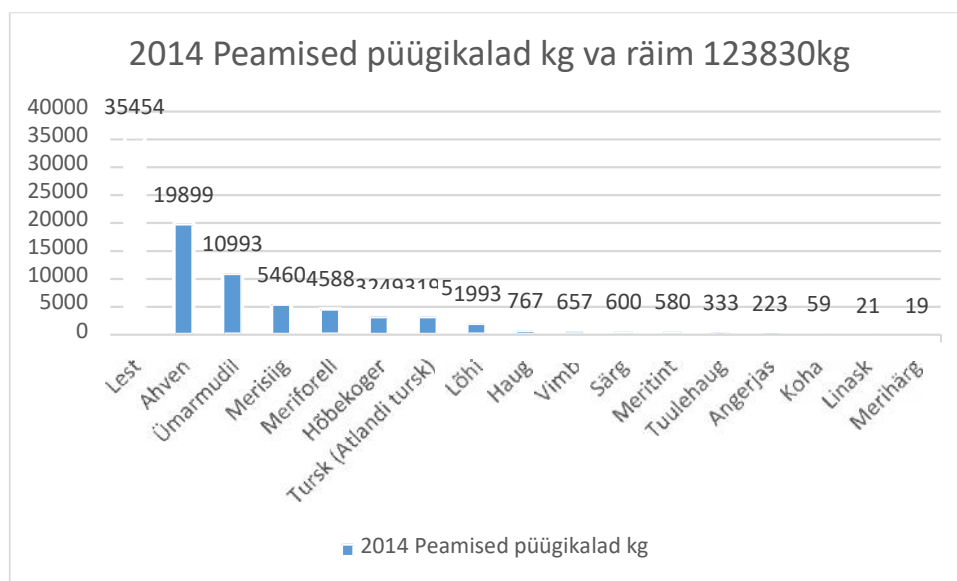
Probleemiks on laevade piiratud mootorivõimsus Kalalaevaregistris. See ei võimalda moderniseerida laevamootoreid, mis on liialt väikese võimsusega ja ei vasta tänapäeva vajadustele. Uue kalalaeva soetamisel võib samuti tekkida probleeme laeva registreerimisega Kalalaevaregistris.

Püügivahendid on tihti ebatõhusad ja amortiseerunud. Harjumaa mereolud nõuavad olulisemalt tihti lõivu püügivahendite näol, kas siis kahjustumisena või lausa hävinemisena. Möödunud periood tõi

uuendamisi püügivahenditesse.

2.2.5 Kalavarude olukord

Kalavarude seisund rannikumeres ja siseveekogudel on üldiselt stabiilne. Eesti majandusvööndis võib kiluvaru lugeda suhteliselt heaks. Kuigi Läänemere avaosa räime kõrge kalastussuremus ei ole lubanud räimevaru ekspluateerimise intensiivsust kestlikuks lugeda, on varu viimastel aastatel suurenenud. Samas siirde- ja poolsiirdekalade varude paranemist takistavad kudemiseks sobivate vooluveekogude tõkestatus paisude jm tõketega ning koelmualade vähesus ja kinnikasvamine. Läänemere ja siseveekogude üheks põhiprobleemiks on eutrofeerumine ehk toitainete rohkus ning sellest tingitud fütoplanktoni vohamine. Varude olukorra parendamiseks on oluline taastada ja vajadusel luua siirde- ja poolsiirdekalade jaoks koelmualasid, vajadusel rakendada biomanipulatsiooni ja ohustatud kalavarude taastamiseks kalakasvatustlikku taastootmist.

Hüljeste ja kormoranide rohkus vähendab majanduslikult olulisi kalavarusid ning aeglustab varude taastumist ning vähendab kalurite väljapüüke.

Soome lahe rannakalanduse kogusaagi moodustavad saagid Lääne- ja Ida-Virumaalt, Harjumaalt ja osalt Läänemaalt. Mörrapüügil on saagiks peamiselt räum, vähem ahven, tuulehaug ja lest. Nakkevõrkudega püütakse lesta, ahvenat, merisiiga, meritinti, meriforelli ja lõhet. Lesta püügipiirkonnad asuvad peamiselt Soome lahe lääneosas, ümarmudil on hetkel massiliselt levimas Harjumaa ja Lääne- Virumaa rannikul. Probleemiks on alamõõdulise meriforelli ja lõhe kaaspüük nakkevõrkudes.

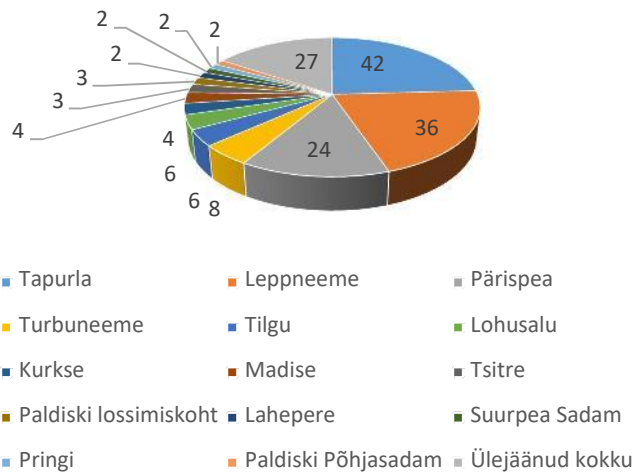
Kalavarude olukorra parandamiseks tuleks õppida soomlaste kogemustest, kus kalurid tegelevad väga palju ka kalapopulatsioonide suurendamisega.

2.2.6 Sadamad ja lossimiskohad

Tinglikult võib Eesti kalalaevade poolt kasutatavad sadamad jagada traali- ja rannapüügisadamateks. Tegevuspiirkonna traalisadam on Miiduranna ja ülejäänud on rannapüügisadamad. Harjumaa 530 km pikkusel rannajoonel paikneb 84 sadamat ja lossimiskohta. Rannakalurite lossimise järgi on suuremad sadamad piirkonnas Tapurla, Leppneeme, Pärisea, Turbuneeme ja Tilgu. Tapurla ja Leppneeme on sadamad kus lossitakse nii väiketraali- kui rannakala.

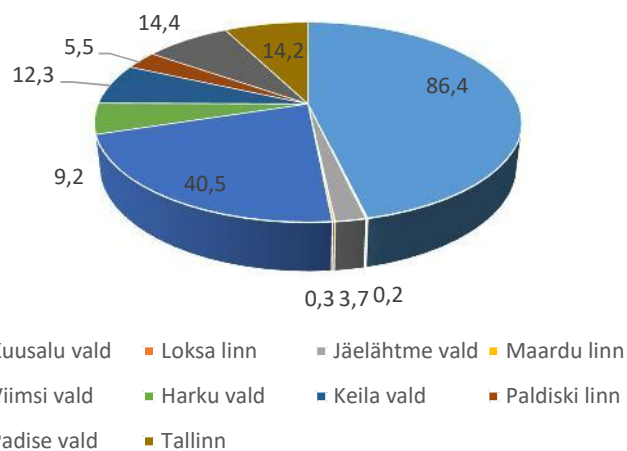

Suuremad rannakala lossimiskohad tonnides

Tänu Euroopa kalandusfondi rahastusele on alustatud 5 sadama korrastamisega. Rekonstrueeriti Ristna, Leppneeme, Neeme ja Tapurla sadama kaid. Tilgu sadamasse on püstitatud uued moodulhooned ja alustatud Ristna sadama peahoone rekonstrueerimist. Investeeringuvajadused sadamate korrastamiseks on erinevad. Korrastatud hoonetel ja sadamatel on aga oluline seos turismi arendamisel.

Rannakala lossimine omavalitsuste lõikes

Kasutamata on täiendavad võimalused tarneahela erinevate etappide maksimaalseks optimeerimiseks, mis tagaks samaaegselt kvaliteedi ja ressursside kokkuhoiu, nt sorteerimisliinide paigaldamine sadamates.

2.2.7 Vesiviljelus

Vesiviljelus Harju Kalandusühingu piirkonnas pole eriti laialdaselt arenenud.

Harju kalanduspiirkonnas on olnud vaid Kuusalu vallas 3 kalakasvatust (Kotka, Pärispea, Pedassaare), hetkel kalade kasvatamist ei toimu.

Soome kalurite eeskujul peaksid ka meie kalurid rajama kalakasvatuse - see parandaks kutselise kalapüügi rentaablust, lisades saagikindlust. Kalade lisandumisvõimaluse (haudekohtade) parandamine tõstaks kaluri imagot, sest avamere röövkalandusuudised on kahjustanud ka ettekujutust rannakalandusest. Emaskalade mõrrapüük ja sumpades hoidmine tooks mõõduka kokkuhoiu kulutustele.

Piirkonnas on 3 forellipüügiga tegelevat ettevõtet. Need on Kotka Forell, Valkla Forell ja Jõekääru Perepuhkus.

2.2.8 Kalatööstused

Põhitegevusalad Eesti kalatöötlemises on kala külmutamine (kilu ja räim), fileerimine (mageveeliigid ja imporditud forell ja lõhe), kalakonservide ja –preservide ning valmistoitude tootmine. Eesti kalatöötlemisettevõtted valmistavad üle 700 erineva kalatoote. Kalatoodete kogusortiment, mis hõlmab sama toote eri kaaluga valikuid, on märksa suurem. Külmutatud kala (kilu ja räim) moodustab ekspordist koguseliselt suurima osa (65%). Imporditavate toodete osas on konservid ja preservid langustendentsis, seevastu aga värske ja külmutatud toodete osas on import võrreldes 2011. aastaga 36% kasvanud. Sellise tõusu on põhjustanud jahutatud ja külmutatud kilu ning räime import Soomest. Kala väärindamist atraktiivseteks toodeteks, millega uusi turgusid võita, ei ole piisavalt palju.

Eesti 98 kalatööstusest asub Harjumaal 19 kalatööstust, millest vaid 5 asuvad tegevuspiirkonnas – DGM Shipping AS, Shteinle OÜ ja Smakus AS Maardu linnas, Spratfil AS Viimsi vallas ning M.V.Wool AS Padise vallas.

Eesti kalatöötlemissektori eelised on püügipiirkondade ning turgude lähedus. Eesti kalatööstus on orienteeritud ekspordile, välja läheb ligemale 90%.

Venemaa impordikeeld Eesti kalatoodetele mõjutab nii kalatööstuseid kui kalureid. Kuid paljud kalandusettevõtted on turu leidnud väljaspool Eestit. Nt. Tallinnas tegutsev kalatööstus Maseko ekspordib oma tooteid Kesk-Euroopa ja Kesk-Aasia riikidesse, samuti Jaapanisse.

Lõhest ja vikerforellist tooted on kogu maailmas populaarsed. Need maitsevad hästi ning neid on kerge valmistada. Eestis on selle kala suurimad töötledjad ning eksportijad Avekra ja M.V.Wool. Nõudlust selle järele mõjutab kiiresti arenev Aasia turg. Kalatööstused toovad sealt toorainet, töötlevad seda siin ja saadavad sinna tagasi.

M.V.Wool on Eestis kõige laiema valikuga kalatööstus – töötleb värsket, teeb kulinaariat, külm- ja kuumsuitsutatud kala. Töötleb ka lesta, lõhet jt kalu, mis tavaliselt rannapüügist tulevad, kuid impordib kogu toorme - Eesti kalast ei ole huvitatud väikeste koguste ja ebastabiilsuse tõttu. Ettevõtte on kiiresti laienenud ja jätkab investeerimist. Uue kalatööstuse valmimisel 2010 aastal on enamus tootmist kolinud tegevuspiirkonnast välja.

Arvestades rannikupüügi mahtu, on kalatööstusesse jõudva kala kogus sageli liiga väike. Samuti on väiketöötlemine kalurite hulgas vähe juurdunud. Kala müüakse ära enamjaolt töötlemata kujul, mille tõttu saadakse väiksemat tulu.

Palju tehakse ka tööd käsitsi, kuigi suuremates tsehhides kasutatakse kalade rookimiseks automatiseeritud liine. Investeeringud eeltöötlemise liinidesse on vajalikud, et toota kvaliteetset toodangut.

Tootmisjäätmete väärimisega suurem osa ettevõtetest ei tegele. Kala külmutamise protsessis tekib kõige rohkem jäätmeid kala sorteerimisel (kõige väiksema fraktsiooni näol), mida ei ole võimalik inimtoiduks turustada. Kala fileerimisel tekkinud jäätmed realiseeritakse kas loomafarmides, kalajahutehastes või supikogudena.

Üheks võimalikuks arengusuunaks on ka sinine majanduskasv. Üha enam areneva biotehnoloogia abiga saab kasutada taastuvaid loodusvarasid (nt vetikad) ja töötlemisjäätmeid, tootes neist uusi innovaatilisi tooteid või andes toorainet edasiseks töötlemiseks teiste töötlemisettevõtete (ravimitööstus) jaoks. Võib kaaluda väheväärtuslike ja mittekaubanduslike kalaliikide (ümarmudil, kilu-räime väiksem fraktsioon jt.) töötlemisvõimalusi, kuid selleks on vaja teha tootearendust lähtuvalt turunõudlusest.

Rannakalanduses oleks otstarbekas luua oma mikrotööstused, mis on suunatud otseturustusele, on paindlikud ja suudavad orienteeruda trendikamale tarbijale.

2.2.9 Turustamine

Rannakalanduse realiseerimisviisides on esimesel kohal värske esmatöötlemata kala ja otseturustus isiklike kontaktide kaudu. Suuremad värske kala kogused turustatakse esmakokkuostjale või kalatööstusele, mis dikteerivad kala hinda, sest kaluritel pole võimalusi värske kala pikaajaliseks hoidmiseks. Pisikeste kalakoguste ja teatud kalaliikide turustamine on kohati probleemataoline. Vajadus on keskenduda piirkonnas kalanduse logistika arendamisele.

Suured lähiturud – Tallinn ja Maardu, samuti neid ümbritsevad vallad kurdavad kodumaise kala nappuse üle. Suured kaubandusketid ei ole huvitatud väikestest tootekogustest ja kalurid ei ole suutelised võistlema Norra odava kalaga.

Teisalt on muutunud tarbijate hoiakud, nad ei taha enam odavat rookimata kala, vaid on nõus maksma rohkem rookimise, fileerimise või poolfabrikaadi eest. Kõik investeeringud kalandusse on mõttetud, kui turustamisstrateegia on suunatud vaid turustamismahu tõstmisele.

Kaluritel on vaja mõelda enam ühistegevusele, mille abil on võimalik alandada logistika ja turustamiskulusid. Tootjaorganisatsioonid peaksid oma tegevuses tegelema ka töötlemise ning valmistoodete turustamisega, mis võimaldaks saada paremat hinda oma püütud kala eest. Samas annaks see võimaluse saada ka adekvaatsemat infot selle kohta, mille järele on turul parasjagu nõudlus, mis omakorda võimaldaks paremat infovahetust ahela eri osade vahel. Tähtis on, et tootjaorganisatsioonid siseneksid kalandusse mitte kui ainult püüdjad, vaid võtaksid vastutuse juba valmistoodete turustajatena või pakuksid värsket kala otse lõpptarbijale. Turupotentsiaal annab võimaluse arendada otse- ja ühisturustamisvõimalusi, suurendada ja mitmekesistada turundustegevusi, sh leida turge nišitoodetele ja vähemväärtuslikele ning -tuntud liikidele.

Eesti rannakalurid on nii kala ekspordi ja ettevõtjatena maailmas pigem tundmatud. Siinsete ettevõtete ja kalanduse kasvupotentsiaali avamiseks on vajalik Eesti kaluri teadvustamine rahvusvahelises plaanis usaldusväärse eksportija ning paindliku tegutsejana.

2.2.10 Tööhõive ja sotsiaalmajanduslik olukord

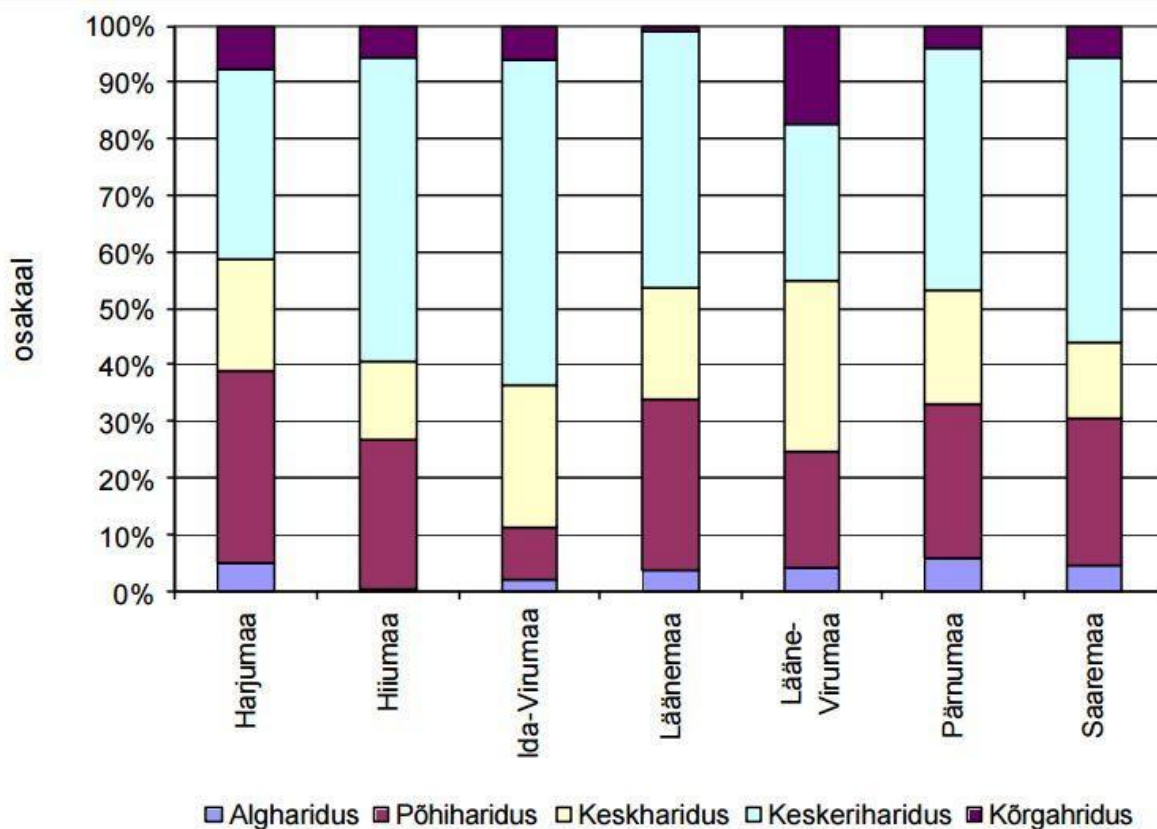
Harju maakonna elanikest on tööealised 76% (15–74aastased), kellest omakorda 68% on tööturul hõivatud. Võrdluses ülejäänud Eestiga on Tartu maakonnas tööhõivemäär 64%, Lääne-Viru, Rapla,

Lääne ja Järva maakondades 60–64%, mille puhul võib eeldada tugevamat Tallinna mõju. Ülejäänud maakondades on tööhõive madalam, Võru ja Põlva maakonnas on see 50% juures. Ametiala pearühmade lõikes on Harju maakonnas „valgekraesid“ 54,4%, „sinikraesid“ 45,6%, Tallinnas on valgekraede osakaal paar protsenti kõrgem. Sama olukord on ka Tartu maakonnas, ülejäänud maakondades domineerivad juba „sinikraed“ 58–68% osas. Majandussektorite järgi on Harjumaal primaarsektoris hõivatud 1,9%, töötlevas tööstuses 26% (sh Tallinn 24%) ning teenusmajanduses 73% (Tallinn 75%) töötajatest. Ülejäänud maakondade hulgas on tertsiaarsektoril suurim osakaal Tartu maakonnas (linn 78%, maakond 72%), teistes on see 42–62% vahel. Vanusgruppide lõikes tulevad suuremad erinevused välja vanemaealiste tööhõives, eriti 50–74 aasta vanuses, Harju maakonnas on see vähemalt 8% võrra kõrgem kui teistes maakondades. Detailset ülevaadet omavalitsuste lõikes tööga hõivatutest eri valdkondades ega töötutest avalikud andmekogud ei võimalda, trende võib näha 2011. a rahva- ja eluruumide loendusest. Maakonna keskmisena on juhtidena hõivatuid 13%, spetsialistidena 38%, oskustöölisena 20%, teenindus- või müügitöötajatena 13%, ametnike ja lihttöölisena 7% (Harju maakonna sotsiaalmajandusliku olukorra analüüs).

Kõige vähem on Harju maakonnas põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja jahindusega elatist teenivaid inimesi (1,9%). Töötajate arv kalanduses väheneb. Erandiks on Eestis kalakasvatused, seal on hõivatute osakaal stabiilne. Harjumaal on ca 300 kalurit. Rannakalurit iseloomustab keskmisest kõrgem vanus. Rannakaluri keskmine vanus on üle viiekümne aasta. Kalurid on oma alale väga truud ja oskused antakse edasi põlvest põlve. Peamine probleem on rannakalanduse vähene köitvus (eriti uuele kalurite põlvkonnale) ja raskused meeskonna komplekteerimisega kohalikest kvalifitseeritud inimestest ning seetõttu peavad kalurid jätkama töötamist isegi peale seadusliku pensioniea algust.

Registreeritud töötuse määr on viimastel aastatel olnud langustrendis ning on Töötukassa andmetel jõudnud 2014. aasta II kvartaliks 4,3%ni. Võrdluseks, et 2008. a oli töötuse määr 4,4% ning 2010. a 16%. Siinkohal tuleb arvestada, et tegu on registreeritud töötuse andmetega – reaalsuses on ka selliseid töötuid, kes on küll töötud, kuid ei ole registreeritud, või on registreeritud töötud, kuid töötavad n-ö mustalt. Töötuse kohta võib üldise tendentsina välja tuua, et peaaegu kõigis omavalitsustes on perioodil 2010–2014 töötute arv vähenenud (Harju maakonna sotsiaalmajandusliku olukorra analüüs).

Sotsiaalmajanduslik staatus sõltub peamiselt sissetulekutest ja haridustasemest. Olemasolevatest varudest hetkel ei piisa, et tagada küllaldane teenistus kõigile kalandusvaldkonnas tegutsevatele inimestele. Stabiilset sissetulekut piirab ka kalapüügi hooajalisus. Seetõttu on vajalik suurendada rannakaluri sekkumisvõimet sekundaar- ja tertsiaarsektoris, lisandväärtuse andmist toorainele suurema tulu saamiseks, otseturustamist, tegevuste mitmekesistamist. Antud tegevused loovad võimalusi suurendada kalapüügist saadavat tulu, annavad sissetulekuid, pikendavad kalurite sissetulekuperioodi kalapüügist ning aitavad tõsta sotsiaalset heaolu ja elukvaliteeti piirkonnas. Kalanduspiirkondadele annab see võimaluse traditsioonilise rannapüügi jätkumiseks, mis omab ühtlasi ka regionaalpoliitiliselt positiivset mõju.

Rannapiirkondade ja sealse kalandussektori jätkusuutlikkus sõltub kohalikest kaluritest ja kalandusega seotud elanikest, nende teadmistest ja oskustest. Seetõttu on oluline ka nende erialase hariduse ning teadlikkuse tõstmine, kogemuste ja praktikate vahetamine ning innovaatiliste ideede elluviimine. Samuti on oluline populariseerida kalandusõpet noorte seas, et suurendada õppima astujate arvu.

Statistika näitab, et Harjumaal on tööpuuduse asemel on tunda tööjõu puudust. Kõige enam on see tajutav teenindus- ja müügitöötajate, operaatorite ja lihttööliste leidmisel. Probleemiks pole niivõrd töötute arv või töökohtade puudus, kuivõrd tööjõu teadmiste, oskuste ja soovide ning tööturu vajaduste vaheline ebakõla.

2.2.11 Rannakülad

Harju Kalanduspiirkonna 70 rannaküla iseloomustab rikkalik loodus- ja kultuuripärand, traditsioonilised kalapüügioskused ning kohalik teadmusbasis, kuid ka kahanev ja vananev rahvastik, töökohtade vähesus ja puudulik infrastruktuur.

Tallinn on valgunud meie rannaküladesse, rannakülade elanikud on kolinud Tallinnasse. Sellel kiirel muutumiste ajastul on kaugemasse rannakülla jäänud vaid mõni elanik ja linnalähedane küla on täis linnainimesi, kalandustraditsioonid hääbuvad, kaluriküladest on saanud suvituspiirkond.

Tallinna ümbritsevate rannakülade suureks probleemiks on kiirlaevade tekitatud suurlained, mis võivad paatides viibivatele inimestele eluohtlikuks osutuda. Kiirlaeva lainete mõjul on ökosüsteem ümber kujunenud, rannajoon ja sügavused on muutunud, meres on uued veetaimed, mis suudavad seal elada, teised kalad käivad seal kudemas ja elamas.

Rannakülades on palju kasutamata potentsiaali kvaliteetse elukeskkonna loomiseks. Rannik on rikas loodusressursside poolest, mis võimaldab arendada toidutootmist, biomassi kasutuselevõtmist, puhke- ja turismiteenuseid jms.

Rannapiirkonna majandustegevuse mitmekesistamine ja elukvaliteedi parandamine, uute töökohtade loomisega (eriti rannakalurite naistele), on külade arengu võti.

2.2.12 Sotsiaalne heaolu

Heaolu on defineeritud kui inimeste materiaalsete, sotsiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldatuse, millega kaasnevad võimalused ennast teostada ja oma püüdlusi ning eesmärgid realiseerida.

Harju maakonna kalurite keskmise tulu võrdlus maakonna ja Eesti keskmise brutopalgaga erineb oma iseloomult peamiselt seetõttu, et Harju maakonda kuulub ka Tallinn, mis muudab palgamäärad oluliselt kõrgemaks. Seetõttu on kalurite keskmine tulu maakonna keskmiste brutopalkadega võrreldes oluliselt madalam. Kalurite enese hinnangu kohaselt on nad oma piirkonnas üks materiaalselt halvemini kindlustatud kogukonnaliikmeid.

Fookusgruppides toonitati veel, et kalurid tunnevad puudust korralikust ilmastikukindlast kaitseriietusest, spetsiaalsest sidetehnikast, positsioneerisvahenditest, kajaloedest, mis hoiatavad ettenägemata ohtude eest, aga need ei ole tavakalurile taskukohased. Tööohutuse seisukohalt on need väga vajalikud, eriti piiratud nähtavuse ja tugeva tuule korral.

„Selleks, et olla kutseline kalur, pead olema natuke hull ja haige inimene, et sellistes tingimustes tööd teha“ oli ühe Harjumaa rannakaluri tõdemus.

Olulisemate töö iseloomust tingitud haigusnähtudena tõid kalurid välja käte ja selja närvikahjustustest tulenevaid vaevusi, eriti vanemate kalurite seas. Tuule ja märja keskkonna mõjul kannatavad kalurid sageli ka reumaatiliste haigusnähtude all. Kalurid kurtsid et meetme „Väikesemahuline rannapüük“ raames saab toetust kalalaeva töötingimuste ja ohutuse parandamiseks, kuid individuaalseid kaitsevahendeid ei saa soetada.

Harju Kalandusühing koostas 2014 aastal sotsiaalse heaolu uuringu. Uuringu eesmärgiks oli välja selgitada sotsiaalkeskkonna hetkeolukord, tugevate ja nõrkade külgede väljaselgitamine ning nende analüüs. Uuringu sihtgrupiks olid Harju kalanduspiirkonna elanikud.

2.2.13 Kalanduse ja merenduse kultuuripärand

Merendus on inimeste teadmiste ja tegevuste tervik, mida kasutatakse ilmamere uurimiseks, meresõiduks ja merevarude tarbimiseks. Rääkides kalanduskultuurist räägime paraku ka merekultuurist. Mida tähendab merekultuur? Merekultuuriga rahva puhul teab iga koduperenaine merest kõnelda palju rohkematest asjadest kui rahvuskala, võõrivisiir ja Helsingi reisi pileti hind. Meie kultuuripärandisse kuulub: rannaõigus, hülgejaht, paadi ehitus, kalapüük ... ja seda kõike koondab ühistegevus.

Piirkonnas tegeleb kalanduse kultuuripärandi talletamisega peamiselt Viimsis asuv Rannarahva muuseum aga ka Pärisea rannakalur Mäido Rosen ja mitmed kohalikud MTÜ-d. Rannamurde, mis õige tähelepanepäraseks läheneks Soome keelele, hoidja on Maila Velström. On ju kalurinaised suurimad traditsioonide säilitajad läbi aegade olnud. Traditsiooniline on olnud soomlastega ühine kalapüük ja

kaupadega kauplemine. Vastastikune liiklemine on olnud nii elav, et külmadel talvedel, kui laht üleni jäätus, kesk merd isegi kõrtsid asutatud ... (allikas: <http://>

Kalapüük ja kalasöömise traditsioon on lahutamatu osa kohalike elanike elulaadist. Soomes on tähtsaim jõuluroog kala, meie jõululaualt on kala aga kadunud. Suund on sinnapoole, et noored kala ei söö ja vanad kaovad ära. Kogukonnal seisab ees raske töö kalandustraditsioonide taastamiseks.

2.2.14 Kalandusressursside ja merendustegevuse juhtimine

Ressursside ehk tootmisfaktoritena käsitletakse üldjuhul looduskeskkonda, tööd (kui inimese vaimset ja füüsilist jõupingutust), füüsilist- ja finantskapitali ning ettevõtlikkust. Ettevõtlikkust käsitletakse ressursina seetõttu, et kui ei ole ettevõtlikke inimesi, siis ülejäänud ressursid jäävad lihtsalt kasutamata.

Tänapäeva infoühiskonnas peetakse oluliseks ressursiks ka infot ja teadmisi.

Milliseid ressursse on tegevusvaldkonnas vaja?

Kalandussektoris (sh vesiviljeluses) on looduskeskkonna ressurss vesi, kalavarud ja asukoht. Vesi võib olla ettevõtja omanduses, kuid võib ka omada või rentida püügiõigust veekogul. Olulised vajalikud kapitaliressursid on taristu, tehnika ja inventar. Rannakalanduses läheb vaja suhteliselt palju elavtööd ehk inimressurssi. Investeeringute ja seega rahaliste ressursside vajadus võib alustamisel olla väga suur.

Loodusressursiga seonduvat hinnatakse taastuvuse seisukohalt. Kalavarud on suhteliselt heas seisukorras, vee seisund on muret tekitav. Kapitaliressurssi on parendatud EL tugirahade toel, kuid see ressurss vajab oluliselt suurendamist. Kuna tööjõu moodustavad kõik tööealised töötavad ja aktiivselt tööd otsivad inimesed, siis vananevas ühiskonnas see ressurss väheneb. Ettevõtlikkus on hoiak, mida iseloomustavad loov ja uuenduslik mõtlemine, riskijulgus ja arukas juhtimine. Hoiakud on õpitud eelsoodumused reageerimaks püsivalt soodsal või ebasoodsal viisil antud objekti, isiku või sündmuse suhtes. Me peame kujundama positiivseid hoiakuid rannakalanduse suhtes.

HKÜ strateegia kestus on 7 aastat, vilja hakkab ta kandma alles 10 aasta pärast. Strateegia viljade maitsjad on need noored, kes praegu 10 aastased. Kui me neid noori ei kaasa oma tegevustesse, on meil suur hulk kasusaajaid kadunud. Üheks võimaluseks oleks - noorte osalusdemokraatia.

Tegevuse juhtimine on tegevuste koordineerimise ja integreerimise protsess, mis viiakse läbi efektiivselt ja säästlikult, koos ja läbi teiste inimeste. Selleks tuleb väljendada ja esindada inimeste erinevaid huvisid ja vajadusi, kaasata inimesi rahvahariduse, osalusdemokraatia, eeskoste ja muude vormide kaudu kodanikuühiskonna edendamisse. Harju Kalandusühing on tegelenud ka sellise tegevusega.

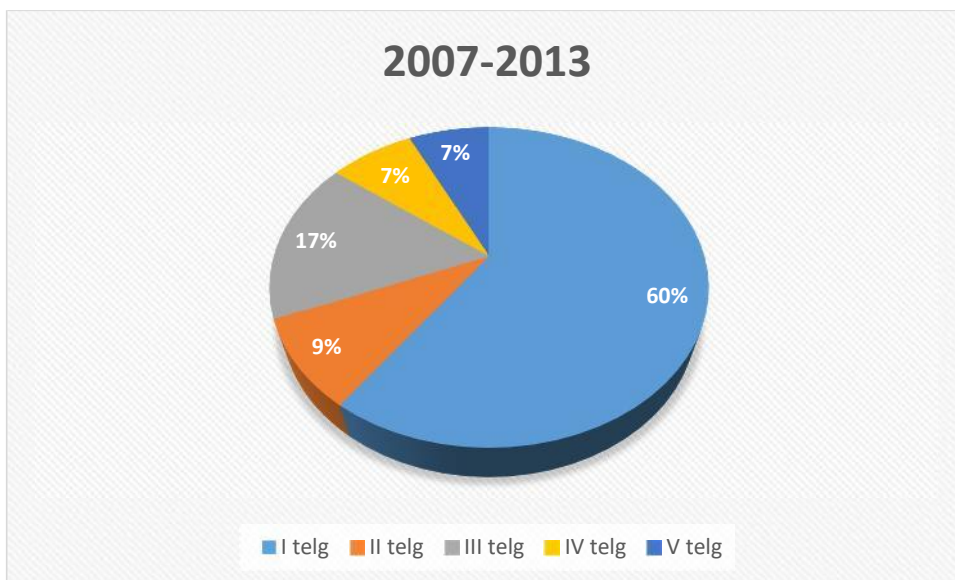
2.2.15 Ülevaade eelmise perioodi kalanduspiirkonna arengustrateegia elluviimisest

„Euroopa Kalandusfondi 2007-2013 rakenduskava“ meetme 4.1 „Kalanduspiirkondade säästev areng“ eesmärk oli aidata kaasa rannakalanduse piirkondade majanduslikule ja sotsiaalsele arengule arvestades piiratud kalavarudega.

Kalanduspiirkonna arengu strateegia eesmärkide saavutamiseks anti meetme 4.1 raames toetust järgmiste tegevuste elluviimiseks:

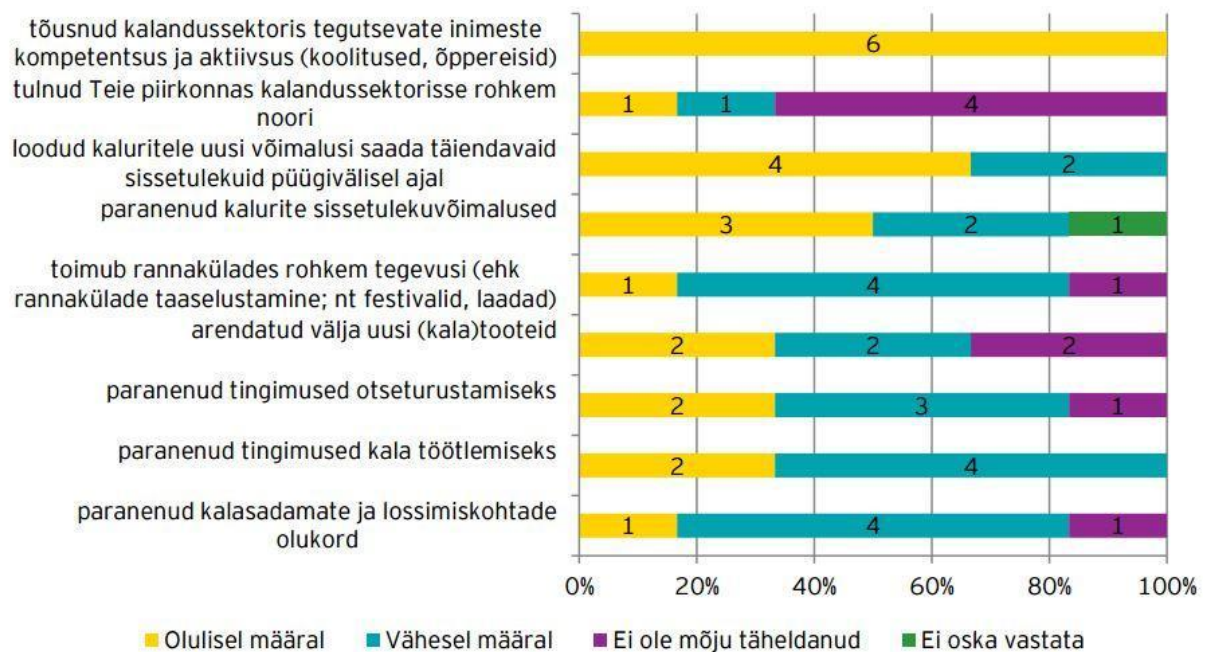
- 1) kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamine;
- 2) kalandustoodete ja agariku töötlemine ning kalandustoodete turustamine tootjalt otse tarbijale või jaekaubandusettevõtjale, kes turustab need tooted otse tarbijale
- 3) kalandusega seotud turismi arendamine ja rannakülade taaselustamine;
- 4) tegevuste mitmekesistamine;
- 5) koolitustegevus.

EKF toetus kalandusele on olnud Harju kalanduspiirkonnale suure tähtsusega. 2007-2013 toetati meetmest 4.1 kokku 36 projekti kogusummas 2 355 542 €. Kõige enam toetussummadest 60% e 1 410 670 € läks kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamiseks, kalandusega seotud turismi arendamiseks ja rannakülade taaselustamiseks läks 17% e 389 400 €, töötlemist ja otseturustamist toetati 9% rahast e 209 833 €, mitmekesistamist 7% e 176 218 € ning inimeste koolitusi toetati 7% e 169 421 € eest.

Firma Ernst & Young Baltic AS Põllumajandusministeeriumi tellimusel läbi uuringu „Kalanduspiirkondade säästva arengu meetme rakendamise mõju ranna-ja sisevete kalandusele ning kohalikule arengule“ tulemusena on Harju maakonnas olulisemad mõjud järgmised :

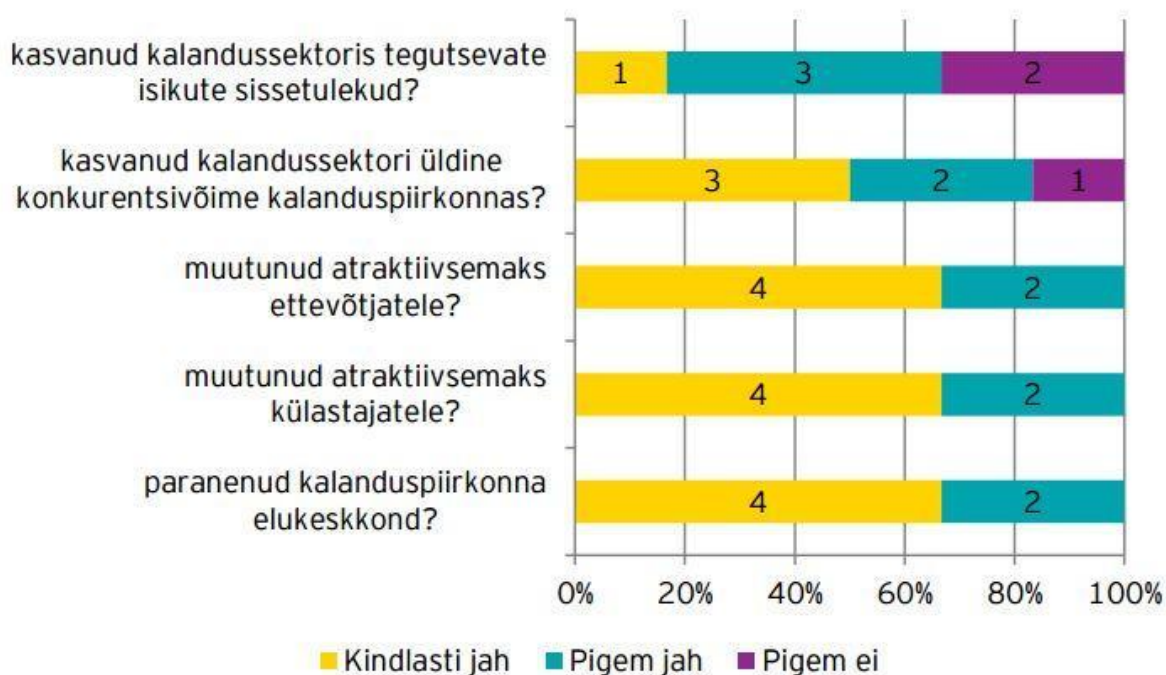
Joonis 22. „Kas nõustute väitega, et meetme 4.1 toetuste tulemusel on ...“ (n=6)

Allikas: telefoniintervjuud Harjumaa kalanduspiirkonna esindajatega, EY 2013

Harjumaa kalanduspiirkonnas on EKF-i 2007–2013 perioodil ellu viidud või viimisel mitmeid projekte, millega on taastatud või renoveeritud sadamakaisid, ehitatud sadamahoone kalurite teenindamiseks (inventari hoiustamine), ning soetatud sadamatehnikat. Kalasadamate ja lossimiskohtade tegevussuunast on soetamisel sadamate süvendamise tehnika, mis jääb kogu Harjumaa kalanduspiirkonna sadamate ühisesse kasutusse. Meetme toetuste abil on suurim edasiminekuks toimunud kaide korrastamise osas, kuid strateegia eesmärkide täitmiseni sadamate kaasajastamise osas jõutud ei ole. Uuringus osalejad leidsid, et meetme toetused selles osas on kindlasti piirkonna jaoks väga olulised olnud, kuid 2013. aasta lõpu seisuga ei näita uuringu tulemused, et Harjumaa väikesadamad ja lossimiskohad vastaksid kalurkonna vajadustele. See eesmärk oleks täidetud juhul, kui igas KOV-is toimiks 1–2 kaasaegsete tingimustega sadamat.

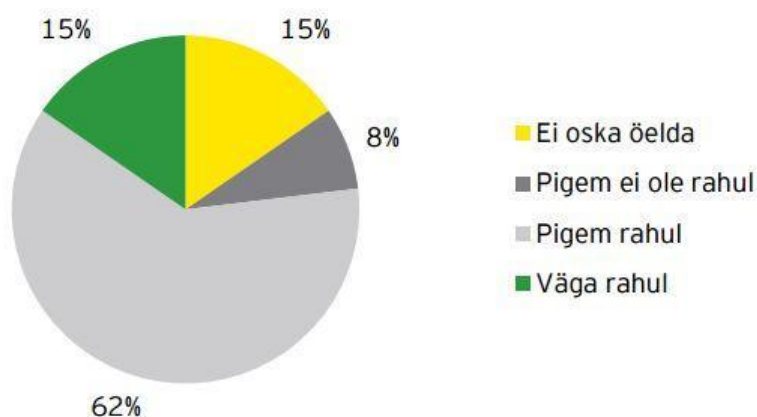
Joonis 23. „Kas nõustute väitega, et meetme 4.1 toetuste tulemusel on ...“ (n=6)

Allikas: telefoniintervjuud Harjumaa kalanduspiirkonna esindajatega, EY 2013

Töötlemise ja otseturustamise suunal planeeritud tingimusi ei ole meetme esimese elluviimise perioodiga veel saavutatud, esimesel programmiperioodil on tulnud tegeleda paljuski kalurite mõtteviisi muutmisega, et tekitada neis suuremat huvi panustada kalapüügile lisaks ka kalale lisaväärtuse andmisesse. Tootearenduse osas on näha piirkonnas positiivseid arenguid, kuna väljatöötamisel on piirkonna bränd, mille alt toodete turustamisest on huvitatud paljud piirkonna tootjad.

Joonis 24. „Milline on Teie üldine rahulolu piirkonna kalanduse tegevusgrupi tegevusega?“ (n=13)

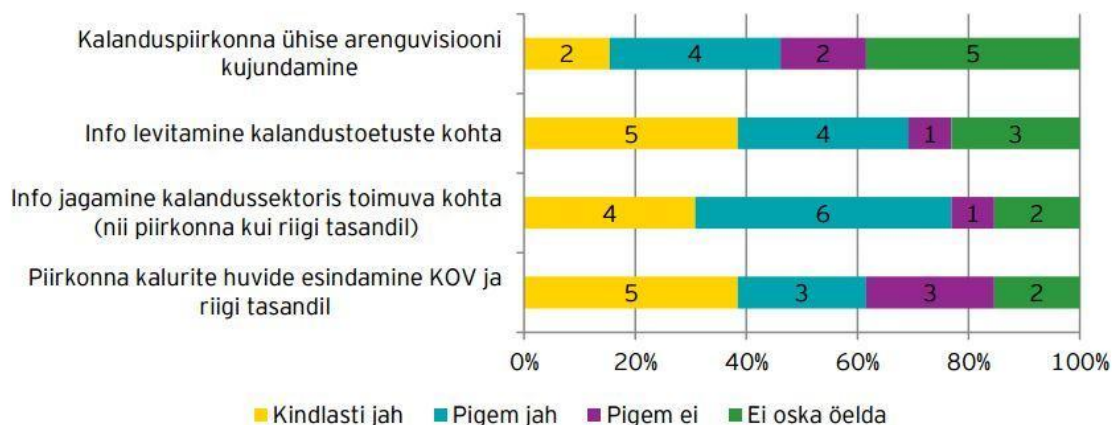
Allikas: telefoniintervjuud Harjumaa kalanduspiirkonna esindajatega, EY 2013

Kõige olulisema mõjuga on olnud koolitustegevusele suunatud projektid, uuringu tulemused näitavad, et kalandussektoris tegutsevate inimeste kompetents ja aktiivsus on olulisel määral tõusnud. Koolitustegevustega on püütud piirkonnas aktiviseerida ka noorte kalurite tegevust. Tegevuste

mitmekesistamisele ja turismi arengule suunatud tegevussuundade tulemused on jäänud lõppeval programmiperioodil pigem tagasihoidlikuks.

Joonis 25. „Millist rolli täidab Teie piirkonna tegevusgrupp lisaks Euroopa Kalandusfondi toetuste jagamisele?“ (n=13)

Allikas: telefoniintervjuud Harjumaa kalanduspiirkonna esindajatega, EY 2013

KTG tegevusega ollakse üldiselt rahul, kuid leitakse, et tegevusgrupp võiks olla aktiivsem, eeskätt info jagamisel ja tagasiside andmisel. Samas leiti positiivsete aspektidena, et varasemad konfliktid on leidnud lahenduse ning üldiselt on KTG-st võimalik vajadusel nõu ja abi saada. Leiti, et lisaks KTG-le oleks piirkonnas vaja ka tootjaorganisatsiooni (ühistulise tegevuse vorm nt tulundusühistu näol) – MTÜ tegevusel on mitmed seadusest tulenevad piirangud, mis ei võimalda vastavaid ülesandeid täita.

Joonis 26. „Kas ja mis on kohaliku tegevusgrupi tegutsemise tulemusel Teie kalanduspiirkonnas paremaks muutunud?“ (n=13)

Allikas: telefoniintervjuud Harjumaa kalanduspiirkonna esindajatega, EY 2013

2.3 Piirkonna SWOT analüüs fokusseeritud kalandussektorile

Määramaks kindlaks soovitava strateegia täpsemat suunitlust, viidi Harju Kalanduspiirkonnas 2015 aastal läbi strateegia arutelu, et selgitada välja peamised eesmärgid järgmiseks perioodiks. Selle tulemusel koostati SWOT-analüüs, mille käigus hinnati piirkonna nõrkusi, tugevusi, ohte ja võimalusi. Eelkõige keskenduti võimalustele ja tugevustele, mis tagavad arengu. Nõrkustele ja ohtudele pöörati tähelepanu vaid juhul, kui tegemist oli murettekitava olukorraga.

2.3.1 SWOT

SWOT kirjeldab vaid kõige olulisemaid sisemisi tugevusi ja nõrkuseid ning väliseid võimalusi ja ohte.

2.3.1.1 Tugevused

- Oluliste sadamate taristud on paranenud
- Traditsiooniliste oskustega kalurid on oma alale väga truud
- Tootearendusega on teadlikult alustatud
- Hea asukoht, rannajoon, Tallinna ja Helsingi lähedus
- Toimiv koostöö
- Kogemused, nii organisatsiooni, kui kogukonna ja liikmete tasandil

2.3.1.2 Nõrkused

- Vähene koostöö kalurite ja teadlaste vahel
- Materiaalsed mured, peamiselt tulenevad vähestest sissetulekutest
- Kalurite vähene teadmisaas ja haridus
- Rannakalanduse maine ei ole piisavalt kõrge
- Ühistegevus ei ole piisavalt arenenud

2.3.1.3 Võimalused

- Valdkondlikku arengut toetav EL-i ja Eesti Merendus- ja Kalanduspoliitika
- Valitsuse eesmärk on pidurdada ääremaastumist
- Globaliseeruva maailma kasvav võrgustumine ja koostöö
- Kasvav terviseteadlikkus, nõudluse kasv kvaliteetse kala järele, sõltumata hinnast
- Tarbijakäitumiste ja ostueelistuste muutused
- Vabaühenduste ja vabatahtlikkuse levik

2.3.1.4 Ohud

- Regionaalse tasakaalustamatuse suurenemine
- Merekeskkonna halvenemine ja kalaressursi vähenemine
- Võõrliikide kohanemine meie vetes.
- Puudus kvalifitseeritud tööjõust, selle väljaränne Tallinnasse ja Soome
- Uus põlvkond nõuab tööandjalt kohandumist

2.3.1.5 SWOT tulemused

Eesmärkide seadmiseks otsiti vastuseid küsimustele:

Milliste tugevuste abil saame uusi võimalusi rakendada?

Milliste tugevuste abil saame ohte tõrjuda?

Millised nõrkused tuleb ületada, et need ei takistaks olemasolevate võimaluste kasutamist?

Milliste ohtude ja nõrkuste kooslus on eriti ohtlik ja millised nõrkused tuleb kindlasti ületada?

Vastused on järjestatud vastavalt prioriteetsusele.

Ääremaastumise üks põhjuseid on traditsiooniliste maapiirkonnale omaste tootmisviiside hääbumine. Traditsiooniline rannakalandus saab alguse sadamatest, kust paadid saavad püügile minna. Meie tugevuse kalasadamate taristu edasiarendamise, kasutades ära igal võimalusel meie soodsat kalandus- ja merenduspoliitikat, saame vältida ohtu meie rannaalade ääremaastumist. Siit tulenevalt meie eesmärk: **Harjumaa väikesadamad on arenenud kaasaegse taristuga.**

Soome lahe eutrofeerumine vähendab kalade kudemisvõimalusi ja seega on oht kalavarude vähenemisele. Meie nõrkuseks on koostöö vähesus kalurite ja teadlaste vahel. Suurendades oma koostööd teadlastega kalakoelmute taastamise ja merekeskkonna parandamise vallas aitab vältida ohte kalavarude vähesuse osas. Kasutades koostöövõimalusi saame rakendada maailma parimaid tehnoloogiaid saame oluliselt parandada kalade elutingimusi, mis suurendavad kalaressurssi. See võimaldaks peatada püügivõimaluste vähenemise ning kalurite sissetuleku kahanemise. Siit tulenevalt meie eesmärk: Kalade paremad elutingimused taastatud kudemispaikade näol.

Möödunud perioodi tootearendusprojektide rakendamine näitas, et toote teadlik väärimine tõstab selle hinda. Terviseteadlikkuse tõus, näiteks soola vähendamine toidus nõuab kalatoodete kõrgemat kvaliteeti. Uute väärimiskontseptsioonide väljatöötamine, mis vastavad uutele nõudmistele võimaldavad parandada toodete müüki. Siit tulenevalt meie eesmärk: **Rannakalur saab väärikat hinda kvaliteetse toodangu eest.**

Kalurite sissetulekud on väikesed, mis osaliselt tuleneb töö omapärast ja sesoonsusest. Meie tugevus on pealinna lähedus, kus asub enamus maksujõulisest tarbijaskonnast. Ühiskonnas toimuvad sotsiaalsed ja kultuurilised muutused mõjutavad tarbitavaid kaupu ja teenuseid. Kasutades ära uusi nõudlusi ja mitmekesistades kalurite poolt pakutavaid tooteid ja teenuseid on võimalus suurendada kalurite sissetulekut. Mitmekesise ettevõtluse arendamine töökohtade loomise näol, on ka väljerände ja ääremaastumise vältimise üheks teguriks. Siit tulenevalt meie eesmärk: **Rannakülade ettevõtlus on mitmekesine ja toetab kohaliku kogukonna arengut.**

Kultuuripärandi osaks on traditsioonid. Heaolu väärtustab keskkonna, kus me elame. Rannakalandus on maailma traditsionaalsemaid tegevusi, mis on loonud heaolu söögi näol. Kuid kalanduse kuvand seostub tihti ülepüügi, röövüügi jm ebameeldivaga. Kuvandist tulenev sotsiaalne roll on käitumisviis mida oodatakse. Vabaühenduste poliitikakujundamiste rolli pideva kasvu ärakasutamine võimaldab tõsta kalurkonna rolli ühiskonnas. Selleks on vaja toetada aktiivseid ja tegusaid inimesi ka materiaalse baasi näol, võimaldamaks neil koos käia ja randluse kuvandit tõsta. Siit tulenevalt meie eesmärk:

Aktiivsed ja tegusad inimesed tegutsevad meie väärtusliku elukeskkonnaga rannakülades.

Eestlasele omaselt on rannakalurile omane eraklik toimimise viis. Üksi tehes jääb puudu massiefektist ja tihti ka teadmistest. Ühistegevus ja võrgustumine annab võimalused saada teadmised, mis globaliseeruvast maailmast levivad. Nende teadmistega saab viia kaasaegsele arengutasemele. Siit tulenevalt meie eesmärk: **Kalanduspiirkonnas viiakse ellu uuenduslikke praktikaid, edendatakse rannakülade arengut ja kaasaegsust.**

2.3.2 Piirkonna arenguvajaduste ja potentsiaali analüüs.

Harju kalanduspiirkonna arenguvajadused tulid välja peamiselt SWOT analüüsi tegemise käigus erinevates tegevuspiirkonna osakondade koosolekutel.

Peamised arenguvajadused on:

Piirkonna kalandustaristu väljaarendamise tase ei ole piisav kalurite vajaduste rahuldamiseks ning kalasadamad vajavad veel uuendamist ja arendamist

Kalanduspiirkonna kaluritel ei ole piisavalt häid kala esmatöötlemise ja kalatoodete väärindamise ja turundamise võimalusi

Kalurite töö spetsiifikast tulenev sesoonsus ning loovad vajaduse piirkonna kalurite tegevuse mitmekesistamise järele

Kalade kudemistingimused vajavad piirkonnas parandamist

Kalanduspiirkonna sotsiaalse heaolu tõstmiseks ning traditsioonide säilitamiseks on vajalik aktiveerida piirkonna kalurkonda ning parandada koostööd

Soome lahel püüavad kolme riigi kalurid, kuid üksteise tegemistest teavad suhteliselt vähe. Paljud uuringud ja arendustegevused dubleerivad omavahel ja käib kasutu ressursi raiskamine.

Kõrge arengupotentsiaal seisneb Soome lahe kalurkonna koostöös. Harju Kalandusühing on teinud palju koostööd Soome sõsargruppidega. Ka nemad näevad ühises koostöös suurt potentsiaali. Üheks heaks võimaluseks on koos Soome rannakaluritega moodustada piiriülene tootjaorganisatsioon.

3 VISION JA MISSIOON

3.1 Visioon

Harjumaa kalanduspiirkond on elujõuline kogukond, mis suudab täita rannakalurite ootusi.

3.2 Missioon

Seisame Harjumaa rannakalurite huvide eest, aitame kaasa kalandussektori jätkusuutlikkuse tõstmisele ning rannakülade elukvaliteedi parandamisele.

3.3 Väärtused

EESMÄRGIPÄRASUS - Meie tegevused on mõtestatud ja selgete eesmärkidega. Eesmärgid on seatud mõõdetavaid tulemusi silmas pidades. Meie töötajad seavad endale sihid kooskõlas organisatsiooni eesmärkidega. Meie tegevustest on kasu õppijale ja ühiskonnale. Me hindame oma tegevuste tulemuslikkust ja mõju.

KOOSTÖÖ - Me teeme laiapõhjalist koostööd partnerite, klientide ja huvigruppidega oma organisatsiooni eesmärkide täitmiseks. Arvestame erinevate osapoolte seisukohti otsuste tegemisel ja keskendume lahendustele. Tegutseme meeskonnana, väärtustades kolleege. Hoiame au sees tõhusat kommunikatsiooni ja häid suhteid.

USALDUSVÄÄRSUS – Me peame kinni kokkulepetest, lubadustest ja reeglitest. Meie otsused ja hinnangud on põhjendatud, erapooletud ja otsustusprotsess läbipaistev. Kohtleme kolleege, kliente ja partnereid võrdväärselt ja õiglaselt. Edastame selgeid sõnumeid nii organisatsiooni sees kui suhtlemisel avalikkusega. Jälgime, et meie sõnad ja teod läheksid kokku.

AVATUS JA AUSUS - Oleme avatud õppimisele, uutele ideedele ja arengule. Algatame uusi ideid ja ei unusta ka hästitoimivat vana. Suhtleme avatult kolleegide ja partneritega. Jagame avalikkusele oma tegevuse kohta infot. Julgeme olla ausad ja tunnistada oma eksimusi. Oleme üksteise suhtes hoolivad, kuulame ära ja võtame kuulda, kolleegi või partneri probleem läheb meile korda.

ASJATUNDLIKKUS - Oleme oma valdkonnas asjatundjad ning valmis ja võimelised kaasa rääkima valdkonna arendamises. Meie arvamusega arvestatakse ja seda tunnustatakse. Oskame ja oleme valmis oma teadmisi edasi andma ja tegeleme pidevalt enesetäiendamisega. Oleme oma tegutsemises professionaalsed ja korrektsed ning suudame reageerida kiiresti muutuvale olukorrale. Põhjalikud teadmised oma töövaldkonnast ja kogemused teevad meist usaldusväärse partneri.

4 EESMÄRKIDE PÜSTITAMINE

Üldeesmärgid

- Harjumaa väikesadamad on kaasaegse arenenud taristuga.
- Kaladel on paremad ellujäämistingimused taastatud kudemispaikade näol.
- Rannakalur saab kvaliteetse toodangu eest väärikat hinda .
- Rannakülade ettevõtlus on mitmekesine ja toetab kohaliku kogukonna arengut.
- Meie väärtusliku elukeskkonnaga rannakülades tegutsevad aktiivsed ja terved inimesed.
- Kalanduspiirkonnas viiakse ellu uuenduslikke praktikaid, edendatakse rannakülade arengut ja kaasaegsust.

4.1 Eesmärk ja strateegia valik

HKÜ strateegia on üles ehitatud rannakülade elukvaliteedi parandamisele ning lähtub SWOT-analüüsist. Eesmärgid aitavad säilitada olemasolevaid ning luua uusi töökohti. Lisaks jaotuvad eesmärgid kuues tegevusvaldkonnas, millest viie elluviimiseks rakendatakse Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014-2020 rakenduskava meetet 3.2 “Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamine”. Kuues tegevusvaldkond on koostöö valdkond.

Eesmärgid mõõdetakse vastavate indikaatoritega (**lisa 4**).

Eesmärkide püstitamisel on käsitletud horisontaalsete põhimõtetenä:

- **Innovatsioon** – eesmärkide elluviimisel eelistatakse uuenduslikke lahendusi, mida iseloomustab ka parema tehnoloogia taseme kasutamine konkreetsetel juhtudel või seni selliste lahenduste puudumine kalanduspiirkonnas;
- **Keskkonnasäästlikkus** – eesmärkide elluviimisel eelistatakse lahendusi, mis panustavad keskkonnaseisundi säilitamisele või parandamisele, kasutavad sealjuures energiasäästlikke ja/või alternatiivenergiat põhinevaid tehnoloogiaid;
- **Sektoraalne lõimetus** – eesmärkide elluviimisel eelistatakse lahendusi, mis toetavad ka teiste majandussektorite toimimist ning mis lõimivad nendega kalandusvaldkonda;
- **Sinine kasv** – eesmärkide saavutamisel eelistatakse lahendusi, mis toetavad kalandusalaseid uusi lahendusi, mereelustikul põhinevat biotehnoloogiat, rannikuturismi ning merealadel põhinevaid energeetilisi lahendusi.
- **Võrdne kohtlemine ehk meeste ja naiste võrdõiguslikkus** – eesmärkide elluviimisel eelistatakse neid projekte, mis suurendavad ebasoodsas olukorras olevate naiste mõjuvõimu, ohutust ja heaolu;
- **Keskkonnahoid** – eesmärkide elluviimisel eelistatakse lahendusi, mis toetavad kalavarude säästmist ja keskkonnahoidu.

Läbivate põhimõtete kohustuslikud indikaatorid :

1. Töökohtade loomine (täistöökohtade arv)
2. Töökohtade säilitamine (täistöökohtade arv)
3. Uute ettevõtete arv

Väljundindikaator mõõdab PRIA poolt heakskiidetud ja toetuse saanud projektitaotlusi. Mõõtmise allikas on PRIA veebileht.

Tegevussuundade väljundindikaatorid aastate lõikes:

Tegevussuund	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kalatoodete väärindamine või turustamine	0	64 683	142 381	181 230	194 244	≤ 214 846
Mitmekesistamine	0	194 050	427 318	543 690	582 733	≤ 644 537
Kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamine	0	194 050	427 143	543 690	582 733	≤ 644 537
Koelmualade Taastamine	0	32 342	71 190	90 615	97 122	≤ 107 423
Sotsiaalne heaolu ja kultuuripärandi edendamine	0	161 708	355 953	453 075	485 611	≤ 537 114

4.1.1 Strateegia lõimitud ja uuendusliku olemuse kirjeldus.

Käesolev strateegia jätkab perioodi 2007-2013 pingutusi Harjumaa rannakalanduse terviklikuks välja arendamiseks. Strateegia tegevussuunad on omavahel tihedasti lõimunud. Kalasadamate uuendamine toetab piirkonnas nii kala väärindamist ja turustamist kui ka turismi arengut, võimaldades multifunktsionaalsete sadamate väljaarendamist kalandustraditsioonide ja rannakülade säilitamise toel. Kõiki strateegia raames elluviidavaid tegevussuundi ühendab omavahel sotsiaalse heaolu tõstmine.

Koostöötegevused omakorda on kogu selle arengu aluseks, pakkudes piirkonna inimestele võimalusi ennast ja teisi arendada.

Strateegia uuenduslikkus võrreldes eelmise perioodiga on kalavarude säilitamiseks vajalike tegevuste lisandumine, seda eelkõige koelmualade taastamise näol. Samuti sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamiseks vajalike tegevuste lisandumine, seda eelkõige kalandussektori organisatsioonide ühistegevuse materiaalse baasi loomise näol. Täiendatud on ka projektide hindamiskriteeriume.

5 SEOSSED MUUDE ARENGUKAVADEGA JA STRATEEGIADEGA

Strateegia koostamisel on aluseks võetud riikliku tähtsusega „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) rakenduskava 2014-2020“ ning „Eesti kalanduse strateegia 2014-2020“ ning võrreldud arvestatud muid Harju kalanduspiirkonnas kehtivaid arengukavasid, strateegiaid ja dokumente. HKÜ strateegia on kooskõlas piirkondlike, maakondlike ja riiklike arengudokumentidega.

5.1 Seosed piirkonna kohta koostatud arengukavadega ja strateegiatega

- 1) "Harjumaa Maakonna arengustrateegia 2025" <http://www.seit.ee/failid/376.pdf>
- 2) "Harku valla arengukava aastani 2037" <https://www.riigiteataja.ee/akt/409092014025>
- 3) "Kuusalu valla arengukava 2013-2032" <https://www.riigiteataja.ee/akt/401102014034>
- 4) "Jõelähtme valla arengukava 2014-2025" <https://www.riigiteataja.ee/akt/422102015001>
- 5) "Viimsi valla arengukava 2014-2020" <https://www.riigiteataja.ee/akt/417102014005>
- 6) "Paldiski linna arengukava aastani 2025" <https://www.riigiteataja.ee/akt/408102015016>
- 7) "Keila valla arengukava 2015-2022" <http://www.keilavald.ee/documents/1708525/6360290/M%C3%A4%C3%A4rus+nr+33+Lisa.pdf/100793e0-cb31-4527-a64e-510f287638f6>
- 8) "Padise valla arengukava 2013-2025" <https://www.riigiteataja.ee/akt/412032013020>
- 9) "Loksa linna arengukava aastani 2018" <https://www.riigiteataja.ee/akt/411092013015>
- 10) „Maardu linna arengukava 2014-2025“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/417102014018>
- 11) Nelja Valla Kogu strateegia 2015-2020 <http://www.4koogu.ee/>
- 12) Põhja-Harju Koostöökogu strateegia perioodiks 2015-2020 <http://www.leaderph.eu/>
- 13) MTÜ Arenduskoda Leader tegevuspiirkonna arengustrateegia 2014-2020 <http://www.arenduskoda.ee/>
- 14) Lääne-Harju Koostöökogu strateegia 2014-2020 <http://www.vomentaga.ee/>

Harjumaa strateegia 2025 on oma visiooniks seadnud:

Harju maakond on rahvusvaheliselt aktiivne, koostöö- ja konkurentsivõimeline pealinnaregioon Läänemere piirkonnas, mida iseloomustavad tegus rahvas, kvaliteetne elukeskkond, dünaamiline ettevõtlus ja poliitsentriiline asustus. Harju maakond on elanikule armas ja külalist inspireeriv. Harju maakonnas sünnivad head arengud läbi avaliku, era- ja kolmanda sektori koostöö. Visiooni aluseks on kolm strateegilist komponenti:

- tegus rahvas
- kvaliteetne elukeskkond
- tasakaalustatud ruumimuster

Selliselt on üpriski palju kattuvust MTÜ Harju Kalandusühingu strateegiaga, arendamaks piirkonda kui ühtset tasakaalustatud tervikut. Siinjuures on tähtsal kohal sadamate kui logistiliste sõlmpunktide ning põhjaranniku väikesadamate võrgustiku arendamine, et seeläbi edendada nii puhkemajandust kui turismi. Konkurentsivõime tugevdamiseks tehakse aktiivset koostööd teiste naaberriikide linnadega.

Piirkonna valdade arengustrateegiad kalanduse muredga eriti tegelenud ei ole. Kattuvused on rannapiirkonna või rannaküla elukeskkonna säilitamise, mitmekesistamise ja elukvaliteedi parandamise ning sadama ja lautrikohtade arendamise osas.

Tilgu sadamaala arendustegevust toetab Harku valla arengukava. Jõelähtme vald toob eraldi välja Koljunuki, Neeme ja Kaberneeme väikesadamate võrgustiku arendamise. Sadamate ja lautrikohtade arendust toetavad veel Viimsi ja Padise vald ning piirkonda kuuluvad Paldiski ja Maardu linn.

Kohalikud omavalitsused lubavad oma arengukavades luua uusi ja mitmekesiseid töökohti ning toetada keskkonnasõbralikku väike või keskmise suurusega ettevõtlust. Uute töökohtade rajamine toimub kohaliku nõudluse ja kõrget lisandväärtust loova ettevõtluse baasil. Eesmärkideks on pakkuda veel erinevaid vaba aja veetmise võimalusi ning merelist asendit ära kasutavat tasemel väärturismi ja

puhkemajandust.

Kõigi kohalike omavalitsuste arengukavadega on kattuvus ka koostöö arendamisel.

Otseseid seoseid leiame ka HKÜ-I Leader tegevusgruppidega.

Nelja Valla Kogu strateegia eesmärgid on:

1. vaba aja veetmise võimalused
2. tugevad kogukonnad
3. aktiivne mikroettevõtlus
4. turisticõbralikkus

Läbi keskkonnasäästliku planeerimise, ratsionaalse infrastruktuuri arendamise ja kvaliteetsete teenuste on loodud elamisväärne elu- ja töokeskkond, mis tagab kohalikele elanikele heaolu oma elupaigas. Siin on kattumine elukeskkonna säilitamise ja parandamise osas.

MTÜ Nelja Valla Kogu strateegias peetakse vajalikuks ka turundusalase koostöö koordineerimist, kogukonna investeeringute toetamist ja ühistegevuse ning inimkapitali arendamist (koolitused, õppereisid, seminarid). Strateegilise tähtsusega on veel turismiteenuste arendamine ja infovahetuse edendamine.

Põhja-Harju Koostöökogu strateegia eesmärgid on:

1. piirkonnas on mitmekesised kohapealsed teenused ja tooted ning vaba aja veetmise võimalused
2. piirkonnas on aktiivne ja ühtehoidev kogukond
3. piirkonnas on väärtustatud, hästi korraldatud ja kvaliteetne elukeskkond

Oluline seos on elukeskkonna väärtustamisel, mis on suunatud kogukonna aktiveerimisele ja koostöö arendamisele.

Arenduskoja strateegia eesmärgid on:

1. mitmekesine ja konkurentsivõimeline ettevõtlus
2. elamisväärne elukeskkond
3. tegevuspiirkonna ajaloo- ja kultuuripärandi säilimine
4. tugev ja jätkusuutlik koostöövõrgustik siseriiklikul ja rahvusvahelisel tasandil

Nagu ka eelnevate strateegiate puhul on MTÜ Harju Kalandusühingu strateegiaga kattuvusi elukeskkonna säilitamise ja parandamise ning piirkonna koolitamise osas. Ka ettevõtluse toetamisel ja arendamisel, seal hulgas mikroettevõtlusel ja kohalikul toidul on suur tähtsus. Samuti on strateegia aktiivset kogukonda toetav ning ajaloo- ja kultuuripärandit väärtustav. Oluline osa on koostöövõrgustikel.

Taotluste hindamise juures tuleb jälgida, kas projekt on kooskõlas teiste piirkonna arengukavade ja strateegiatega.

Lääne-Harju Koostöökogu strateegia eesmärgid on:

1. kohalikud tooted ja teenused on uuenduslikud, kestlikud ning toetuvad piirkondlikule eripärale.
2. tegevuspiirkonna kogukond on aktiivne, koostöövalmis ning loodus-, ajaloo- ja kultuuripärandit hoidev.

3. *Loode –Eesti kogukonnad ja organisatsioonid kannavad piirkonna identiteeti. Kohaturundustegevused on kasvatanud piirkonna tustust ja külaliste arvu.*

Nii nagu koostöökogu, toetab ka HKÜ strateegia kogukonna tegevust, toetudes piirkondlikule eripärale.

5.2 Seosed muude arengukavadega

- 1) „Kodanikuühiskonna arengukava 2015-2020“
<http://www.kysk.ee/failid/Upload/files/KODAR.pdf>
- 2) „Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020“
https://www.haigekassa.ee/uploads/userfiles/Rahvastiku_tervise_arengukava_RTA.pdf
- 3) Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014 – 2020
www.struktuurifondid.ee/public/Rakenduskava.pdf
- 4) Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014 – 2020 <http://kasvustrateegia.mkm.ee/>
- 5) Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“
https://riigikantselei.ee/sites/default/files/riigikantselei/strategiaburoo/eesti2020/eesti2020_tegevuskava_14.05.2015.pdf
- 6) Eesti Elukestva õppe strateegia 2020
<https://www.hm.ee/sites/default/files/strateegia2020.pdf>
- 7) Lõuna-Soome kalandusrühma ESKO strateegia 2014-2020
<http://www.sepra.fi/attachments/article/30/ESKO%20Strategia%202020.pdf>
- 8) Saarestikumere kalandusrühma strateegia 2014-2020 http://www.sameboat.fi/wp-content/uploads/2015/10/Saaristomeren-kalatalousstrategia_hyv%C3%A4ksytty_loka2015.pdf
- 9) Selkämere ja Pyhäjärve kalandusrühma strateegia 2014-2020
http://www.kalaleader.fi/kalaleader/tietoa_ryhmasta
- 10) Üleriigiline Planeering Eesti 2030+
<https://eesti2030.files.wordpress.com/2014/07/eesti.2030.pdf>
- 11) Eesti merenduspoliitika 2012-2020 https://valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/eesti_merenduspoliitika_2012-2020.pdf
- 12) Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020 https://valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/eesti_regionaalarengu_strategia_2012-2020.pdf
- 13) Euroopa Sotsiaalfond <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=et&newsId=8229>
- 14) Euroopa Regionaalarengu Fond
http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/et/displayFtu.html?ftuld=FTU_5.1.2.html
- 15) Euroopa Ühtekuuluvusfond <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0281:0288:ET:PDF>
- 16) Eesti maaeluarengukava 2014-2020 <http://agri.ee/et/eesmargid-tegevused/eesti-maaelu-arengukava-mak-2014-2020>

Kodanikuühiskonna arengukava 2015–2020

Nii nagu Kodanikuühiskonna arengukavas, peetakse ka HKÜ strateegias tähtsaks tegutsemisvõimekate vabaühenduste kui ka ühiskondlikult aktiivsete elanike koostööd. Prioriteetideks on kodanikualgatuse

tugisüsteemi toimimise tagamine ja arendamine, avaliku võimu ja kodanikualgatuse partnerlusel põhineva koostöökultuuri juurutamine, heade koostöötavade tutvustamine ja laialdane kasutuselevõtt ning elukestva kodanikuhariduse aktiivne edendamine.

Rahvastiku tervise arengukava 2009 – 2020

Rahvastiku tervise arengukavas on aluseks võetud puhas ja turvaline keskkond, mis võimaldab inimestel kasutada maksimaalselt oma võimalusi nii üksikisikuna kui ka ühiskonnana ning keskkonnariskide vähendamine ja kõrvaldamine on seega esmatähtis. Soovituslikust kogusest tarbitakse vähem kala ning soovitatavast enam toidurasvu, maiustusi, lihatooteid ja soola. Seega on otsene seos toetada rohkem kala söömist ning eesmärgiks suurendada täisväärtusliku toidu kättesaadavust (kala) ja tarbimist. Üheks oluliseks prioriteediks ning kattuvuseks on võrdsete võimaluste suurendamine. Ühiskonna sotsiaalse sidususe ja võrdsete võimaluste esiletõstmine teadvustab kõigile ühiskonnaliikmetele, et nad on oodatud ja soovitud ühiskonna tegemistes ning otsustes osalema.

“Ühtekuuluvusfondide rakenduskava” programm koosneb kolmest peamisest prioriteedist ja tehnilisest abist:

1. ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul
2. sotsiaalse kaasatuse suurendamine
3. tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine

Need prioriteedid on seotud ka MTÜ Harju Kalandusühingu strateegiaga. “Kõikide vanuserühmade võrdsete võimaluste parandamine juurdepääsul elukestvate õppele formaalsetes, mitteformaalsetes ja informaalsetes vormides, tööjõu teadmiste, oskuste ja pädevuste täiustamine ning paindlike õppimisvõimaluste edendamine, sealhulgas karjäärinõustamise ja omandatud oskuste hindamise kaudu”. Mitme fondi tegevuste kombineerimine ühte prioriteetsesse suunda aitab parandada taristusse ja inimressurssi tehtavate investeeringute kooskõla. „Vajalik on aktiivne kaasamine, sealhulgas eesmärgiga edendada võrdseid võimalusi ja aktiivset osalemist ning parandada tööalast konkurentsivõimet“ Sekkumised toetavad väiksema konkurentsivõimega sihtrühmade tööturule sisenemist, seal püsimist ja ligipääsu töökohtadele. Tähtis on toetada Start-up ettevõtluse hoogustamist.

Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014 – 2020 ” koostamise üldiseks eesmärgiks on aidata kaasa konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ katuseesmärkide täitmisele, suurendamaks nii tootlikkust kui ka tööhõivet.

Ettevõtluse kasvustrateegia eesmärgid sarnanevad oluliselt HKÜ strateegia eesmärkidega. Välja on toodud kitsaskohtade lahendamine ja täiendavate võimaluste loomine aktiivse panustamise inimressurssi kvaliteedi kasvu, uudsete ärimudelite juurutamise, arendustegevusse investeerimise, mitmepoolse koostöö soodustamise, talendipoliitika loomise, loomemajanduse edendamise ning ettevõtluskeskkonna igakülgse arendamise kaudu.

Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ keskendub valitsuse poliitika hariduse ja sidusa ühiskonna laiema valdkonna all tööturu toimimise teemadele, sh kõikide ühiskonnagruppide aktiivsele kaasamisele ühiskonnas ja kvalifitseeritud tööjõu pakkumisele ning hariduse kvaliteedile ja kättesaadavusele kõigil haridustasemetel. Siin on seos HKÜ strateegiaga, kelle eesmärk on kokkuvõtlikult rannaelanike materiaalsete, sotsiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldatus e heaolu.

Eesti Elukestva õppe strateegia 2020 eesmärgiks on Eesti inimeste vajadustele ja võimetele vastavate õpivõimaluste loomine kogu elukaare jooksul. Sama oluline on luua kvaliteetsed, paindlikud ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavad õppimisvõimalused ja

karjääriteenused, et suurendada erialase kvalifikatsiooniga inimeste arvu erinevates vanuserühmades ja regioonides. Rakendada õppimisel ja õpetamisel kaasaegset digitehnoloogiat otstarbekamalt ja tulemuslikumalt, parandada kogu elanikkonna digioskusi ning tagada ligipääs uue põlvkonna digitaristule ning luua kõigile võrdsed võimalused elukestvaks õppeks. Eesmärgi toetab ka käesolev kalanduspiirkonna strateegia.

Lõuna-Soome kalandusrühma ESKO, Saarestikumere kalandusrühma ning Selkämere ja Pyhäjärve kalandusrühma strateegiad 2014-2020

Rannakalurite probleemid nii Soomes kui Eestis on sarnased. Siit tulenevad ka sarnased eesmärgid. Peamised on koostöö ja võrgustumine, kala suurem väärindamine ja sellest saadav lisaväärtus.

Üleriigiline Planeering Eesti 2030+ peab tähtsaks otstarbekat ruumikasutust Eesti kui terviku mastaabis. Nii nagu Üleriigiline planeering Eesti 2030+ peab ka HKÜ oma strateegias oluliseks Eesti avatust merele, väikesadamate võrgustiku tugevat toimimist ning ühendamist muu taristuga, tuues veekogud ja rannaalad aktiivsesse avalikku kasutusse.

Püüasustuse alalhoidmiseks tuleb kõigis maakohtades luua aastaringne sõidukõlblik avalik teedevõrk, tagada esmatähtsate teenuste ja töökohtade kättesaadavus ning võimaldada kiire, piisava sagedusega ning mugav ühendus kogu Eestis kui ka väljaspool Eestit, arvestades piirkondlike eripäradega. Lisaks toimepiirkondade omavaheline koostöömimine koostöösidemete soodustamiseks.

Eesti merenduspoliitika 2012-2020

Merenduse ja kalanduse valdkonnas on põhiohk pandud jätkusuutliku merendusega seotud tegevuste arendamisele nii ELi vetes kui ka väljaspool. Läänemere strateegia on üldisem ja eesmärgid kogu läänemerele lahtuvad. Tähtsal kohal on jätkusuutlik kalandus, meretööstuste arendamine, mereohutus ja merekeskkonna ruumiline planeerimine ning sinna juurde kuuluv puhas laevandus. ELi Läänemere strateegial on sarnasust merenduspoliitikaga-mõlemad peavad oluliseks piirkonda ning ühe teguri mõju teisele.

Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020

Oluline on piirkonnaspetsiifiliste ressursside oskuslik ärakasutamine, piirkondade tugevam sidustus ja arendusvõimekus.

Otsene seos on toimepiirkondade tugevnemisel, mis asuvad suurematest linnadest eemal. Tuleks parandada sealset elu- ja ettevõtluskeskkonda ning luua piirkonnas mitmekesisemad töö-, teenuste ja tegevusvõimalused.

Kattuvust HKÜ strateegiaga on piirkondade omanäolisust tugevdavate tegevusalade ja kohaturunduse toetamises.

Selleks toetatakse kohalike omanäoliste loodusressursside ja kultuuripärandi väärindamist kohalikus (loome)ettevõtluses ja kogukondlikus tegevuses ning piirkondade turundamist eesmärgiga suurendada piirkondade atraktiivsust elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja külastamiseks. Lisaks toetatakse mitut maakonda hõlmavate regioonide turundamist terviklike turismi sihtpiirkondadena ja ühiste turismiteenuste väljaarendamist. Nende tegevuste kaudu aidatakse tugevdada piirkondade majandustegevuse ja kogukondlike algatuste rolli piirkonna omanäolisuse kasutamisel, säilitamisel ja väärindamisel. Eesmärgi saavutamiseks on vältimatu riigi poliitikate senisest tugevam ühispanus regionaalarengu eesmärkide ning piirkondade arenguvajaduste ja -võimaluste realiseerimiseks ning eri haldustasandite koostöö piirkondlikus arendustegevuses.

Euroopa sotsiaalfondi eesmärgid aastateks 2014-2020 on

1. inimeste tööle rakendamine
2. sotsiaalne kaasatus
3. parim haridus
4. tugevam avalik haldus

Ühiseks jooneks HKÜ strateegiaga on inimeste koolitamine ja nende abistamine töö leidmisel. Eelkõige tuleks aidata raskustesse sattunud inimesi uute oskuste omandamisel.

Euroopa Regionaalarengu Fondi eesmärk aastateks 2014-2020 on aidata tasandada Euroopa eri piirkondade arengutaseme erinevusi ning vähendada mahajäämust kõige ebasoodsamates piirkondades. Erilist tähelepanu pööratakse piirkondadele, kus valitsevad rasked ja püsivad ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused, nagu väga väikese rahvastikutihedusega põhjapoolsemad piirkonnad, saared, piiriülesed ja mäestikualad.

Piirkondlikus strateegias peetakse sama tähtsaks nagu Harju kalandusühingus toetada arengus maha jäänud piirkondi ja arendada rahvusvahelist koostööd ning luua võimalused uute töökohtade investeerimiseks, et tugevdada tööturgu.

Euroopa Ühtekuuluvusfondi eesmärk aastateks 2014-2020 on tugevdada EU majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, et edendada säästvat arengut. Sellest antakse rahalist toetust järgmise valdkonna projektidele:

1. keskkond, sealhulgas säästva arengu ja energeetikaga seotud valdkonnad
2. üleeuroopalised võrgud transpordi infrastruktuuri valdkonnas

Kahjuks jäävad Kalandusühingu seosed EU Ühtekuuluvusfondiga kaudseks, kuna fond toetab põhiliselt keskkonna ja transpordiprojekte.

Eesti maaeluarengukava 2014-2020 eesmärgid on

1. kõrgema lisandväärtusega toodete tootmise osakaalu suurendamine
2. turundus- ja müügitgevus
3. uute töökohtade loomine
4. ühistevõrk
5. koostöö
6. tugev kohalik kogukond ja elanike sotsiaalne kaasatus
7. ühtse nõuandesüsteemi funktsioneerimine

Kuna kalandus on osa põllumajandussektorist, siis on Eesti maaelu arengukaval ja HKÜ strateegial palju seoseid. Mõlemad pööravad suurt tähelepanu kõrgema lisandväärtusega toodete tootmise osakaalu suurendamisele, et tagada kõrgem ja stabiilsem sissetulek kõigis tarneahela lülides ning seetõttu suurendada mahetoidu töötlemise võimalusi ning mahtusid. Muude võimaluste juures tuleks algselt erinevaid põllumajandustoodete otseturustamisele suunatud tegevusi, seda eriti väikeste tootmismahutudega nišitoodete puhul.

Ühiseks eesmärgiks on veel ka Innovatsiooni, koostöö ja teadmistebaasi arendamine ning kohaliku arengu soodustamine läbi ühistegevuse ning elukestva õppe. Oluline eeldus on koostööl nii erinevate tootjate kui ka tootjate ja töötajate vahel. Lisaks toetavad mõlemad uute töökohtade loomist tegevuspiirkonda.

6 TEGEVUSKAVA

6.1 Tegevussuunad

Harjumaa rannakalurid turustavad enamuses oma saagi kokkuostjale värskena, ilma saaki väärindamata, saades sellega kõige väiksemat võimalikku hinda. Kõrgkvaliteetne kala peaks jõudma mittehinnatundlike turusegmentideni, sh eksportturule, kus kala eest on võimalik küsida suuremat hinda. Selleks koostatud turundusstrateegiaid ja taktikalisi turuplaane toetatakse vähemalt klassikalise 4P-turustusmeetmestiku ulatuses (*product – tootekvaliteedi lisamine eelkõige, price – reaalsed maksvad kliendid tasuvad suuremat hinda, promotion, place*).

6.1.1 Kalatoodete väärindamine või turustamine

Tegevussuuna rakendamise põhjendus

Rannakülade traditsionaalsed tegevused lisaks kalapüügile on olnud kalade töötlemine ja kauplemine. Seetõttu on oluline sellega jätkamine. SWOT analüüsist järeldub, et tootearenduse taseme ja kalurite sissetulekute tõstmiseks on vaja paremate tooteomadustega kalatoodangut. Vaja oleks uusi innovaatilisi lahendusi, mis potentsiaalselt suurendaksid kohaliku kala turundusedu. Uus kvaliteet on töömahukam, võimaldades töökohtade säilimist ja uute loomist juba atraktiivsemale tulubaasile, sh noorema generatsiooni jaoks. Kala väärindamiseks ja turustamiseks on loodud tänapäevased ja keskkonnasõbralikud tingimused, mis tagavad toodetele kõrgema lisandväärtuse ja rahuldavad muutuvaid tarbimisharjumusi. Väga oluline on tarneahela kõigi etappide (tajutud) kvaliteedi tõstmine või loomine nii sise- kui ka välisurul ning Eesti rannakalanduse rahvusvahelise kuvandi arendamine.

Sidusus ja täiendavus piirkonna teiste tegevustega

Tegevussuund on kooskõlas ja täiendab kolmandat ja viiendat tegevussuunda.

Eesmärgid ja tegevused nende saavutamiseks

Üldine eesmärk:

Rannakalur saab väärikat hinda kvaliteetse toodangu eest.

Konkreetsed eesmärgid:

- 1) Kala väärindamine ja turustamine, mh eksport, suurendab kaluri tulu 20%.
- 2) Piirkonna mikroettevõtete töötlemise ja transpordi tingimused vastavad toidu ohutus- ja muudele nõuetele.
- 3) Tootearendus on pidev protsess, olemasolevaid tooteid uuendatakse ja täiustatakse.

4) Kalurid turustavad oma tooteid tootjaorganisatsiooni kaudu.

Peamised tegevused:

- Investeeringute toetamine:
  - Kalatöötlemise ehitised, seadmed ja vahendid
  - Ehitised, seadmed ja vahendid kala turustamiseks
  - Kala hoiustamise ja transportimise võimalused
- Tootearenduse toetamine:
  - Ärimudelid ja kontseptsioonid
  - Uuringud ja katsed
  - Tehnoloogia
  - Pakendid
- Turundustegevuste toetamine:
  - Promotsioon ja turundusmaterjalid
  - Kaubamärgid jm märgised
  - Turustuskanalid ja müügikohad
  - Osalemine messidel jm samaväärsetel üritustel
- Organisatsioonide toetamine:
  - Ühistevuse toetamine
  - Kaubamärgid jm märgised

Toetuse saajateks on piirkonna tulundusühistud, kelle liikmeteks on vähemalt viis mikroettevõtjat ja mikroettevõtjad, kes tegelevad väikesemahulise rannapüügiga ning kalandussektori mittetulundusühingud tarneahela sertifitseerimiseks.

6.1.2 Mitmekesistamine

Tegevussuuna rakendamise põhjendus

Kalurite sissetulekud traditsioonilisest kalapüügist on vähenenud ning on vajadus leida lisateenimisvõimalusi. SWOT analüüsi põhjal tuleb lõimitud arengu abil edendada uusi tööhõivevõimalusi nii kalandussektoris kui sellest väljaspool, soodustada ühistevust ja elukestvat õpet. Pakkudes alternatiivseid tegutsemisvõimalusi ka väljaspool kalapüügihooaega suurendame oluliselt piirkonna sissetulekuid ja rahulolu.

Rannakülade elustiili säilitamisega ja elanikkonna koostööga saame arendada kohaliku piirkonna atraktiivsust. Atraktiivses piirkonnas saab arendada erinevaid teenuseid (eelkõige kalandusturismialaseid) pakkuvaid ettevõtteid ja ettevõtmisi. Järeltulev põlvkond väärtustab oma elukeskkonda, eelistab elu- ja tegevuskohana rannapiirkonda.

Koostöö erinevate Eesti piirkondade ja ka oma piirkonna külade vahel võimaldab jagada kogemusi ja ühishangete abil saavutada paremini majanduslik tasuvus.

Tuleb motiveerida ettevõtjaid proovima vanu ja traditsioonilisi tegevusi uuel innovaatilisel moel.

Kalurite ja ettevõtjate teadmatust võimalustest saab muuta, korraldades koolitusi ja oskuste/teadmiste vahetamist nii eestisiselt kui ka teiste kalanduspiirkondadega.

Positiivsete kogemuste ja näidete levitamine läbi ühistevuse.

Eesmärgid ja tegevused nende saavutamiseks

Üldine eesmärk:

Rannakülade ettevõtlus on mitmekesine ja toetab kohaliku kogukonna arengut.

Konkreetsed eesmärgid:

- 1) Kaluri sissetulekud mitmekesistamisest tõusevad 20%.
- 2) Uued tooted ja teenused.
- 3) Teenindus- ja toitlustusettevõtted vastavad teenuste tingimustele.
- 4) Kalurid pakuvad heal tasemel kalandusturismi pakette.

Peamised tegevused:

- Investeeringute toetamine:
  - Ehitised, seadmed, vahendid
- Tootearenduse toetamine:
  - Ärimudelid
  - Uuringud ja katsed
  - Tehnoloogia
- Ühistegevuste toetamine:
  - Promotsioon ja turundusmaterjalid

Toetuse saajateks on piirkonna kalandussektori mikroettevõtjad. Kalandussektorivälised ettevõtjad võivad toetust taotleda üksnes kalandus või merendusega seotud tegevuste elluviimiseks.

6.1.3 Kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamine

Tegevussuuna rakendamise põhjendus

Harjumaale, nagu paljudele Eesti maakondadele, on olnud traditsiooniliselt omased merelised tegevused. Väljaarendatud väikesadamate võrgustik on oluline kogu meremajanduse arendamisele. Kõikide kasutajate vajadusi rahuldav väikesadam suurendab piirkonna konkurentsivõimet ja on rannaküla arengumootoriks, parendades sektori elatustaset ja elukeskkonda. SWOT analüüsi tulemusel korralik taristu tõrjub ohte elupiirkondade väljasuremiseks.

Arendama peab sadamatevahelist koostööd nii teenuste pakkumisel kui ka investeeringute tegemisel. Oluline on võrgustumine, sadamate ühine tegevus.

Teenuste kvaliteedi parandamise juures tuleb keskenduda eeskätt kala säilitamisele, piirkonna jääga varustamisele. Tuleb uuendada sadamate tehnilist seisundit – lossimine ja esmatöötlemine on kala lisandväärtuse andmise ühed vastutusrikkamad etapid. Vaid säästlikud ja innovaatilised lahendused loovad tingimused tõelisteks uuendusteks, luues atraktiivse keskkonna, mh ka noortele kaluritele, kelle ootused töökeskkonnale on kõrgemad.

Eesmärgid ja tegevused nende saavutamiseks**Üldine eesmärk:**

Harjumaa väikesadamad on arenenud kaasaegse taristuga.

Konkreetsed eesmärgid:

- 1) Sadamates on head lossimistingimused.
- 2) Kalurite töötingimused on head ja kaasaegsed.
- 3) Sadamad on võrgustunud ühisteks tegevusteks.
- 4) Sadamad elavdavad piirkonna majanduselu.

Peamised tegevused:

- Investeeringute toetamine:
  - Ehitised ja seadmed
- Sadamavõrgustiku toetamine:
  - Tehnoloogia

Toetuse saajateks on kalandussektori mittetulundusühingud ja sihtasutused, mikroettevõtjad, kes omavad ajaloolist püügiõigust kalapüügiseaduse § 51 lõike 1 tähenduses ning kohalikud omavalitsused või kohaliku omavalitsuse asutused, mis on sadama pidajateks. Toetust saavad sadamad, mida uuendati juba möödunud perioodil:

- 1) Tapurla sadam
- 2) Neeme sadam
- 3) Leppneeme sadam
- 4) Tilgu sadam
- 5) Ristna sadam

6.1.4 Koelmualade taastamine

Tegevussuuna rakendamise põhjendus

Säästva kalanduse käigus tuleb tõhustada ja rikastada kalandus- ja vesiviljeluspiirkondade keskkonnaressursse, sealhulgas kliimamuutuste leevendamisele suunatud meetmed. Vajalik oleks piirkonna kalavarude laiapõhjalisem uuring, nt. kalade rännete ja kudealadega seotud uuring, Soome lahe rannavööndi kalastiku uurimine ning kudealade süvendamistega seoses ka eeluuringud ja hinnangud.

Eesmärgid ja tegevused nende saavutamiseks

Üldine eesmärk:

Kaladel paremad elutingimused taastatud kudemispaikade näol.

Konkreetsed eesmärgid:

- 1) Kalavarude säilimine
- 2) Kalasaakide säilimine

Peamised tegevused:

- Koelmukohtade taastamine

- Puhastamine ja süvendamine
- Uute koelmukohtade loomine
  - Tehnoloogia

Toetuse saajateks on mittetulundusühingud, sihtasutused, kohalikud omavalitsused või kohaliku omavalitsusüksuse asutused. Kui taotlejaks on mittetulundusühing või sihtasutus, peab tema põhikirjaline eesmärk olema seotud kalavarude kaitse ja säilitamisega.

6.1.5 Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi, sh kalanduse- ja merenduse kultuuripärandi edendamine kalanduspiirkonnas

Tegevussuuna rakendamise põhjendus

Kohalike kogukodade traditsioonilised teadmised, uuendused ja tavad aitavad oluliselt kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele ja säästvale kasutamisele ning nende laiem rakendamine võib toetada sotsiaalset heaolu ja säästvaid elatusvahendeid. Innovatsioon on ka traditsioonide kohandamine uuele nõudlusele, vanade asjade moodsaks tegemine. Sotsiaalne innovatsioon ehk ühiskonna uuenemine kujuneb samaväärselt tehnilisega, põhimõtteks on – kui (ühiskond) ei uuene, jäädakse maha. Tuleb motiveerida ettevõtjaid proovima vanu ja traditsioonilisi tegevusi uuel, innovaatilisel moel.

SWOT analüüsist lähtub, et nõrkuste ületamine on võimalik kasutades ära innovatsiooni ja vältides mahajäämust.

Heaolu aitab avardada ruumi inimeste südames ja arvamustes, et nad saaksid elada emotsionaalselt tervet ja vaimset elu vastavalt oma eelistustele, ilma et peaksid eluks vajalike materiaalsete tingimuste pärast iga päev muret tundma.

Eesmärgid ja tegevused nende saavutamiseks

Üldine eesmärk:

Aktiivsed ja tegusad inimesed tegutsevad meie väärtusliku elukeskkonnaga rannakülades

Konkreetne eesmärk:

- 1) Randlased on aktiivsed ja tegusad
- 2) Traditsioonid jätkuvad kohanedes muutustega
- 3) Kalurite naised on kaasatud ühistegevustesse
- 4) Rannakülas on vajalik kultuuriline infrastruktuur

Peamised tegevused:

- Ühistegevuseks mõeldud ehitiste rajamine ning seadmete ja vahendite soetamine
- Kalurkonna heaolu toetamine
- Kogukonna liikmete omavahelise lävimise toetamine

Toetuse saajateks on mittetulundusühingud, sihtasutused, kohalikud omavalitsused või kohaliku omavalitsusüksuse asutused.

6.1.6 Koostöö

Piirkonna kalurid on suurepärased kalapüüdjad, kuid muudes küsimustes vajavad nad nii nõuannet kui ka koolitusi.

Kalurid ja piirkonna kalandusega seotud ettevõtjad vajavad projektide koostamise ja kirjutamise koolitusi ja nõustamisi. Ka tegevuste mitmekesistamise alaseid koolitusi ja nõuandeid.

Potentsiaalsete koolituste ja nõustamise valdkonnad on üpriski erinevad. Ühiseks jooneks on mõtlemise ja mõtteviisi muutmine ning koostöö arendamine erinevate piirkondade vahel Eestis ja mujal maailmas.

Innovatsioon ning teiste tegevussuundade uued tehnoloogiad ja seadmed, et neid edukalt rakendada, vajavad ka koolitusi, vajadusel ka juhtkonna esindaja süvakoolitust. Selliste koolituste vajadus ja planeerimine on raske, kuna vajalike koolituste vajadus tekib sageli koos mõne teise tegevussuuna projektiga ja kahjuks neid ei saa alati rakendada teiste tegevussuundade alt va koolituskulud koos investeringuga või uue tegevuse alustamisega. Kokkuhoid mõne sellise koolituse alal võib märgatavalt alandada projekti efekti.

Koolitusvõimaluste ja praktikakogemuste vahetamise võimaluse olemasolu loob eeldused teadmiste ja oskuste omandamiseks ja nende ülekandeks oskuste edaspidiseks rakendamiseks.

Noorte ja südikate rannakülade elanike ja kalurite huvi säilitada eakate kalurite teadmised ja oskused annavad hea aluse teadmiste edasiandmiseks. Samuti selgub sellise koostöö käigus lisakoolituste vajadus.

Põlvkondade koostöös tuleb välja selgitada ühised koolitusvajadused ja võimalused. Kõik osapooled peavad tunnistama koolitus- ja praktikavajadusi. Teadmiste edasiandmine ja koosõppimine peab olema vabatahtlik ja osalejate enese initsiatiiv.

Tuleb ületada olukord, kus kitsast silmaringist tingituna arvatakse, et ollakse omandanud parimad teadmised – kujundada hoiak, kus inimesed on uute teadmiste ja oskuste omandamisest ning jagamisest rohkem huvitatud.

Eesmärgid ja tegevused nende saavutamiseks

Üldine eesmärk:

kalanduspiirkonnas viiakse ellu uuenduslikke praktikaid, edendatakse rannakülade arengut ja kaasaegsust.

Konkreetsed eesmärgid:

- 1) Koostöö
- 2) Võrgustiku loomine
- 3) Inimkapitali arendamine

Peamised tegevused:

- Tutvutakse erinevate võimaluste ja kogemustega nii kodu- kui ka välismaal
- Korraldatakse koolitusi, õppe- ja infopäevi.
- Arendatakse kutseoskusi, kohanemis- ja konkurentsivõimet

Toetuse saajaks ja tegevuste elluvijaks on algatusgrupp.

6.2 Töökorraldus

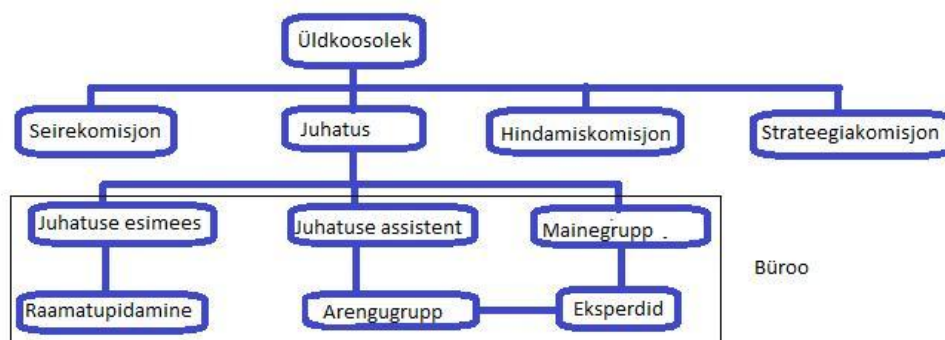
Harju Kalandusühing asutati asutamislepingu alusel 14.07.2008 Viinistul ning tegutsemise aluseks on põhikiri ja käesolev strateegia.

HKÜ omab 7-aastast kogemust kalanduse arendamisel ja EKF kalandusstrateegia elluviimisel ning juhtkonnal on pikaajaline juhtimiskogemus kalandussektoris.

Üldkoosoleku moodustavad HKÜ liikmed, kes jagunevad huvirühmadeks ning seejuures ei moodusta ükski huvirühm rohkem kui 49 protsenti liikmete koguarvust:

- 1) huvirühm, kuhu kuuluvad kohaliku omavalitsuse üksused ning riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse enamusosalusega või liikmesusega eraõiguslikud juriidilised isikud;
- 2) huvirühm, kuhu kuuluvad kalandussektori füüsilisest isikust ettevõtjad;
- 3) huvirühm, kuhu kuuluvad kalandussektori juriidilisest isikust ettevõtjad, välja arvatud punktis 1 nimetatud eraõiguslikud juriidilised isikud;
- 4) huvirühm, kuhu kuuluvad ettevõtjad, kes tegelevad majandustegevusega muul tegevusalal kui kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootmine või töötlemine, välja arvatud punktis 1 nimetatud eraõiguslikud juriidilised isikud;
- 5) huvirühm, kuhu kuuluvad füüsilised ja juriidilised isikud, kes ei kuulu punktides 1–4 nimetatud huvirühma.

Harju Kalandusühingu juhtimisstruktuur:

Kalandusühingu kõrgeimaks juhtimisorganiks on **üldkoosolek**, mille ainupädevusse kuulub:

- 1) ühingu põhikirja kinnitamine ja muutmine;
- 2) kohaliku arengu strateegia kinnitamine ja muudatused;
- 3) kohaliku arengu strateegia rakenduskava kinnitamine;
- 4) sisseastumis- ja liikmemaksude suuruse kinnitamine;
- 5) tegevuse eesmärgi muutmine;
- 6) tegevuskava ja eelarve kinnitamine;
- 7) aastaaruande ja bilansi kinnitamine;
- 8) juhatuse liikmete valimine;*
- 9) juhatuse liikmete ja revisjonikomisjoni liikmete töötasu otsustamine;
- 10) revisjonikomisjoni liikmete valimine;
- 11) liitudesse ja organisatsioonidesse astumise ja väljaastumise kinnitamine;
- 12) lõpetamise, ühinemise või jagunemise otsustamine;
- 13) vajadusel audiitori määramine;
- 14) projektitaotluste hindamiseks komisjoni moodustamine (edaspidi hindamiskomisjon);
- 15) otsus paremusjärjestuse ettepaneku seadmise kohta projektile, mille elluviimiseks taotletakse toetust rohkem kui 60 000 eurot.

*Juhatuse valitakse territoriaalsuse printsiibil, kus ükski huvirühm ei moodusta rohkem kui 49 protsenti juhatuse liikmete koguarvust.

Seirekomisjoni ülesandeks on projektide elluviimisega seotud tegevuste, ühingu juhtorganite poolt vastuvõetud otsuste ja muude aktide täitmise, vara ja vahendite kasutamise seire ning ettepanekute tegemine HKÜ paremaks toimimiseks. Seirekomisjon on viieliikmeline, mille koosseisu kuulub igast huvirühmast üks esindaja.

Hindamiskomisjoni ülesandeks on hinnata projektitoetuse taotlusi paremusjärjestuse väljaselgitamiseks. Hindamiskomisjon on seitsmeliikmeline. Riskide vähendamiseks määratakse igale hindamiskomisjoni liikmele asendusliige. Hindamiskomisjoni liikme esitatud või temaga seotud taotluste hindamisel peab vastav komisjoni liige ennast hindamisest taandama.

Strateegiakomisjoni ülesandeks on hinnata kohaliku arengu strateegia elluviimise tulemuslikkust ja tegevuste mõjusid. Strateegia tulemuslikust hinnatakse vähemalt kahel korral programmiperioodi jooksul. Strateegiakomisjon on viieliikmeline.

Juhatus juhib ja esindab Harju Kalandusühingut. Juhatus on seitsmeliikmeline.

Juhatus:

- 1) valib juhatuse esimehe;
- 2) võtab vastu uusi liikmeid ja peab arvestust liikmete üle;
- 3) võtab vastu otsuseid Ühingu vahendite kasutamise kohta;
- 4) töötab välja strateegia ja tegevuskava;
- 5) kindlustab ürituste ja projektide läbiviimised;
- 6) kinnitab Ühingu sümboolika kavandid ja statuudid;
- 7) korraldab ja koordineerib Ühingu välissuhteid;
- 8) täidab muid üldkoosoleku poolt määratud ülesandeid;
- 9) moodustab töögrupe;
- 10) tagab, et Ühingu töötaja koht täidetakse avaliku konkursi kaudu;
- 11) vajadusel muudab üldkoosoleku otsusega vastu võetud strateegia rakenduskava tegevussuuna eelarve suurust kuni 10 protsendi ulatuses, kui rakenduskava tegevussuundade vaheline kogueelarve ei muutu;
- 12) kinnitab komisjonide ja töögruppide töökorrad;

- 13) teostab kontrolli projektitaotluste nõuetekohase hindamise üle ja võtab vastu otsuse taotluste paremusjärjestusse seadmise kohta.

Juhatus moodustab järgmised töögrupid:

Mainegrupp, kelle ülesandeks on saavutada avalikkuse suurem teadlikkus kalanduspiirkonnast. Töögrupp on vähemalt kolmeliikmeline. Meediagrupi tegevuse aluseks on kommunikatsiooniplaan.

Arengugrupp, kelle ülesandeks on abistada taotlejat alates projektiideest kuni projekti elluviimiseni ja hindamiskomisjoni, küsimaks vajadusel eksperthinnanguid projektide kohta.

Juhatuse töökorra üldpõhimõtted:

Ühingu juhatuse määramisel arvestatakse põhimõtet, et juhatuse liikmetest vähemalt 60% on otseselt kalandusega seotud ja juhatuse liikmetest üle 49%-i ei ole seotud ühe ja sama huvigrupiga.

Juhatuse koosolekud toimuvad kaks korda kuus, Iga kuu teisel ja neljandal kolmapäeval ühingu büroos. Kui juhatuse koosolek toimub mujal või muul ajal, saadab juhatuse esimees vastava teate. Juhatuse koosoleku toimumise aeg, koht ja arutamisele tulev päevakord sisaldub juhatuse liikmetele esitatud teates, mis esitakse vähemalt seitse päeva enne juhatuse koosoleku toimumist.

Juhatuse esimees:

- 1) valmistab ette ja kutsub kokku juhatuse koosoleku;
- 2) korraldab Ühingu igapäevast tööd;
- 3) kindlustab üldkoosoleku otsuste elluviimise;
- 4) kindlustab Ühingu otsuste ja aruandluse säilitamise;
- 5) koostab ja esitab Ühingu üldkoosolekul aasta tegevusaruande.

Töötab käsunduslepingu alusel täiskohaga Harju Kalandusühingus.

Igapäevaseks asjaajamiseks on töölepingu alusel töötav **juhatuse assistent**, kes

- 1) abistab juhatust igapäeva töö korraldamisel, varustades juhatuse liikmeid vajaliku informatsiooni ja tehnilise toega;
- 2) abistab juhatuse esimeest vastavalt viimase poolt antud ülesannetele;
- 3) võtab osa juhatuse- ja üldkoosolekutest;
- 4) korraldab asutusesisest suhtekorraldust ning infoliikumist.

Ühingu Arengu- ja Mainegruppi palgatakse töötajaid, kas osalise tööajaga või teatud tööülesannete sooritamiseni.

Kõikide töötajate palkamiseks korraldatakse avalik konkurss, millest teatatakse kohalikus ajalehes ja ühingu veebilehel www.harjukalandus.eu. Konkursi tingimused kinnitab ühingu juhatus.

Kõigil isikutel, kes HKÜ tegevuse käigus oma ülesannete täitmisel võivad omada juurdepääsu isikuandmetele, tuleb sõlmida konfidentsiaalsusleping.

Kõik isikud, kelle töö projektitaotlustega toob kaasa huvide konflikti, peavad ennast sellest tööst taandama.

Huvigruppide võimekuse tõstmine ja elavdamine

Harju kalandusühingu üheks eesmärgiks on tõsta kalanduspiirkonnas tegutsevate rannakalurite ja rannaelanike teadlikkust ja tegutsemisvõimekust elavdamaks kohalikku majandust ja koostööd.

Meediagrupp koostöös juhatusega korraldab erinevaid üritusi ja teabepäevi, mille eesmärk on teavitada ja julgustada potentsiaalseid toetuse saajaid. Infopäevi korraldatakse vastavalt vajadusele, aga kindlasti vähemalt kord poolaastas enne taotlusvoorude väljakuulutamist.

Arengugrupp annab personaalset nõu alates projektideest kuni projekti elluviimiseni. Teeb koostööd piirkonna teiste nõustamisteenust pakkuvate partneritega. Vajadusel suunab taotlejaid konsultantide või konsulentide juurde.

Kui seire käigus avastatakse, et projekti elluviimisel esineb probleeme, informeerib seirekomisjon sellest viivitamatult Arengugruppi, kes teeb ettepanekud probleemide lahendamiseks.

6.3 Projektitaotlusvoorude korraldamine

Harju Kalandusühing korraldab oma strateegia elluviimiseks vähemalt kord aastas projektitaotlusvoore järgnevates tegevussuundades, vastavalt rakenduskavale:

- kala, vesiviljelus, mere-, või järveressursside väärimine ja turustamine;
- mitmekesistamine;
- kalasadamate uuendamine;
- koelmualade taastamine;
- sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi, sh kalanduse- ja merenduse kultuuripärandi edendamine kalanduspiirkonnas.

Projektitaotlusvoorud avab HKÜ juhatus oma otsusega, kus määratakse taotluste vastuvõtmise aeg vastavalt kehtestatud nõuetele. Taotlusvoorude raames ei pruugita avada korraga kõiki tegevusi.

6.3.1 Teavitamine

HKÜ teavitab avalikust projektitaotlusvoorude korraldamisest vähemalt 20 tööpäeva enne taotlusvoorude avamist.

Teavitamine toimub kohaliku või üleriigilise levikuga ajalehe kaudu, HKÜ kodulehekülje www.harjukalandus.eu ja e-kirjade vahendusel. Teadetes avaldatakse taotluste vastuvõtmise tähtajad ja tegevused, mille elluviimiseks on võimalik projektitoetust taodelda.

6.3.2 Taotluste vastuvõtt

Projektitoetuste taotluste vastuvõttu ja esmakontrolli korraldab HKÜ Arengugrupp.

Projektitoetuste vastuvõtt on avatud vähemalt 5 (viis) tööpäeva.

Projektitoetuste taotlusi saab esitada:

- 1) Digitaalselt allkirjastatuna e-posti aadressile projekt@harjukalandus.eu. Digitaalselt esitatud taotlused registreeritakse juhul, kui need on saadetud hiljemalt kell 24.00 taotluste vastuvõtmise tähtaja viimasel päeval.
- 2) E-kirjaga dokumendi esitamisel selleks ettenähtud e-posti aadressile saab esitaja automaatse vastuvõtukinnituse dokumendi laekumise kohta HKÜ e-postkasti. Automaatne vastuvõtukinnitus ei ole esitatud dokumendi tehnilise ja õigusliku korrektsuse tunnustamise alus.

- 3) Saata postiga aadressile Tapurla küla, Kuusalu vald, Harjumaa, 74721. Postiga saadetud taotlused registreeritakse juhul kui need kannavad vähemalt taotluste vastuvõtmise tähtaja viimase päeva postitemplit.
- 4) Võetakse vastu Harju Kalandusühingu bürooruumides aadressil Tapurla Sadam, Tapurla küla, Harjumaa.
- 5) Projektitoetuste dokumente võib esitada isiklikult Ristna, Tilgu, Leppneeme, Neeme ja Tapurla kalasadamates, sellest eelnevalt telefoni teel kokku lepitult.
- 6) Teostatakse projektitoetustaotluste dokumentide vastavusekontroll Maaeluministri määrusega.
- 7) Dokumentides puuduste ilmnemisel teavitatakse taotlejat puudustest ning määratakse mõistlik aeg puuduste kõrvaldamiseks.
- 8) Taotlusdokumendid laetakse DigiDoc konteineris e-hindamissüsteemi, märkides ka puuduste olemasolu.
- 9) Vajadusel korraldatakse hindamiskomisjoni tutvumine kavandatava ehitise asukohaga.

Lisaks eelpool mainitud ülesannetele tuleb tagada projektitoetuste taotluste menetlemise ja hindamisega seotud andmete nõuetekohane säilitamine ja nende kaitse.

Taotluste esmane hindamine peab olema teostatud hiljemalt 5 tööpäeva jooksul peale taotluste esitamise tähtaja lõppemist.

Taotluste vastuvõtuks ja kontrolliks palgatakse osalise tööajaga tehniline sekretär, kelle ametijuhendi koostab Arengugrupp.

6.3.3 Elektrooniline hindamissüsteem

Taotluste hindamiseks on kasutusel elektrooniline hindamissüsteem.

Hindamissüsteem võimaldab hindajatel projektitaotlusi hinnata kõige efektiivsemal moel.

Projektitaotluse dokumendid asuvad hindamissüsteemis DigiDoc konteinerites, kust hindajad saavad nendega tutvuda. Lisaks asub informatsioon esmase kontrolli kohta, kas kõik vajalikud dokumendid on esitatud, esineb puuduseid või on puudused kõrvaldatud.

Hindajate pandud hinded salvestatakse. Hindaja saab muuta oma pandud hindeid seni, kuni ta ei ole hindamistulemusi kinnitanud. Hindamistulemuste kinnitamine on võrdsustatud hindamisprotokolli allkirjastamisega.

Kui kõik hindajad on oma hindamistulemused kinnitanud, arvutab programm automaatselt kaalutud hinnete mediaani, et vältida hindajate kallutatust. Mediaani alusel paneb programm paika projektitaotluste pingerea tegevussuundade lõikes.

Programm kontrollib, kas projektitaotlus on saanud mõnes kriteeriumis koguhindeks 0. Kui selliseid hindeg 0 kriteeriumeid on üle piirmäära (5), siis märgib ta sellised projektid, kui rahastamiskõlbmatud.

Programm kontrollib projektitaotluste toetussummade vastavust tegevussuuna eelarvega. Kui eelarvevahendeid ei jätku, märgib programm pingerea tagumised projektid, kui mitte rahastatavad.

Pingerea esimesed projektid märgitakse, kui rahastatavad.

Kui hindamine on kinnitatud, väljastab hindamissüsteem digitempliga hindamisprotokolli, millelt nähtuvad taotlusele antud hindepunktid hindamiskriteeriumite kaupa koos põhjendustega ning taotluse hindamisel osalenud hindamiskomisjoni liikmed.

Hindamissüsteemi sisenemiseks peab hindaja valima sobiva autentimisvahendi.

Autentimisvahenditeks on ID-kaart, Mobiil-ID ja Parool. Parooliga sisselogimisel saab hindaja hinnata projektitaotlusi, kuid ei saa kinnitada hindamistulemusi.

Hindamine on salajane, st hindaja näeb süsteemis oma pandud hindeid. Hindajal on võimalik näha, kuidas teised hindajad on hindamisel edenenud, kuid ei näe teiste hindajate antud hindeid. Hindaja näeb enda hinnatud projektide paremusjärjestust, kuid ei näe üldist paremusjärjestust.

Hindamissüsteemi sisenemisel näeb hindaja hindamisel olevate projektide taotlejate andmeid tegevussuundade lõikes.

Hindamise alustamiseks peab hindaja kinnitama, et antud tegevussuuna hindamisel:

1. ta ei osale enda või temaga tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isiku esitatud projektitoetuse taotluse hindamisel;
2. ta ei osale enda või temaga tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isiku esitatud projektitoetuse taotlusega konkureeriva taotluse hindamisel;
3. ta ei ole tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isik juhatuse liikmega, kes osaleb sama projektitoetuse taotluse paremusjärjestusse seadmise ettepaneku kinnitamisel ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja taotluse rahastamise suuruse ettepaneku kinnitamisel.

Hindajal on võimalik anda hindeid skaalal 0-4 (0 kõige madalam, 4 kõige kõrgem). Iga hindamiskriteeriumi juures on lahter kuhu saab kirjutada kommentaari enda memoks ja lahter, kus saab esitada küsimuse või märkuse projekti kohta. Klikkides sellele lahtrile saab hindaja näha kõikide hindajate ja juhatuse või taotluskomisjoni kommentaare ja vastuseid selle projekti kohta.

Peale hindaja poolt kinnitatud kõigi tegevussuuna hindamistulemusi näeb ta tegevussuuna üldist paremusjärjestust. Kui hindaja leiab, et üldises tegevussuuna paremusjärjestuses on olulised vead, vajutab ta nupule: „Ei nõustu tulemustega“.

Süsteemis kuvatakse kõigile, et hindamistulemus ei ole õiglane. Hindamiskomisjoni esimees võtab meetmed kasutusele, korraldades vajadusel hindamiskomisjoni koosoleku. Koosoleku tulemusena parandatakse hindamisprotokoll ja süsteem kuvab: „Koosolekul parandatud hindamisprotokoll“

Abistamaks ja julgustamaks projektitaotlejaid on süsteemil eelhindamise programm, mis võimaldab taotlejal läbi mängida oletatav hindamistulemus ja parandada projekti enne lõplikku hindamist. Eelhindamise programmivaates „Arengugrupp“ hindavad nõustajad esitatud taotlust, et projektitaotleja saaks vajadusel projekti muudatusi ja täiendusi viia. Eelhindamise staadiumis on ka hindajal võimalik tutvuda ja hinnata projekti. Eelhindamisel väljastab hindamissüsteem potentsiaalsele taotlejale eelhindamisel olnud projekti tulemused hindamiskriteeriumite lõikes.

Hindamissüsteemis on vaatleja vaade, kust juhatus saab jälgida taotlusvooru hindamise kulgu, kas hindaja on alustanud hindamisega, kas hindaja on hinnanud projekti ära, kas projekt on kinnitatud. Selles vaates näeb, kuidas hindamine edeneb, kuid ei näe hindeid.

Hindamissüsteemi sisestaja saab sisestada taotlusvooru eelarve tegevussuundadele, hindamise tähtaja, projektitaotluse summad, taotleja ja taotluse nime, projektitaotluste dokumendid ja lisada või eemaldada kasutajaid.

Hindamissüsteemi iga muutus säilitatakse süsteemi logifailis.

6.3.4 Toetuse hindamistulemustest teavitamine.

Taotlejatele, kelle projektitoetustaotlusele hindamiskomisjoni ettepanek oli jätta toetus rahuldamata või jätta rahuldamata vahendite lõppemise tõttu tegevussuunal, saadetakse hiljemalt viie (5) tööpäeva jooksul vastav teavituskiri. Teavituskirjas märgitakse ära kõnealuse tegevussuuna toetusvahendite maht, taotlusvooru laekunud taotluste arv ja nende taotluste arv ja maht millele toetus määrati, taotleja taotluse koht paremusjärjestuses ja hinded põhjendustega hindamiskriteeriumite kaupa. Samuti paremusjärjestuse ettepanekut kinnitava juhatuse või üldkoosoleku toimumise aeg ja koht.

Vastavalt haldusmenetluse heale tavale on toetust mittesaanud taotlejal õigus nõuda oma ärakuulamist ühingu juhatuses või üldkogul enne projektitoetuste taotluste paremusjärjestuse kinnitamist.

6.3.5 Projektitoetuste taotluste paremusjärjestuse kinnitamine.

Kui tegevussuuna kohta esitatud paremusjärjestuse ettepanekus on kõik taotletavad toetuse summad alla 60 000€, siis kinnitab tegevussuuna paremusjärjestuse ettepaneku HKÜ juhatus. Kui tegevussuuna kohta esitatud paremusjärjestuse ettepanekus on mõni taotletava toetuse summa üle 60 000€ siis kinnitab tegevussuuna taotluste paremusjärjestuse ettepaneku HKÜ üldkoosolek. Keelatud on osaleda enda või temaga tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isiku esitatud projektitoetuse paremusjärjestusse seadmise ettepaneku, projektitoetuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ning taotluse rahastamise suuruse ettepaneku kinnitamisel.

Projektitoetustaotluste nimekiri, millele PRIA on projektitoetuse taotluse rahuldamise ettepaneku kinnitatud, avalikustatakse hiljemalt kolme (3) tööpäeva jooksul ühingu koduleheküljel www.harjukalandus.eu, jälgides Kalandusturu korraldamise seaduse §8. Nimekirjas märgitakse ära taotleja nimi, toetustaotluse nimetus, lühike kokkuvõtte tegevusest, toetuse summa ja kogutud hindepunktide summa.

Taotlejatele, kelle projektitoetustaotlustele kinnitati toetuse rahuldamata jätmise ettepanek, saadetakse hiljemalt viie (5) tööpäeva jooksul vastav teavituskiri.

6.3.6 Projektitoetuste taotluste esitamine PRIA-le.

HKÜ juhatus vastutab projektitoetuste taotluste ja sellega kaasneva dokumentatsiooni esitamise eest PRIA-le. PRIA-le esitatakse kõik taotlusvoorus laekunud projektitoetuste taotlused olenemata sellest, kas neile kinnitati projektitoetuse taotluse rahuldamise ettepanek või mitte.

Ühingu palgaline töötaja teavitab taotlejaid dokumentide esitamisest PRIA-le e-kirja teel või muul viisil hiljemalt viie (5) tööpäeva jooksul arvates taotlusedokumentide üleandmisest.

Taotlusedokumentide üleandmisega seotud originaaldokumendid antakse taotlejale üle esimesel võimalusel, koopiaid säilitatakse HKÜ-s koos muude projektitaotlusedokumentidega.

6.4 Hindamiskord ja -kriteeriumid

6.4.1 Hindamiskord

Projektitoetuse taotlusvoorude saamiseks esitab taotleja õigeaegselt projektitaotluse ja muud vajalikud dokumendid Harju Kalandusühingusse.

Taotleja on kohustatud taotluste läbivaatamise jooksul vastama HKÜ esindaja poolt taotluse hindamise ja esitatud dokumentide kohta käivatele küsimustele ning vajadusel võimaldama enda juures tutvumist kavandatava ehitise asukohaga.

Projektitaotluste hindamine jaguneb kahte etappi:

1) Taotluste esmane kontroll

HKÜ-s toimub taotluste läbivaatamine ja taotlejate nõuetele vastavuse esmane kontroll.

Esmase kontrolli käigus tuvastatakse projektitoetustetaotluste ja sellele lisatud dokumentide vastavuskontroll Maaeluministri määruse „Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine“ § 26 nõuetele.

2) Taotluste hindamine

Taotlusi hindab hindamiskomisjon. Hindamise faasis hinnatakse korrektselt esitatud projektitaotluste vastavust HKÜ strateegias rakendatava tegevussuuna kriteeriumitele. Hindamise üldpõhimõtted:

- 1) projekt on kooskõlas Harju kalanduspiirkonna strateegia üldeesmärkidega ja visiooniga ning vastab selle tegevussuuna eesmärkidele, millest toetust taotletakse;
- 2) projekt on asjakohane – tugineb kalanduspiirkonna strateegiale ja põhjendatud vajadustele;
- 3) projekt on majanduslikult või sotsiaalselt mõjus (hinnatakse vastavalt HKÜ strateegia eesmärkidele);
- 4) projekt on jätkusuutlik ning võimeline looma püsiva või pikaajalise lisandväärtuse;

Peale esmakontrolli laetakse projektid üles e-hindamissüsteemi. Nõuetele mittevastavaks tunnistatud taotlusel on sellekohane märg. Hindaja, veendunud projektitaotluse nõuetele mittevastavusest, kinnitab e-hindamissüsteemis, et taotlust ei olnud võimalik hinnata.

Nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused lähevad edasi taotluste hindamise vooru, kus hinnatakse projektide kvaliteeti.

Hindamiskriteeriumid sätestatakse hindamiskorras ning nende kriteeriumide alusel selgitatakse taotluste paremusjärjekord. Hindamiskriteeriumid peavad olema selgelt määratletud ja üheselt mõistetavad. Projektitaotluste hindamis- ja valikuprotsess dokumenteeritakse hindamissüsteemi logifailides ja väljatrükkides.

Taotluste hindamise tulemusena seatakse paremusjärjestuse ettepanek taotluse rahuldamiseks või taotluse rahuldamata jätmiseks. Juhatus kontrollib paremusjärjestuse hindamise nõuetekohasust ja see on aluseks taotluse rahuldamise ettepaneku kinnitamiseks juhatuse või üldkoosoleku poolt. Taotluse rahuldamise ettepanek on aluseks PRIA-le, kas taotlus rahuldatakse ja projekt saab EKMF-i toetust või mitte. Taotluse rahuldamise otsus on haldusotsus, millega täpsustatakse projektile eraldatud summa ning toetuse saaja kohustused toetuse kasutamisel.

Juhatus korraldab esitatud taotluste esmase kontrolli.

Projektide hindamiskomisjoni liikmed kinnitatakse üldkoosoleku otsusega.

Projektide tegevussuuna hindamiskomisjon koosneb seitsmest liikmest. Projektide hindamiskomisjoni liige ei või olla algatusrühma juhatuse liige ega algatusrühma töötaja. Tegevussuuna hindajad genereeritakse juhuslike arvude meetodil elektroonilise hindamissüsteemi poolt algatusrühma poolt valitud hindamiskomisjoni hulgast. Hindamiskomisjoni liige, kes osutub hindamisele tuleva projektiga seotud isikuks, on kohustatud teatama juhatusele kolme päeva jooksul oma taandamisest. Taandatud hindamiskomisjoni liikme asemel genereerib hindamissüsteem asendusliikme.

Hindamiskomisjonil on aega taotlustega tutvuda vähemalt 14 päeva. Hindamiskomisjoni peamine töövorm on internetikeskkond (e-hindamissüsteem), mille toimimise eest vastutab Arengugrupp. Hindamiskomisjoni koosolek on kinnine.

Iga hindamiskomisjoni liige hindab projekte vastavalt käesoleva strateegia alusel kinnitatud hindamiskorrale.

Taotluse hindamisel antud hinde arvutab hindamisprogramm vastavalt tegevussuuna hindamiskriteeriumi kaalule, kaalutud hindepunktideks. Maksimaalselt arvutatakse välja kuni kolm kohta pärast koma.

Minimaalsed ja maksimaalsed punktisummad on kõigi tegevussuundade jaoks samad.

Maksimaalselt on võimalik saada 100 hindepunkti. Minimaalne punktisumma, millest alates lisatakse projekt paremusjärjestusse, on kõigi tegevussuundade jaoks 10 punkti.

Hindamiskomisjoni paremusjärjestuse ettepaneku kinnitab juhatus või üldkoosolek oma pädevuse piires.

6.4.2 Hindamiskriteeriumid iga valitud strateegia tegevussuuna kohta

Projektitoetuse taotluseid hinnatakse vastavalt **hindamiskriteeriumitele** skaalal 0 kuni 4, kus hinnangute väärtused on ära märgitud vastava hindamiskriteeriumi juures. Täpsemalt LISA 7

Kõigi tegevussuundade hindamiskriteeriumid on sarnased, erinev on kaalujaotus tegevussuuna lõikes. Ühel tegevussuunal võib olla kuni viis (5) kriteeriumit, mis saavad hindajatelt 0.

Jrk	Kriteerium	Kaal % tegevussuunal					
		1.*	2.*	3.*	4.*	5.*	

1	Põhjendatus ja seos strateegiaga	5	5	5	5	5	Projekti põhjendatus ja seos HKÜ strateegiaga
2	Tegevussuuna eesmärkide täitmine	10	10	10	10	10	Projekt täidab tegevussuuna konkreetseid eesmärke
3	Tegevussuuna indikaatorite täitmine	5	5	5	5	5	Projekti panus tegevussuuna indikaatorite sihttasemetes täitmisel
4	Sissetulekute suurenemine	10	10	5	5	5	Mõju kalanduspiirkonnas tegutsejate sissetulekute suurendamisele
5	Uute töökohtade loomine	10	4	5	1	1	Kas projekt loob uusi töökohti? Arvestatakse täistöökohtade järgi
6	Olemasolevate töökohtade säilitamine	2	5	10	1	1	Kas projektiga säilitatakse olemasolevaid töökohti? Arvestatakse täistöökohtade järgi
7	Uued ettevõtted	1	2	1	1	1	Kas projekt loob uusi ettevõtteid
8	Loodav lisandväärtus	5	10	2	1	1	Lisandväärtus töötaja kohta aastas (tootlikkuse mõõdik)
9	Uuenduslikkus (innovatsioon)	5	5	5	1	4	Projekti tulemusena pakutakse projekti teostamise piirkonnas uut toodet või teenust, kasutatakse tavapärasest paremat tehnoloogiat või protsessi, kaasneb oluline väärtuse tõus, (EL) nr 508/2014 art 63 p 1. a)

10	Keskkonnasäästlikkus	3	2	4	10	3	Panustamine keskkonnaseisundi säilitamisele või parandamisele, kasutades sealjuures energiasäästlikke ja/või alternatiivenergiat põhinevaid tehnoloogiaid
11	Sektoriaalne lõimitus	7	2	5	1	4	See on lõimitus põllumajandus, metsandus, tööstus jne sektoritega
12	Sinine kasv	2	1	3	10	1	Projekti tulemusena elavdatakse piirkonna majandustegevust sinimajanduskasvu valdkonnas
13	Võrdne kohtlemine	1	3	2	1	10	Tulemusel sugu, rahvus, nahavärvus, vanus, puue, seksuaalsus, usutunnistus või veendumus ei too kaasa eelistusi, ega vähenda õigusi
14	Mõju kalavarudele ja merekeskkonnale	5	5	5	10	4	Eesmärkide elluviimisel eelistatakse lahendusi, mis toetavad kalavarude säästmist ja merekeskkonna hoidu
17	Eelarve põhjendatus	5	5	5	10	5	Põhjendatus defineeritud määruse § 25 (5) ja (6) järgi
18	Äriplaani jätkusuutlikkus	5	4	4	10	1	Kas projekti tulemused ei oma hetkelist mõju kalanduspiirkonnale

19	Sotsiaalne heaolu	1	1	3	1	5	Rannakülade sotsiaalse heaolu suurendamine
20	Traditsioonid	1	1	1	1	10	Kas projekt on rannaküla traditsioone hoidev
21	Suunatus noortele	1	1	1	1	10	Rannakülade noorte heaolu parandamine ja kaasamine kalandusvaldkonda (alla 25)
22	Taotleja võimekus ja usaldusväarsus	2	2	2	8	2	Taotleja võimekuse ja usaldusväarsuse hindamine
23	Projekti tulemuste laiendatavus jätkutegevustena HKÜ eesmärkide täitmiseks	5	7	2	1	1	Kas projekti tulemused on laiendatavad teistele sektori ettevõtetele, see oleks neile kasuks või jätkuprojektide algeks
24	Kalapüügi osatähtsus	7	8	10	5	2	Kas kalapüük moodustab olulise osa ettevõtja tegevustest
25	Projekti mõju ühistevõimele	2	2	5	1	9	Kas projekti kaasatakse ka teisi sh kalandusettevõtteid

- * 1. kalatoodete väärindamine või turustamine
2. mitmekesistamine
3. kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamine
4. koelmuulade taastamine
5. sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine

Projekti kaalutud keskmine hinne tegevussuundade lõikes on lisas 7.

6.5 Kommunikatsiooniplaan

HKÜ kommunikatsiooniplaan hõlmab kolmesuunalist teavitustegevust ja tagasiside kogumiseks vajalike kanalite kirjeldust. Teavitustegevuseks on võimalik kasutada järgmiseid kommunikatsioonikanaleid:

- 1) Ühingu kodulehekülge www.harjukalandus.eu;
- 2) e-kirjade listid (liikmeid 75, piirkonna rannakalureid 106);
- 3) teated kohalikus lehes „Harju Elu“ ja „Sõnumitooja“;
- 4) artiklid maakondlikes ja üleriigilises meedias; koosolekud ja arengufoorumid Harjumaa kaluritega;
- 5) ühingu juhatuse liikmete teavitustegevus omavalitsustes;
- 6) Harju kalandust tutvustavad üritused siseriiklikul ja rahvusvahelisel tasandil;
- 7) Teavitus ja tutvustustegevused laiendada sotsiaalmeedias.

6.5.1 Taotlusvoorude korraldamine.

Eesmärk - teavitada Harju maakonna kalandusettevõtjaid ja teisi potentsiaalseid taotlejaid MTÜ Harju Kalandusühing korraldatavatest projektivoorudest.

Sihtgrupp – Harju maakonna kalandus- ja muud ettevõtjad, kohalikud omavalitsused ja teised huvigrupid

Teavituskanalid – teated kohalikus meedias-raadio, kohalik leht, ühingu koduleheküljel www.harjukalandus.eu, meili listid, juhatuse liikmete ja tegevmeeskonna teavitustöö oma piirkonnas teavitamiseks ka neid, kes ei kasuta interneti-läbi telefoni ja kodukülastuste, infopäevade korraldamine.

6.5.2 Kalandusalase teabe levitamine.

Eesmärk – tagada kalandusalase teabe, kalandusalase seadusandluse muudatuste ja muude kalandusalaste toetusmeetmete jõudmine sihtgruppi.

Sihtgrupp – Harju maakonna kalandusettevõtjad.

Teavituskanalid - artiklid kohalikus meedias, ühingu koduleheküljel www.harjukalandus.eu, meili listid, juhatuse liikmete teavitustöö oma piirkonnas, tegevmeeskonna teavitustöö, infopäevade korraldamine, erinevad koosolekud, arengufoorumid.

6.5.3 Ühingu tutvustamine.

Eesmärk – tutvustada ühingu tegevust ja arengustrateegilisi eesmärke laiemale avalikkusele, propageerida kaluri elukutset ning kalandust kui olulist majandusharu.

Sihtgrupp – laiem avalikkus.

Teavituskanalid - artiklid kohalikus meedias, osalemine erinevatel üritustel (messid, laadad), õppereiside korraldamine, voldikute trükiste levitamine, infopäevade korraldamine ühingu tutvustamiseks, ühingu liikmete isiklikud kontaktid

6.5.4 Tagasiside kogumise

Eesmärk - koguda tagasisidet ühingu toimimise kohta. Hinnata käesoleva arengustrateegia eesmärkide täitumist ja seirata rahastatud projektide elluviimist.

Tagasiside kogumise kanalid – ühingu üldkoosolekutel läbiviidavad küsitlused. Meedia monitooring. Tagasiside küsitlused korraldatud õppereisidelt ja messikülastustelt, ning isiklikud kontaktid.

6.5.5 Kohustuslik informatsioon veebilehel

Kohalik algatusrühm peab veebilehte, mille kaudu avalikustab järgmise teabe:

- 1) kohaliku algatusrühma liikmete nimekiri huvirühmade kaupa;
- 2) kohaliku algatusrühma liikmeks vastuvõtmise ning kohalikust algatusrühmast väljaastumise ja

väljaarvamise tingimused ja kord;

3) kohaliku algatusrühma juhatuse liikmete nimed ja kontaktandmed ning nende töötajate nimed ja kontaktandmed, kelle tööülesanded on seotud projektitaotluste vastuvõtmise, kontrollimise ja hindamisega ;

4) kohaliku algatusrühma asukoha aadress ning isikute vastuvõtuaeg ja koht;

5) Maaeluministeeriumi otsusega heakskiidetud kohaliku arengu strateegia;

6) üldkoosoleku päevakorda võetud kohaliku arengu strateegia muudatused;*

7) üldkoosoleku otsusega vastu võetud kohaliku arengu strateegia muudatused;*

8) üldkoosoleku päevakorda võetud kohaliku arengu strateegia rakenduskava kavand;*

9) üldkoosoleku otsusega vastu võetud kohaliku arengu strateegia rakenduskava;

10) PRIA otsusega heaks kiidetud kohaliku arengu strateegia rakenduskava;

11) üldkoosoleku päevakorda võetud kohaliku arengu strateegia rakenduskava muudatused;*

12) üldkoosoleku või juhatuse otsusega vastu võetud kohaliku arengu strateegia rakenduskava muudatused;*

13) selle üldkoosoleku toimumise aeg, koht ja päevakord, mille päevakorda on võetud punktis 6), 8) või 11) nimetatud küsimus;*

14) enne projektitoetuse taotluste vastuvõtmist korraldatava piirkondliku teabepäeva toimumise aeg ja koht;*

15) tegevused, mille elluviimiseks on võimalik projektitoetust taotleda, ja projektitoetuse taotluste vastuvõtmise tähtaeg;*

16) projektitoetuse taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse heakskiidetud kohaliku arengu strateegiale ning selle rakenduskavale vastavuse kontrollimise kord;

17) projektitoetuse taotluste hindamise kord ja hindamiskriteeriumid ning hindamiskomisjoni liikmete nimekiri;

18) PRIA-le projektitoetuse taotluste paremusjärjestusse seadmise ettepaneku ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja taotluse rahastamise suuruse ettepaneku esitamise kord;

19) teave projektitoetuse abil ellu viidud tegevuse ja selle tulemuste kohta.

* nimetatud informatsioon peab olema esitatud 20 tööpäeva enne toimumist

7 TOETUST SAANUD PROJEKTI DE SEIRE JA KOHALIKU ARENGUSTRATEEGIA HINDAMISTEGEVUS

Projektide seiret korraldatakse jooksvalt ja seotult vastavalt väljakuulutatud taotlusvoorudega. Seire teostamiseks moodustatakse vastav seirekomisjon, kuhu vajadusel kaasatakse eksperte. Seire käigus keskendutakse projektide kaudu saavutatud tulemuste ja mõjude hindamisele.

- kuidas viiakse projekt ellu
- kuidas projekti tulemused toimivad
- kas saavutatakse püstitatud eesmärgid
- loodud või säilitatud töökohtade arv
- kas on ilmnunud olulisi ebakõlasid projekti elluviimisel või aruandluses.

Strateegiat hinnatakse vähemalt kaks korda programmiperioodi jooksul. Hindamiseks moodustatakse strategiakomisjon, kuhu vajadusel kaasatakse eksperte.

Hindamisprotsessis keskendutakse järgmistele aspektidele:

1. Kas eesmärgid saavutatakse
2. Millised on tulemused
3. Elluviidud tegevused
4. Toetatud ja mitte toetatud projektid
5. Milline on mõju
6. Eelarve täitmine

Strateegia indikaatorite monitooringuga tegeleb strategiakomisjon pidevalt.

8 RAHASTAMISKAVA

Indikatiivne eelarve jaotus HKÜ strateegia tegevussuundade vahel jaguneb järgmiselt :

1. Kala väärindamine ja otseturustamine – 10%	194 244 – 214 846 €
2. Kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamine – 30%	582 733 – 644 537 €
3. Tegevuste mitmekesistamine – 30%	582 733 – 644 537 €
4. Koelmualade taastamine – 5%	97 122 – 107 423 €
5. Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine – 25%	485 611 – 537 114 €
6. Koostöö – 100%	207 613 – 229 632 €

Kohaliku algatusrühma kulud: 299 TEUR, sellest:

Jooksevkulud 80%	240 TEUR
Elavdamine 20%	59 TEUR

Indikatiivne vahendite jaotus aastate lõikes:

2016 – 30% vahenditest

2017 – 40% vahenditest

2018 – 20% vahendite

2019 – 10% vahenditest

2020 – jääkide realiseerimine

9 STRATEEGIA KOOSTAMISE PROTSESS

9.1 Strateegia koostamisse kaasamise protsess

Strateegia koostamist alustati 2014 aasta kevadel ning lõpetati 2015 aasta lõpus, mille vahemikul toimusid piirkondlikud strateegiateemalised arutelud ja koosolekud. 24.03.2014 korraldas Maamajanduse Infokeskuse maaelu- ja kalandusvõrgustiku osakond strateegia integreeritud koolituse ja nõustamisprogrammi õppepäeva Harjumaal Lavendel SPA hotellis. Maaeluministeerium viis läbi väiksemaid ümarlaua koosolekuid, mis olid mõeldud piirkonna esindajatele. Koostöös Maaeluministeeriumiga toimus 02.12 – 03.12.2014 Saaremaal Georg Otsa Spa Hotellis aastalõpuseminar, kus said strateegia teemal vestelda nii tegevusgrupi juhatuse kui teised organisatsiooni liikmed. Lisaks koosolekutele toimusid erinevad strateegia arutelud väljaspool koosolekuid. Üheks selliseks arutelukohaks kujunes HKÜ korraldatud Naantali Paadimess, mis toimus 16-17 mai 2015 aastal Naantalis. Strateegia koostamise protsessi kaasati nii ühingu liikmeid kui erinevaid huvigruppe. Lisaks moodustati vastavad töörühmad, kuhu kuulusid juhatuse ja HKÜ liikmed. Koosolekutest ja teistest strateegiaga seotud üritustest teavitati kodulehe ja meili ning kohaliku ajalehe kaudu. Strateegia koostamise võttis osa 131 inimest.

Tabel *Strateegia koostamiseks läbi viidud üritused ja kaasatute arv*

Kuupäev	Üritus	Teema	Kaasatute arv	Sh. kalandus-sektor %

14.09.- 21.09.2014	Inglismaa reis+ strateegiaseminar	Arutati eelmise perioodi tulemusi.	34	65%
10.11.- 13.11.2014	Soome õppereis + strateegiaseminar	Analüüsiti eelmise perioodi strateegia eesmärke ning arutati eesmärkide ja vajaduste kaardistamist uuel perioodil.	14	71%

30.12.2014	MTÜ Loovpolügoon õppepäev	“Võimalikud sisendid uude strateegiasse“.	16	100%
30.12.2014	HKÜ Üldkoosolek, Kuusalu vallas, Leesi rahvamajas	Strateegia arutelu.	16	100%
18.- 26.04.2015	Ukraina reis + strateegiaseminar	Strateegiaseminari käigus arutati SWOT analüüsi.	21	67%
05.05.2015	HKÜ Juhatuse ja (kalatoodete väärimine või turustamine ja mitmekesistamine) töörupi koosolek	Ukraina reisi strateegiaseminari tulemuste arutamine.	9	67%
16.05.- 17.05.2015	Kotka reis + strateegiaseminar	Strateegiaseminari käigus arutati SWOT analüüsi.	21	86%
19.05.2015	HKÜ Juhatuse ja töörupide koosolek	Kotka reisi strateegiaseminari tulemuste arutamine.	9	67%

22.05. - 25.05.2015	Naantali Paadimess + strateegiaseminar	Strateegia arutelu.	10	80%
27.06.- 28.06.2015	HKÜ Üldkoosolek ja koolitus „Jaapani professionaalsed praktikad“ Jõekääru Perepuhkuse puhkekeskuses	2014 -2020 strateegia arutelu.	65	54%
30.06.2015	Strateegia juhatuse ja töögrupi koosolek	Analüüsi 16.06, 27.06- 28.06 toimunud üritusi strateegia raames. Otsuseid vastu ei võetud.	8	75%
20.10.2015	HKÜ Üldkoosolek, Kuusalu vald, Sõitme küla, Laugu Külalistemaja	Strateegia arutelu, määruseja rakenduskava tutvustamine.	32	55%
08.12.2015	Juhatus ja strateegiagruppide koosolek	Strateegia ülevaatamine.	13	69%
16.12.2015	HKÜ Üldkoosolek	Strateegia kinnitamine.	44	64%

9.2 Kasutatud ja läbiviidud uuringud

Strateegia koostamisel kasutati järgmiseid uuringuid ning avalikke andmebaase:

- Eesti Statistikaamet
- Eesti Rahvastikuregister
- OÜ Eesti Uuringukeskus
- Maaeluministeerium
- Keskkonnaministeerium
- Kalanduse Teabekeskus
- Eesti Maamajanduse infokeskus
- Harju Maakonna arengustrateegia 2025
- Harjumaa sotsiaalmajandusliku olukorra analüüs
- Kalanduspiirkonna omavalitsuste arengukavad
- Harjumaa Reisijuht
- HKÜ liikmete fookusgrupi intervjuu

Lisa 3 võimaldab statistilist ülevaadet erinevate tabelite näol.

Tabel 1 näitab rannajoone jaotumist tegevuspiirkonnas.

Andmed annavad ülevaate 2014 aasta Harjumaa kalurite püügiloa omanike kohta (**tabel 2**) kalaliikide kaupa (**tabel 3**) ning

suurematest rannakala lossimiskohtadest sadamate ning valdade lõikes (**tabel 4 ja 5**).

Samuti on välja toodud 2014 aasta tulud keskmistes kokkuostuhindades (**tabel 6**).

2015 aastal koostas MTÜ Loovpolügoon „Noorte kalurite uuringu“. Ankeetküsitluse (lisatud küsitluslehe kokkuvõtte on ära toodud **lisa 2**) eesmärk oli saada noortelt kaluritelt (vanus 20 – 35), kes osalesid Harju kalanduspiirkonna „Rannakaluri väljaõppe programmis“, teavet nende ootustest, innovaatilistest ideedest teha kalanduses midagi teisiti ja paremini.

Küsitlusankeet viidi läbi mais 2015 kvaliteetintervjuuna telefoni teel. Küsitlusele vastas 15 piirkonna noorkalurit.

10 LISAD

10.1 Lisa 1. Strateegia koostajad ja koostamisse kaasatud isikute nimekiri

Strateegia koostamiseks moodustati juhatuse otsusega 10.08.2014 järgmised töörühmad:

Kalatoodete väärindamine või turustamine ja mitmekesistamine: Andrus Miller, Roland Bekis, Anne-Liis Peterson, Janner Braun, Raido Vagiström

Kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamine ja sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine kalanduspiirkonnas: Kaido Vagiström, Sirje Pajula, Kalev Aasma, Helena Liimann, Indrek Ruusaar, Siim Miller.

Jrk nr	NIMI	ASUTUS/ORGANISATSIION
1	Aarne Mandre	Tilgu Sadam
2	Aarne Priks	FIE Aarne Priks
3	Alar Luige	OÜ Haldisaare
4	Albert Balojan	OÜ Aver Baltic Fishing Group
5	Andres Kõuts	OÜ Tekhouse
6	Andres-Jaak Riit	FIE Andres-Jaak Riit
7	Andrus Miller	MTÜ Harju Kalandusühing, OÜ Neeme Kala
8	Ants Katkosild	FIE Ants Katkosild
9	Arkadi Uusen	FIE Arkadi Uusen
10	Arvi Piirsalu	OÜ Merihärja
11	Avi Abel	FIE Avi Abel
12	Bruno Einard	FIE Rein Kääpa
13	Dmitri Palmov	OÜ DP Instal
14	Enn Tõnisoo	OÜ FP Larsen
15	Erko Veltson	Kalandusvõrgustik, MTÜ Räimeühing, OÜ Tulumester
16	Erling Heinpöld	Kolga Kalandusühistu
17	Harti Pedak	OÜ LX Invest
18	Hartvig Niiholm	FIE Hartvig Niiholm
19	Ilona Jakovenko	Eesti Traalpüügi Ühistu, AS Krapesk, OÜ Kalalaev Kotkas
20	Imant Soms	OÜ Tullamor

21	Indrek Teern	Kolga Kalandusühistu
22	Indrek Ruusaar	MTÜ Loovpolügoon
23	Jaak Piibeman	OÜ Haldisaare, FIE Jaak Piibeman
24	Jaan Kurm	OÜ Terviseabi
25	Jaak-Velori Sadul	Maamajanduse Infokeskus
26	Jaanika Voolaid	MTÜ Ristna Sadam
27	Jaanus Lindsaar	FIE Rein Kääpa
28	Johannes Kirsimaa	FIE Johannes Kirsimaa
29	Juhan Lindre	OÜ Lindsen Trade
30	Jüri Kirsimaa	OÜ Kalda Auto
31	Jüri Tuulas	FIE Rein Kääpa
32	Kaido Keltjärv	FIE Kaido Keltjärv
33	Kaido Vagiström	MTÜ Harju Kalandusühing, SA Tapurla Sadam
34	Kalev Aasma	TÜ Kalandusühistu Räim
35	Karli Lambot	FIE Karli Lambot
36	Lauri Nebel	FIE Mati Toomann
37	Lembit Suursalu	OÜ Pringi Laevad
38	Lembit Tamm	FIE Lembit Tamm
39	Anne-Liis Peterson	OÜ Agentuur Kämp
40	Maila Velström	FIE Maila Velström
41	Margus Miggur	FIE Margus Miggur
42	Margus Salundi	OÜ Jäälind
43	Mart Kalju	FIE Mart Kalju
44	Merike Metstak	Jõelähtme vald
45	Oleg Antonov	OÜ Aver Baltic
46	Peter-Yan Hääl	FIE Tõnu Tännav
47	Ravell Kapmann	FIE Ravell Kapmann
48	Reiko Keltjärv	FIE Kaido Keltjärv
49	Rein Kääpa	FIE Rein Kääpa
50	Rein Liivrand	OÜ Mootorlaev Mohni
51	Rein Sünt	FIE Rein Sünt
52	Siim Miller	OÜ Helberi
53	Sirje Pajula	TÜ Tapurla Kaluriühistu
54	Tarvi Velström	FIE Tarvi Velström
55	Tauri Pihla	OÜ Tekhouse
56	Toivo Orgusaar	Kalurite Liit
57	Toomas Orav	FIE Arkadi Uusen
58	Toomas Pakane	OÜ Mootorlaev Mohni
59	Toomas Sarv	FIE Tõnu Tännav
60	Toomas Välja	FIE Toomas Välja

61	Tõnu Pomerants	OÜ Ekves
62	Tõnu Tännav	FIE Tõnu Tännav
63	Uno Allmäe	OÜ Viberon
64	Viljar Ruusmaa	OÜ Rannakrabi
65	Vjatšeslav Polatov	FIE Vjatšeslav Polatov
66	Vladimir Davõdov	FIE Vladimir Davõdov
67	Dmitri Matvejev	AS DGM Shipping
68	Urmo Laht	OÜ Stivaltrans
69	Aivo Janter	FIE Aivo Janter
70	Aleksandr Kolõškin	FIE Aleksandr Kolõškin
71	Anatoli Kanajev	FIE Anatoli Kanajev
72	Andrei Truhanov	FIE Andrei Truhanov
73	Ants Matkur	FIE Ants Matkur'i Laugu talu
74	Ants Meistermann	FIE Ants Meistermann
75	Aivar Niiholm	FIE Hartvig Niiholm
76	Enn Aiaotsa	FIE Enn Aiaotsa
77	Guido Relvik	FIE Guido Relvik
78	Viljar Niiholm	FIE Hartvig Niiholm
79	Ivo Klamas	FIE Ivo Klamas
80	Jaan Vaarmets	FIE Jaan Vaarmets
81	Viivika Liimann	FIE Mati Vagiström
82	Oliver Niiholm	FIE Hartvig Niiholm
83	Helena Liimann	FIE Helena Liimann
84	Mäido Rosen	FIE Mäido Rosen
85	Tiiu otsing	FIE Tiiu Otsing
86	Oleg Bankovski	FIE Oleg Bankovski Kalapüük
87	Peep Pärnamaa	FIE Peep Pärnamaa
88	Raido Vagiström	FIE Raido Vagiström, OÜ Ankara
89	Roland Bekiš	FIE Roland Bekiš
90	Ülar Ringmäe	FIE Ülar Ringmäe
91	Vjatseslav Volkov	FIE Vjatseslav Volkov
92	Tõnu Ammussaar	Kuusalu vald
93	Urmas Kirts	Kuusalu vald
94	Kaupo Rätsepp	Harku vald
95	Andrus Umboja	Jõelähtme vald
96	Tarmo Kõuts	Keila vald
97	Silver Vagiström	TÜ Tapurla Kaluriühistu
98	Agnes Nõu	OÜ A-Miks
99	Aivar Oras	MTÜ Kahala Järv
100	Ilmar Metsanurk	OÜ Autogaas

101	Andres Kiilströöm	MTÜ Tapurla Rannarahva Selts
102	Rein Proses	MTÜ Vääna Jahiselts
103	Ivo Uukkivi	OÜ Cranber Invest
104	Lauri Laurent	OÜ Tsitre
105	Janner Braun	OÜ JanBra
106	Raimo Kägu	OÜ Kaberneemeait
107	Raoul Elmest	OÜ Eldair Grupp
108	Henry Elmest	OÜ Eldair Grupp
109	Urmas Mäekala	OÜ Kestremon
110	Enno Nurk	OÜ Kalurivõrgud
111	Andre Legušš	AS Püramiid Grupp
112	Leemet Vaikmaa	Padise vald
113	Stanislav Tšerepanov	Paldiski linn
114	Argo Aruvald	Rannamõisa Laevaselts
115	Thea Veltson	SA Rannakalandusfond
116	Hando Vesilind	OÜ Uuri Suurtalu
117	Enn Koppelmann	OÜ Expector
118	Sigmond Kartau	TÜ Eesti Traapüügi Ühistu
119	Ilkka Kuukka	Livia
120	Ivar Adler	TÜ PIKI
121	Aivar Linholm	TÜ Prangli Kalandusühistu
122	Alar Mik	Viimsi vald
123	Katrin Rahu	FIE Hartvig Niiholm
124	Kadi Prants	OÜ RKR Grupp
125	Koit Prants	FIE Ülar Ringmäe
126	Karmen Kirts	MTÜ Kiiu Arendus
127	Marika Saarestik	FIE Vello Laht
128	Ott Sandrak	Seltsing Kolga Vald
129	Toomas Abel	FIE Avi Abel
130	Marek Mägist	OÜ Paalia
131	Mati Kiin	KÜ Räim

10.2 Lisa 2. Noorte kalurite uuringu tulemused

MTÜ LOOVPOLÜGOON

Raua 23, 10124 Tallinn, Eesti

Reg.nr. 80375429

Arveldus Swedbank EE022200221060577679

Noorte kalurite uuringu tulemused

Uurimismeetod: kvalitatiivintervjuud telefoni teel

Valim: Harjumaa noorem kalurite põlvkonnaga, sünniaasta kuni 1980

Intervjuude tegemise aeg: mai 2015

Noorte kalurite uuringu kokkuvõte

Mida vaja, et edukalt noore kalurina jätkata?

Püügilubasid juurde vaja

Püügivahendid ei ole probleem – need on tahtmise asi, praegu rohkem mõttetu hankida, sest lube pole

Vaja oleks kalalaevaregistrist vaba võimsust – registris vaba võimsust ei ole, 8 hj mootoriga pole mõtet merele minna

...

Miks noored ei taha kalurina tegutseda?

Kalapüügiga ei teeni piisavalt raha

Meil ei ole piisavalt korralike sadamaid

Ajalooline püügiõigus on pensionäride ja rikkurite mängumaa, noorel kaluril ei ole arenguvõimalusi. Ei saa ettevõtet laiendada ega muutusi ellu viia

...

Hinnang noorte kalurite praegustele kutseoskustele

Noortel jääb leidlikkusest ja loomingulisest puudu, kuidas oma äriprobleeme lahendada. Noor inimene ei ole harjunud probleeme lahendama

Kui mina peaks võtma kellegi endale juurde kaluriks, siis ta ei suuda välja mõelda, kuidas seda lahendada

Probleemi lahendamise oskust lühikese koolitusega ei lahendaks, see peaks olema pikem programm

...

Hinnang noorte kalurite innovatiivsusele praegu

Noor võib olla innovatiivne, kuid meie kalapüügi korraldus ei võimalda seda

Meie riik ja kalateadlased pigem piiravad, kui soosivad uuenduslikke kalapüügivõimalusi

Innovatiivne saab olla alles pärast seda, kui amet selge

...

Hinnang noorte kalurite praegustele teadmistele kala käitlemisest ja tootearendusest

Iga kingsepp jäägu oma liistude juurde, see ei ole kaluri teema

Meie seadused ahistavad, väikestes koguses võiks kalatooteid ka kauplustele müüa

Kala käitlemine on naiste teema

...

Hinnang noortele kaluritele ettevõtjatena praegu

Üldises majanduslanguses võib kalapüük olla kasumlikum, kui Soome tööle minek

Raske on noorel kaluril ettevõtet arendada, kui pangad laenu ei anna

Noore kaluri ettevõtte tuleb mitu korda paremini toime, kui vana stagnandi oma

...

Millist toetust oleks uuel strateegiperioodil vaja ELilt?

Turustuskanalid on praegu puudu, neid peaks toetatama

Uute modernsete kalapaatide soetamist

Alustav noor kalandusettevõtte peaks saama starditoetust

...

Kas ja kuidas oleks vaja toetada säästvate ja innovaatiliste lahenduste elluviimist töötlemises ja/või kalapüügis ja/või otse- ja ühisturustamises ja/või tegevuste mitmekesistamisel ja/või koostöö edendamisel?

Toetuste abikõlblikuse protsent peaks olema diferentseeritud, vastavalt innovaatilisusele

Seadused peaksid eelkõige toetama innovaatilisust

Noortel peaks rohkem olema klubilist tegevust, kus saaks asju arutada

...

Kas ja kuidas soodustada noortele kaluritele töökohtade loomist piirkonda püügihooajavalisel perioodil

Korralik internetiühendus peaks olema igas rannapiirkonnas

Noortel kaluritel peaks toetuste protsent olema kõrgem

Asjakohaseid koolitusi oleks vaja. Praegu saab koolitusest kasu vaid koolitaja

...

Kas ja kuidas oleks vaja toetada talvepüüki?

Talvesid, kus meri jäässe läheb on meil ju nii vähe

Lumekelgid ja HTV-d peaksid olema abikõlblikud

Talvisel kalapüügil peaks olema eraldi toetus

...

Kas ja kuidas oleks vaja toetada väiketöötlemist?

Peaks olema suuremad turustamisvõimalused teavitatud tootjatele

Väikepartiisid peaks saama ilma tunnutamiseta müüa jaevõrgus

Oleks vaja koostöövõrgustikke

...

Kas ja kuidas toetada hõimlaste suuremat kaasatust kalandusega seotud tegevustesse näiteks lisandväärtuse andmisel toorainele, turismiga tegelemisel, traditsioonide hoidmisel, kohaliku elu arendamisel jms?

...

Mõrrapüük on suhteliselt ühekordne – kallis küll korraga osta, aga kestab ka 10 aastat

Võrgu hind küll ei ole midagi erilist, aga mitu korda aastas pead juurde soetama
Kui mõned korrad tina panemata jätta - ongi võrgud olemas
Võrgud on kallid kaluri sissetulekuga võrreldes
Turutuskanalite kohta puudub teave, et kuhu saaks üldse turustada
Peaks olema teada, et sinna on vaja seda kvaliteeti ja sinna teist, aga see teada pole
Jäämasinaid ei ole, kui linnast jää tuua, siis see püsib nädal, siis sulab ära
Need, kes juba püüavad kala, nendel kala on, aga püüa see maha müüa mõistliku hinnaga
Olgu toon merest 20 kilo lesta, aga kuhu ma selle panen

10.3 Lisa 3. Uuringu tulemused

Uurimismeetod: fookusgruppide uuring, nominaalgruppide tehnika
Valim: Harjumaa kalurite leibkondade liikmed
Aeg: september 2014 – juuni 2015

Avalike andmete baasil koostatud:

Tabel 1 Tegevuspiirkonna rannajoone jaotus omavalitsuste lõikes

Kuusalu vald	29%
Loksa linn	1%
Jõelähtme vald	15%
Maardu linn	3%
Viimsi vald	16%
Harku vald	5%
Keila vald	7%
Paldiski linn	15%
Padise vald	10%

Tabel 2 Kalapüügiload omavalitsuste lõikes

Kuusalu vald	33
Loksa linn	2
Jõelähtme vald	8
Maardu linn	1
Viimsi vald	12
Harku vald	6
Keila vald	15
Paldiski linn	8
Padise vald	15
Tallinn	60
Muu omavalitsus	16

Tabel 3 2014 peamised püügikalad kg

Lest	35454
Ahven	19899
Ümarmudil	10993
Merisiig	5460
Meriforell	4588
Höbekoger	3249
Tursk (Atlandi tursk)	3195
Lõhi	1993
Haug	767
Vimb	657
Särg	600
Meritint	580
Tuulehaug	333
Angerjas	223
Koha	59
Linask	21
Merihärg	19
Räim	123830

Tabel 4 Suuremad rannakala lossimiskohad tonnides 2014.a

Tapurla	42
Leppneeme	36
Pärispea	24
Turbuneeme	8
Tilgu	6
Lohusalu	6
Kurkse	4
Madise	4
Tsitre	3
Paldiski lossimiskoht	3
Lahepere	2
Suurpea Sadam	2
Pringi	2
Paldiski Põhjasadam	2
Ülejäänud kokku	27

Tabel 5 Rannakala lossimine 2014.a.

Kuusalu vald	86,4	46,3%
Loksa linn	0,2	0,1%
Jõelähtme vald	3,7	2,0%
Maardu linn	0,3	0,2%
Viimsi vald	40,5	21,7%
Harku vald	9,2	5,0%
Keila vald	12,3	6,6%
Paldiski linn	5,5	3,0%
Padise vald	14,4	7,7%
Tallinn	14,2	7,6%
Kokku	186,8	

Tabel 6 2014 aasta tulud keskmistes kokkuostuhindades

Ahven	28 058 €
Lest	25 881 €
Räim	23 528 €
Merisiig	21 896 €
Meriforell	13 168 €
Lõhi	8 771 €
Tursk (Atlandi tursk)	3 993 €
Ümarmudil	2 199 €
Haug	1 074 €
Höbekoger	487 €
Muud kalad kokku	1 613 €

10.4 Lisa 4. Indikaatorid

- Harjumaa väikesadamad on kaasaegse arenenud taristuga.

- 1) Sadamates on head lossimis- ja jahutustingimused.

Indikaator: sadamates kvaliteediketi komponentide olemasolu 4 aasta möödudes strateegia rakendamise algusest:

- Harjumaa viies (5) sadamas on kala maale toomiseks vajalikud seadmed ja vahendid,
- Harjumaa viies (5) sadamas on jäämasin ja/või jahutusseadmed.

Allikas: projektide seire.

- 2) Kalurite töötingimused on head ja kaasaegsed.

Indikaator: ehitatud või parendatud on vähemalt üks kalurite olmeruum. Allikas: projektide seire.

- 3) Sadamad on võrgustunud ühisteks tegevusteks.

Indikaator: ühine kogumislogistika. Allikas: esmakokkuostu kviitungid.

- 4) Sadamad elavdavad piirkonna majanduselu.

Indikaator: sadamates osutatakse vähemalt 3 (kolm) tasulist teenust. Allikas: uuring.

- Kaladel on paremad ellujäämistingimused taastatud kudemispaikade näol.

- 1) Kalavarude säilimine

Indikaatori määrab pädev kalandusteadlane järelhindamise käigus (määrus: Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine).

- 2) Kalasaakide säilimine

Indikaatori määrab pädev kalandusteadlane järelhindamise käigus (määrus: Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine).

- Rannakalur saab kvaliteetse toodangu eest väarikat hinda .

- 1) Kala väärindamine ja turustamine, mh eksport, suurendab kaluri tulu 20%.

Indikaator: toetusesaaja aruandeperioodi müügitulu on perioodi lõpuks kasvanud vähemalt 20%.

Allikas: uuring.

- 2) Piirkonna mikroettevõtete töötlemise ja transpordi tingimused vastavad toidu ohutus- ja muudele nõuetele.

Indikaator: teavitatud ja/või tegevusloaga ettevõtteid on vähemalt 10 (kümme). Allikas: Veterinaar- ja Toiduamet, uuring.

- 3) Tootearendus on pidev protsess, olemasolevaid tooteid uuendatakse ja täiustatakse.

Indikaator: uuenduslikke elemente sisaldavatest projektides vähemalt 2 (kaks) saavad hindamisel uuendusliku kriteeriumi hindeks 3 või 4. Allikas: projektide seire.

- 8) Edukamaks turustamiseks on olemas sertifikaadid.

Indikaator: piirkonnas kaustusele võetud vähemalt 1 (üks) sertifikaat. Allikas: uuring.

- **Rannakülade ettevõtlus on mitmekesine ja toetab kohaliku kogukonna arengut.**

- 1) Indikaator: toetusesaaja aruandeperioodi müügitulu on perioodi lõpuks kasvanud vähemalt 20%. Allikas: uuring.

- 2) Uued tooted ja teenused on innovaatilised

Indikaator: uuenduslikke elemente sisaldavatest projektides vähemalt 2 (kaks) saavad hindamisel uuendusliku kriteeriumi hindeks 3 või 4. Allikas: projektide seire.

- 3) Teenindusettevõtete ruumid vastavad teenuste tingimustele.

Indikaator: toetusesaaja aruandeperioodi müügitulu on perioodi lõpuks kasvanud vähemalt 20%. Allikas: uuring.

- 4) Sinine majanduskasv piirkonnas.

Indikaator: ettevõtete uutest tegevusaladest vähemalt 3 (kolm) kuuluvad sinise majanduse sektoritesse. Allikas: uuring.

- **Meie väärtusliku elukeskkonnaga rannakülades tegutsevad aktiivsed ja tegusad inimesed.**

- 1) Randlased on aktiivsed ja tegusad

Indikaator: Perioodi jooksul ellu viidud vähemalt 1 (ühe) ühistegevuse projekti tulemusi on piirkonnas rakendatud. Allikas: tagasisideuuring.

- 2) Traditsioonid jätkuvad kohanedes muutustega

Indikaator: Uuenduslikke elemente sisaldavatest projektides vähemalt 2 (kaks) saavad hindamisel uuendusliku kriteeriumi hindeks 3 või 4. Allikas: projektide seire.

- 3) Rannakülade naised ja noored on kaasatud kalanduskogukondade rolli suurendavatesse ühistegevustesse

Indikaator: Kalanduskogukondade olulisust suurendavaid üritusi korraldatakse vähemalt kord aastas.

Allikas: projektide seire.

- 4) Piirkonnas on rannakultuuri toetav infrastruktuur

Indikaator: ehitatud või parendatud on vähemalt 1 (üks) hoone või hoone osa rannakultuuri edendamiseks. Allikas: projektide seire.

- [Kalanduspiirkonnas viiakse ellu uuenduslikke praktikaid, edendatakse rannakülade arengut ja kaasaegsust.](#)

- 1) Koostöö

Indikaator: Perioodi jooksul ellu viidud koostööprojektide tulemusi on piirkonnas rakendatud. Allikas: tagasisideuuring.

- 2) Võrgustiku loomine

Indikaator: Perioodi jooksul ellu viidud rahvusvaheliste ühisprojektide tulemusi on piirkonnas 1 rakendatud. Allikas: tagasisideuuring.

- 6) Inimkapitali arendamine

Indikaator: Perioodi jooksul ellu viidud koolitusprojektide tulemusi on piirkonnas 1 rakendatud. Allikas: tagasisideuuring.

- [Kohustuslikud indikaatorid](#)

- 1) Loodud ettevõtted

Indikaator: Perioodi jooksul loodud ettevõtete arv - vähemalt 1. Allikas: projektide seire.

- 2) Loodud töökohad

Indikaator: Perioodi jooksul loodud täistöökohtade arv - vähemalt 10. Allikas: projektide seire.

- 3) Säilitatud töökohad

Indikaator: Perioodi jooksul säilitatud täistöökohtade arv - vähemalt 20. Allikas: projektide seire.

10.5 Lisa 5. Sadamate nimekiri

Sadama nimi:	Leppneeme Kalasadam
Investeeringu vajalikkuse põhjendus:	Möödunud rahastamisperioodil investeeriti Leppneeme Kalasadam kaitsemuuli Ja sadamakai uuendamisse. Kõik teised rajatised vajavad uuendamist.
Infrastruktuuri kirjeldus:	Sadamas on kaks kaid, mis võimaldavad kalalaevade sildumist ja lossimist. Kaitseks lainetuse eest on sadamaalal rekonstrueeritud muul. Sadamasse viib heas korras olev asfaltbetoontee. Mere poolt pääseb sadamasse piki kanalit, mille vee sügavuseks on 5m. Sadam on varustatud navigatsioonimärgistusega. Sadamale kuulub kaks sadamahoonet, üks kuur ning kaks garaaži. Sadamasse tulevad veevarustuse-, kanalisatsiooni-, elektri-, ja sidesüsteemid. Sadamas on kahe külmkambris kala jahutamise võimalus.
Sadamakohta kasutavate kutseliste kalurite arv:	9 kalurit
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus:	Sadamat kasutavad kalapüügi- ja huvilaevad süvisega kuni 2 m.
Looduslikud tingimused ja kasutusaktiivsus	Sadam asub Viimsi poolsaare kirderannikul, Viimsi valla territooriumil. Sadama geograafilised koordinaadid - 59° 33'05.00"N ; 24° 51'59.60"E. Sadamasse sisse- ja väljasõit toimub mööda looduslikku faarvaatrit, mida on osaliselt süvendatud sügavuseni 3,5m ning mis on märgistatud lateraalsüsteemi toodritega. Ida-, kirde- ja põhjatuultega üle 10 m/s ja lainetusel üle kolme palli on sadamasse sisenemine ja väljumine raskendatud. Sadamat kasutatakse kõige aktiivsemalt perioodil mai - oktoober. Siis on vees 5-8 kalapüügilaeva. Kui meri on talvel jäävaba, käib püügil 2 - 3 kalapüügilaeva. Püük toib peamiselt Muuga ja Tallina lähel. Traditsiooniline on mörrapüük maist oktoobri lõpuni ja võrgu- ja väiketrraalpüük vastavalt looduslikele tingimustele aastaringsest. Sadam on oluline Prangli saare kala mandrile toomise kohana.
Territoorium, akvatoorium, kaideäärne sügavus	Katastritunnus 89001:003:1471 Pindala: 9707 m ² Akvatooriumit ei ole määratud Kaideäärne sügavus: Kai nr 1 - 2,0m, Kai nr 2 - 1,5m Lubatud: veesõiduki suurim mahutavus - 500; suurim pikkus - 15,0m; suurim laius - 6,0m; suurim süvis - 1,5m.
Muud tegevused ja Tulud	Sadamas tegutseb MTÜ Räimeühing. Tasulisi sadamateenuseid ei osutata.
Omandivorm	Eraomand
Seni teostatud investeeringud	Kaitsemuuli ehitamine ja kai uuendamine, investeeringu kogumaksumus ligikaudu 600 000 eurot
Sadamapidaja Kontaktid	Kalandusühistu Räim reg nr 10262113, telefon +372 506 3701, e-post kalev.aasma@mail.ee

Sadama nimi:	NEEME SADAM
Investeeringu vajalikkuse põhjendus:	Möödunud rahastamisperioodil investeeriti Neeme sadama läänepoolse muulka rekonstrueerimisse ja akvatooriumi süvendamisse. Sadama asukoht ja asend on ideaalilähedased valdavate tuulte suhtes. Sadamat kasutavad peamiselt kohalikud rannakalurid ja elanikud oma paatide hoidmiseks (umbes 15 paati). Neeme sadamal on väga head arengueeldused, suur hästikaitstud akvatoorium, strateegiliselt soodne asukoht, puudus on sadamahoonest. Rannakalandus on spetsialiseerumas ning kõnealuse piirkonna võimalusteks on keskenduda vääriskala püügile nagu siig, meriforell ja lõhe, mida selle piirkonna vetes liigub olulistes kogustes. Nende kalaliikide püüdmiseks läheb aga vaja erilisi suuri püüniseid, millede käsitlemiseks oleks taastatud Neeme sadam ideaalne. Rannad on selles ümbruskonnas madalad ja väga kivised, mistõttu on sadam ainus mõistlik võimalus vähegi suuremate püünistega ja nende poolt tingitud suuremate paatidega merele pääsemiseks.
Infrastruktuuri kirjeldus:	Valvurihoone, korrastatud läänemuul ja -kai, süvendatud akvatoorium
Sadamakohta kasutavate kutseliste kalurite arv:	Kümmekond kalurit
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus:	Väikelaev
Looduslikud tingimused ja kasutusaktiivsus	Sadam paikneb Ihasalu poolsaare tipust kagus ning jääb Kaberneeme lahe äärde, Jõelähtme valla territooriumil. Sadama geograafilised koordinaadid - 59° 31'53.24"N ; 25° 09'37.67"E. Sissepääs sadamasse on muulide vahelt ning juhinduda tuleb Rammu saare tuletorni ning roheline poi vahelisest liinist. Bassein on võrdlemisi lai, kuid laevatee kitsas, tähistatud toodritega. Sadamabassein on lääne poolt piiratud edela-kagusuunalise ca 100 m pikkuse muul-kaiga, idapoolt põhja-lõunasuunalise ca 140 m pikkuse lainemurdja-muuliga Aluste sildumiseks on sadamas püstkai pikkusega 75 m. Lisaks kaks ujukaid kogupikkusega 42 m, kaikohad mõlemal pool. Kinnitumine kinnituspoomide vahele või poordiga. Väikesed paadid tõmmatakse kaldale. Maapoolne kaldaäär on lauge ning kasutatav slipina. Põhjatuuultega üle 10 m/s ja lainetusel üle kolme palli on sadamasse sisenemine ja väljumine raskendatud. Sadamat kasutatakse kõige aktiivsemalt perioodil mai - oktoober. Püük toimub peamiselt Muuga ja Kaberneeme lähel. Traditsiooniline on mörrapüük maist oktoobri lõpuni ja võrgupüük vastavalt looduslikele tingimustele aastaringelt. Navigatsiooniperiood 5.1 - 10.1.
Territoorium, akvatoorium, kaideäärne sügavus	Katastritunnus 24505:001:0500 Akvatooriumi akt nr 120 (09.03.2015) Kaideäärne sügavus: Püstkai - 2,4 m, ujukai nr 1 - 2,4 m, ujukai nr 2 - 2,4 m. Lubatud: veesõiduki suurim mahutavus - alla 500; suurim pikkus - 12,0 m; suurim laius - 4,0 m; suurim süvis - 1,6 m.
Muud tegevused ja Tulud	Veesõiduki sildumise võimaldamine, slipp, elekter Tasulisi sadamateenuseid ei osutata.
Omandivorm	Kohalik omavalitsus
Seni teostatud investeeringud	Suuremad investeeringud: läänepoolse muul-kai rekonstrueerimine, akvatooriumi süvendamine, püstkai uuendamine. Investeeringu kogumaksumus ligikaudu 400 000 eurot.
Sadamapidaja Kontaktid	MTÜ Neeme Sadam (reg nr 80152876), telefon +372 506 3701, e-post neemesadam@gmail.com

Sadama nimi:	RISTNA SADAM
Investeeringu vajalikkuse põhjendus:	Sadamal on väga hea strateegiline asukoht. Sadama edasine arendamine on looduslikest teguritest lähtuvalt mõistlik ja võimalik. Sadam vajab palju investeeringuid just infrastruktuuri välja ehitamiseks
Infrastruktuuri kirjeldus:	Kai ja lainemurdja/muul, slipp, jäähoidla, püügivahendite hoidla/paadikuur ja sadamahoone. Sadamas on olemas veevarustuse- ja elektrisüsteemid. Maismaal on sadamasse pääsemiseks mustkattega tee.
Sadamakohta kasutavate kutseliste kalurite arv:	20 kalurit
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus:	Sadamat kasutavad kalapüügi- ja huvilaevad süvisega kuni 2 m.
Looduslikud tingimused ja kasutusaktiivsus	Ristna sadam asub Loode-Eestis, Harjumaal, Padise vallas. Sadama geograafilised koordinaadid - 59° 16' 15.60"N ; 23° 44' 41.40"E. Sadamasse sissesõiduks on 100 m pikkune kanal, mille laius on 12 m ja vee sügavus 2 m.
Territoorium, akvatoorium, kaideäärne sügavus	56201:001:1251 Sadamaala pindala on 10 000 m ² . Akvatooriumit ei ole määratud. Kaideäärne sügavus: Kai nr 1 - 0,6m, Kai nr 2 - 1,9m Lubatud: veesõiduki suurim mahutavus - alla 500; suurim pikkus - 15,0m; suurim laius - 6,0m; suurim süvis - 1,8m. Sissesõidutee väikseim laius - 10m, väikseim sügavus - 1,9m.
Muud tegevused ja Tulud	Sadamas tegutseb MTÜ Ristna Sadam. Korraldatud on segaolmejäätmete vastuvõtt. Sadamas osutatakse sildumise- ja lossimisteenuseid, sadamas on tualeti kasutamise ning joogivee saamise võimalus. Olemas on slipp. Tasulisi sadamateenuseid ei osutata.
Omandivorm	Eraomand
Seni teostatud investeeringud	Kai ja lainemurdja/muul, püügivahendite hoidla/paadikuur ja sadamahoone kokku ca 198 tuh eurot.
Sadamapidaja Kontaktid	MTÜ Ristna sadam reg nr 80366910, telefon +372 5059038, e-post enn.ristna@mail.ee

Sadama nimi:	TAPURLA SADAM
Investeeringu vajalikkuse põhjendus:	Tapurla sadamasse investeeriti möödunud perioodil ligi 0,3 milj eurot. Tapurla sadam on ajalooliselt tuntud kalasadam ja selle areng on kindlasti vajalik Kuusalu vallas elavate inimeste seisukohalt. Rannakala lossimismahult üks Harjumaa suurimaid, samuti kasutavate kalurite hulgalt. Looduslikult soodne asukoht. Esmane prioriteet on sadamahoone.
Infrastruktuuri kirjeldus:	Tellistest ja puidust kasutuskõlbmatu sadamahoone koos lao, puhkeruumi jms. on ehitatud perioodil 1964-73. a ning vajab kapitaalremonti. Kivist ja betoonist 1974-83. a ehitatud sadama kai on täielikult renoveeritud 2013. a. Kaldaramp on ehitatud 2009. a betoonist ja kividest, kuigi rahuldavas seisukorras, ei rahulda sadama vajadusi. Tingimata on vaja uuendada reoveesüsteem, parandada kala vastuvõtutingimusi.
Sadamakohta kasutavate kutseliste kalurite arv:	10 kalurit
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus:	Sadamat kasutavad kalapüügi- ja huvilaevad süvisega kuni 3,5 m.
Looduslikud tingimused ja kasutusaktiivsus	Tapurla sadam asub Kuusalu vallas, Juminda poolsaarel, Hara lahe läänekaldal. Sadama geograafilised koordinaadid - 59° 36'38.40"N ; 25° 34'27.60"E. Sadama asukoht on mere sügavusest lähtudes väga soodne.
Territoorium, akvatoorium, kaideäärne sügavus	Katastritunnus 42301:001:0808, pindala 5415 m ² . Akvatooriumit ei ole määratud Kaideäärne sügavus: 4,5m Lubatud: veesõiduki suurim mahutavus - alla 500; suurim pikkus - 24,0m; suurim laius - 8,0m; suurim süvis - 3,5m.
Muud tegevused ja Tulud	Sildumine, laadimise- ja lossimistööd, kaile on välja toodud elektri ja joogivee saamise võimalus. Sadamateenuste hulka kuuluvad pesemisvõimalus, kail on võimalik ühendamine sideteenuste (ka WiFi) ja elektrienergiaga, kaid on valgustatud ning pakutakse ka slipiteenust.
Omandivorm	Eraomand
Seni teostatud investeeringud	223,7 tuh EUR-i taastati olemasolev kai.
Sadamapidaja Kontaktid	Sihtasutus Tapurla Sadam, reg nr 90009097, tel +372 606 1990, e-post rannasadam@gmail.com

Sadama nimi:	TILGU SADAM
Investeeringu vajalikkuse põhjendus:	Tilgu sadam on ajalooliselt tuntud kalasadam ja selle areng on kindlasti vajalik Harku vallas elavate inimeste seisukohalt. Sadama kasutajate hulgas on ka suur hulk Tallinnas elavaid rannakalureid. Logistiliselt hea Tallinna lähedus on sadamale suur arengueelis. Peale möödunud perioodi tehtud investeeringuid on Tilgu sadam, kus kasutavate rannakalurite hulk on olnud tõusvas joones. Lossimistingimusi on esmavajalik parandada.
Infrastruktuuri kirjeldus:	Sadamas on olemas sadamahoone, remondihoone, kalurite olmehoone, laohoone, kai koos lainemurdjamuuliga. Sadamas on olemas heas seisukorras 2013-2014. aastal rajatud elektri-, vee- ja sidesüsteemid. Kõik sadamas paiknevad hooned kujutavad endast väga heas seisukorras olevaid soojaku tüüpi ehitisi, mis on sadamasse paigaldatud 2013. a. Sadamasse toova tee ja parkla seisukord on väga hea.
Sadamakohta kasutavate kutseliste kalurite arv:	10 kalurit
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus:	Sadamat kasutavad kalapüügi- ja huvilaevad süvisega kuni 1 m.
Looduslikud tingimused ja kasutusaktiivsus	Tilgu sadam asub Harku vallas, Ilmandu külas, Kakumäe lahe läänekaldal. Sadama geograafilised koordinaadid - 59°27'19.69"N ; 24°29'03.64"E. Sadama asukoht on mere sügavusest lähtudes väga soodne. 5m samasügavusjoon asub rannast umbes 400m kaugusel. Lõunast, läänest ja idast on sadam kaitstud Kakumäe lahe rannajoonega, põhjast kaitseb sadamat tugeva lainetuse eest Naissaar.
Territoorium, akvatoorium, kaideäärne sügavus	Katastritunnus: 19801:001:0011 Akvatooriumit ei ole määratud Kaideäärne sügavus: 1,0m Lubatud: veesõiduki suurim mahutavus - alla 500; suurim pikkus - 7,0m; suurim laius - 3,0m; suurim süvis - 1,0m.
Muud tegevused ja Tulud	Sadamas tegutseb MTÜ Tilgu Sadama Jahtklubi, kes õpetab noori meremehi. Tasulisi sadamateenuseid ei osutata. Sadamas on võimalik aluste hoiustamine valvega parkla territooriumil nii suvel kui ka talvel, aluste veest välja tõstmine ja veeskamine, aluste sildumine ja reisijate mahatuleku korraldamine, meditsiiniline abi ning esmaabivahendid, paatide lisavarustuse laenutamine ja remont. Kaile on välja toodud elektri ja joogivee saamise võimalus, kail on võimalik ühendamine sideteenuste ja WiFi-ga. Olemas on ujumisrand, puhkeala, parkimisplats, telkimisplats, võrkpalliväljak, grillimisala koos pinkide ja laudadega, kraana tellimise võimalus. Sadamas on kehtestatud paatide hoiutasud hooajal nii kutselistele kui ka harrastuskaluritele. Samuti on eraldi kehtestatud tasu sadamas viibitud aja eest.
Omandivorm	Munitsipaalomand
Seni teostatud investeeringud	84 767 EUR-i rajati olmehoonete kompleks, paadikuur ja püügivahendite hoiuruum, väikepaatidele ujuvslipp
Sadamapidaja Kontaktid	Harku Vallavalitsus, reg nr 75014132, tel +372 600 3848, e-post harku@harku.ee

10.6 Lisa 6. Strateegia kinnitamine

MTÜ Harju Kalandusühing

ÜLDKOOSOLEKU P R O T O K O L L

Jõelähtme, Kostivere Kultuurimõis

16. detsember 2015

Koosoleku algus 16.12.2015 kell 17. 30

lõpp 16.12.2015 kell 20.00

Koosolekul osales 44 liiget, millega oli esindatud 69 % ühingu liikmetest.

Osalejad on toodud protokollis lisas nr. 1 – osalejate leht.

Koosolekut juhatab Andrus Miller, protokollib Sirje Pajula.

Koosolek toimub juhatuse poolt väljakuulutatud päevakorra alusel:

Päevakord

Päevakorda kinnitati järgmised punktid:

1. Harju Kalandusühingu strateegia ja rakenduskava heakskiitmine
2. Põhikirja muudatused
3. Juhatuse ja hindamiskomisjoni määramine
4. Muude küsimuste all:
  - 1) projektitoetuse taotluste vastuvõtmise, sealhulgas taotluste registreerimise ja säilitamise kord;
  - 2) projektitoetuse taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse kohaliku arengu strateegiale ja strateegia rakenduskavale vastavuse kontrollimise kord;
  - 3) projektitoetuse taotluste hindamise kord, sealhulgas hindamiskomisjoni liikme projektitoetuse taotluse hindamisest taandamise kord;
  - 4) PRIA-le projektitoetuse taotluste paremusjärjestusse seadmise ettepaneku esitamise ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja taotluse rahastamise suuruse ettepaneku esitamise kord.
  - 5) taotlusvoorude korraldamine
  - 6) kohaliku arengu strateegia elluviimise tulemuslikkuse hindamine
  - 7) toetust saanud projektide seire korraldamine
  - 8) koostöö ja õppereisid
  - 9) mida teha liikmetega, kes koosolekutel ei viitsi käia

Koosolek otsustas:

1. Harju Kalandusühingu strateegia ja rakenduskava heakskiitmine

ANDRUS MILLER rääkis lühidalt strateegia koostamisest ja sellest mis strateegias nõutud. Strateegias vajalikest mõõdikutest ja indikaatoritest, millega saab mõõta eesmärgi tulemusi.

ANTS MATKUR: Strateegia on asjalikult üles ehitatud, on illustratiivne, majandusanalüüsid põhjalikud ja piisavad. Kuid strateegias on liiga vähe vajalikku osa, ainult 6 lehekülge kaluritele ja ülejäänud muud. Võiks olla vastupidi. Teen ettepaneku, täiendada mitmekesistamise tegevusi kalandusturismiga.

KAIDO VAGISTRÖM: Strateegia koostamisel on ette nähtud kohustuslikud punktid, mille järgi me strateegiat koostasime. Seetõttu ka palju muud teksti ja vähem kalurite tulevaste tegevuste lehekülgi, millega on oht, et me määrame liialt tegevusi ning piirame sellega kalurite tegevusvabadust.

Rakenduskavast tutvustus, mis tuleneb strateegia 6. peatükist.

Toimus arutelu rakenduskava ja strateegia rahalise jaotuse üle.

Strateegia ja rakenduskava vastuvõtmine on väga tähtsad punktid. Kui sisulisi muudatusi pole, siis teen ettepaneku kinnitada strateegia ja rakenduskava.

Otsus: Kinnitada 2015-2020 aasta arengustrateegia ja rakenduskava projektikonkursi eelarvega 675 000 eurot. Lisada strateegiasse KALANDUSTURISM kui oluline prioriteet.

Kinnitamise poolt olid kõik, vastu ega erapooletuid polnud.

2. Põhikirja muudatused

KAIDO VAGISTRÖM: Põhikirja muudatused on tingitud vajadusest viia ühingu põhikiri vastavusse uue „Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamise“ määrusega. MTÜ peab koosnema huvirühmadest ning seejuures ei tohi ükski huvirühm olla rohkem kui 49% liikmete koguarvust. Ka juhatuse valimisel tuleb jälgida, et huvigruppide esindatus ei tohi olla üle 49%.

Toimus arutelu, kust tulenevad muudatused ja kas need peaks kajastuma põhikirjas.

ANDRUS MILLER tegi ettepaneku võtta vastu põhikirjas tehtud muudatused

OTSUS: võtta vastu põhikirjas tehtud muudatused

Poolt olid kõik kohalolijad, vastu ega erapooletuid ei olnud

3. Juhatuse ja hindamiskomisjoni määramine

1) Juhatuse valimine

Kaido Vagiström: Hetkel on juhatusest üks liige puudu. Seoses juhatuse liikme surmaga tuli valida uus juhatusse liige. Igast piirkonnast peaks juhatuses olema üks esindaja. Leiti, et kuna Kuusalu osakond moodustab üle poole liikmete arvust, siis võiks uus liige olla Kuusalu vallast. Eelnevalt andis oma nõusoleku AIVO JANTER, kes ise ei saanud koosolekule tulla, seoses matustega. Probleem on 49%, et seda täita peaks olema juhatuse liikmed FIE-de hulgast. Arvestades praegust olukorda, siis ühe meetodika alusel on OK, aga teise puhul tuleb juhatuse koosseisus teha muudatusi. Oleme arutanud juhatuse, et kui 2 juhatuse liiget alustavad tegevust FIE-na, siis täidame tingimused. Juhatuses on praegu sellekohane valmidus, kui peaks vaja minema.

Toimus arutelu juhatuse liikmete üle.

ANDRUS MILLER tegi ettepaneku valida juhatus järgmises koosseisus.

OTSUS: Juhatuse koosseisu kuuluvad juhatuse liikmed :

- 1. Kaido Vagiström, isikukood 35907200304 – Juhatuse esimees**
- 2. Andrus Miller, 36208210385**
- 3. Kalev Aasma isikukood, 36403220264**
- 4. Tõnu Pomerants, isikukood 34711250349**
- 5. Ravell Kapmann, isikukood 35609205214**
- 6. Enn Tõnissoo, isikukood 36209150259**
- 7. Aivo Janter, isikukood 36203120328**

Otsuse poolt olid kõik, vastu ega erapooletuid polnud.

2) Hindamiskomisjoni määramine

Lisaks juhatusele tuleb valida ka hindamiskomisjon. Hindamiskomisjon peab koosnema vähemalt seitsmest hindajast. Kui isik on hindamiskomisjonis ja esitab projekti, siis ta peab taandama ennast igasugusest hindamisest. Mõistlik oleks selliseks puhuks valida varuliikmed, keda võiks ka seitse olla. Kõikide hindajatega tuleb sõlmida konfidentsiaalsusleping. Hindamiskomisjoni ülesandeks on hinnata projektide kvaliteeti.

ANRUS MILLER: Kes on nõus järgmiste hindamiskomisjoni kandidaatidega:

OTSUS: Valida seitse hindamiskomisjoni ja seitse varuliiget:

- 1. Erko Veltson**
- 2. Ants Matkur**
- 3. Aarne Mandre**
- 4. Jaanika Voolaid**
- 5. Merike Metstak**

6. Toivo Orgussaar
7. Alar Mik
8. Doris Andrejev
9. Karin Andrejev
10. Rando Lai
11. Tõnu Ammussaar
12. Karli Lambot
13. Tõnu Tännav
14. Viljar Ruusmaa

Otsuse poolt olid kõik, vastu ega erapooletuid polnud.

4. Muud küsimused:

- 1) projektitoetuse taotluste vastuvõtmise, sealhulgas taotluste registreerimise ja säilitamise kord;
- 2) projektitoetuse taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse kohaliku arengu strateegiale ja strateegia rakenduskavale vastavuse kontrollimise kord;
- 3) projektitoetuse taotluste hindamise kord, sealhulgas hindamiskomisjoni liikme projektitoetuse taotluse hindamisest taandamise kord;
- 4) PRIA-le projektitoetuse taotluste paremusjärjestusse seadmise ettepaneku esitamise ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja taotluse rahastamise suuruse ettepaneku esitamise kord.

Kõik nimetatud korrad on tutvumiseks HKÜ kodulehel.

5) taotlusvoorude korraldamine

KAIDO VAGISTRÖM: Uuel perioodil on võimalus aidata taotlejat, et ta jõuaks projektivooru. Vajadusel leitakse inimene, kes abistab projekti kirjutamisel. Taotlusvoorude korraldamisest antakse teada kodulehel. Hindamissüsteemi viiakse sisse eelhindamine. Taotlusvoorude ajal on võimalik vaadata projektid üle ning anda neile hinnang. See julgustaks projektikirjutajat ning aitaks tal saada vastav hinne ja tase. Tulemuslikkuse hindamiseks valib juhatus seiregrupi, et jälgida kas juhatus ja hindajad on projekte õieti hinnanud. Kui valesti hinnatud, siis teeb seiregrupp hindamiskomisjonile vastavad ettepanekud. Seiregrupp koosneb viiest inimesest. Igast huvigrupist üks esindaja. Kõik mis tehakse, tehakse hästi ja nii, et projekt valmiks.

6) kohaliku arengu strateegia elluviimise tulemuslikkuse hindamine

Peame oma strateegia elluviimise tulemuslikkust hindama. Selleks oli strateegias ette nähtud üldkoosoleku poolt valitud komisjon. Arutelu käigus oli ettepanek anda komisjoni koostamine juhatusesele.

8) koostöö ja õppereisid

KAIDO VAGISTRÖM: Ei tea, kuidas koostööd teha, sest see määrus on veel tulemata. Sellelt meetmelt koostööreisid korraldamist eriti näha pole. Kindlasti loodetakse teha koostööd teiste piirkonna gruppidega. Ühist tegevust oodatakse Soome tegevusgrupiga, mida nimetatakse koostöögrupiks. Vajalik oleks logistikaorganisatsioon teha, kes korraldaks kala turustamist. Üheks väljundiks on tootjaorganisatsiooni loomine ja seda koos Soomlastega, kuna EL soosib riikidevahelist koostööd. Oleks hea, kui suudaks Soome tegevusgrupiga teha koostöölepingu.

Mõte oli korraldada üks reis räimepüüdjatele. USA ja Kanada piirile võiks vaatama minna, kuidas heeringat võrkudega püütakse. Selle jaoks on mess loodud.

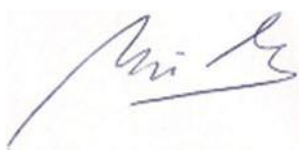
9) mida teha liikmetega, kes koosolekutel ei viitsi käia

Mida teha liikmetega, kes pole mitme aasta jooksul kordagi koosolekul käinud. Võimalik on teha volitus või iga piirkonna esindaja kannab hoolt, et piirkonnast tuleksid liikmed koosolekule. Ettepanek, kui liige pole kolmel järjestikusel korral koosolekust osa võtnud, arvatakse liige ühingust välja. Seda saab teha juhatus, esmalt peaks muidugi liiget hoiatama..

Protokolli lisad:

- Lisa 1 – osalejate nimekiri,
- lisa 2 – strateegia,
- lisa 3 – rakenduskava,
- lisa 4 – põhikirja muudatused,
- lisa 5 – Põhikiri uues redaktsioonis.

Andrus Miller
Koosoleku juhataja

Sirje Pajula
Protokollija

Üldkoosolekul osalejate nimekiri :

HKÜ huvigrupi liikmed:

Omavalitsused 3%

1. Kuusalu vald
2. Jõelähtme vald

Kalandussektor 15%

1. UÜ Ankara
2. OÜ Cranber Invest
3. OÜ Grape Tax-Free
4. TÜ Tapurla Kaluriühistu
5. TÜ Kalandusühistu Räim
6. OÜ Trading Mill
7. OÜ Larsen FP
8. OÜ Tekhouse
9. OÜ Helberi
10. OÜ Ekves

Kalanduse FIE 30%

1. FIE Aivo Janter
2. FIE Ants Matkur`i LAUGU TALU
3. FIE Ants Meisterman
4. FIE Enn Aiaotsa
5. FIE Vjatšeslav Pulatov
6. FIE Ravell Kapmann
7. FIE Tõnu Tännav
8. FIE Ivo Klamas
9. FIE Hartvig Niiholm
10. FIE Karli Lambot
11. FIE Maila Velström
12. FIE Mati Vagiström
13. FIE Roland Bekiš
14. FIE Peep Pärnamaa
15. FIE Andrei Truhanov
16. FIE Johannes Kirsimaa
17. FIE Raido Vagiström
18. FIE Tiiu Otsing
19. FIE Rein Kääpa

Ettevõtjad: 10%

1. Uuri Suurtalu
2. OÜ Merihärja
3. OÜ Tulumeister
4. OÜ Kalda Auto
5. OÜ Janbra
6. OÜ Agentuur Kämp

Muud: 11%

1. MTÜ Kahala Järv
2. MTÜ Tapurla Rannarahva Selts
3. SA Tapurla Sadam
4. MTÜ Vääna Jahiselts
5. MTÜ Räimeühing
6. SA Rannakalandusfond
7. MTÜ Ristna Sadam

10.7 Lisa7. Hindamiskriteeriumite hinde seletused

Kriteerium		Hinne					Märkused
		0	1	2	3	4	
1	Põhjendatus ja seos strateegiaga	Projekt on vastuolus HKÜ visiooni ja strateegiliste eesmärkidega	Projekt ei ole vastuolus HKÜ visiooni ja strateegiliste eesmärkidega	Projekti panus on nõrk HKÜ visiooni ja strateegiliste eesmärkide täitmisesse	Projekt panustab HKÜ visiooni, strateegiliste eesmärkide täitmisesse.	Projekt panustab tugevalt HKÜ visiooni, strateegiliste eesmärkide täitmisesse.	Projekti põhjendatus ja seos HKÜ strateegiaga
2	Tegevussuuna eesmärkide täitmine	Projekt on vastuolus tegevussuuna konkreetsete eesmärkidega	Projekt ei ole vastuolus tegevussuuna konkreetsete eesmärkidega	Projekt panus on nõrk tegevussuuna konkreetsete eesmärkidega	Projekt täidab tegevussuuna konkreetseid eesmäärke	Projekt täidab kõiki tegevussuuna konkreetseid eesmäärke	Projekt täidab tegevussuuna konkreetseid eesmäärke
3	Tegevussuuna indikaatorite täitmine	Projekt ei panusta tegevussuuna indikaatorite täitmisesse	Projekti panus tegevussuuna indikaatorite sihttasemete täitmisesse on väike	Projekt panustab tegevussuuna indikaatorite täitmisesse	Projekt panustab oluliselt tegevussuuna indikaatorite täitmisesse	Projekt panustab väga oluliselt tegevussuuna indikaatorite täitmisesse	Projekti panus tegevussuuna indikaatorite sihttaseme täitmisesse
4	Sissetulekute suurenemine	Sissetulekud ei suurene	Sissetulekud suurenevad vähesel määral	Sissetulekud suurenevad olulisel määral	Sissetulekud suurenevad ka kalandussektoris	Sissetulekud suurenevad olulisel määral ka kalandussektoris	Mõju kalanduspiirkonnas tegutejate sissetulekute suurendamisele
5	Uute töökohtade loomine	Projekti mõjul töökohad kaovad	Projekt ei loo uusi töökohti	Projekt loob ühe töökohta	Projekt loob üks kuni kolm töökohta	Luuakse üle kolme töökohta	Kas projekt loob uusi töökohti? Arvestatakse täistöökohtade järgi
6	Olemasolevate töökohtade säilitamine	Projekti mõjul töökohad kaovad	Projekti mõjul töökohad kaovad, kuid suurenevad teiste töötajate sissetulekud	Projekti mõjul kaob üks töökoht, kuid suurenevad teiste töötajate sissetulekud	Projekti mõjul kaob üks töökoht, kuid suurenevad oluliselt teiste töötajate sissetulekud	Projektiga säilivad kõik olemasolevad töökohad	Kas projektiga säilitatakse olemasolevaid töökohti? Arvestatakse täistöökohtade järgi
7	Uued ettevõtted	Projektiga kaotatakse ettevõtteid	Projekt ei kaota ettevõtteid	Projekt kaotab, kuid loob ka uue ettevõtte	Projekt loob uue ettevõtte	Projektiga luuakse uusi ettevõtteid	Kas projekt loob uusi ettevõtteid?
8	Loodav lisandväärtus	Projekti tulemus ei suurenda lisandväärtust	Projekti tulemus suurendab lisandväärtust väga vähe	Projekti tulemus suurendab lisandväärtust vähe	Projekti tulemus suurendab lisandväärtust	Projekti tulemus suurendab lisandväärtust oluliselt	Lisandväärtus töötaja kohta aastas (tootlikkuse mõõdik)
9	Uuenduslikkus (innovatsioon)	Projekt ei ole uuendusliku iseloomuga	Projekt vastab ühele uuenduslikkuse tingimusele, kuid ei kaasne olulist väärtuse tõusu	Projekt vastab kahele uuenduslikkuse tingimusele, kuid ei kaasne olulist väärtuse tõusu	Projekt vastab kahele uuenduslikkuse tingimusele, millest üks on oluline väärtuse tõus	Projekt vastab kõigile kolmele uuenduslikkuse tingimusele	Projekti tulemusena pakutakse projekti teostamise piirkonnas uut toodet või teenust, kasutatakse tavapärasest paremat tehnoloogiat või protsessi, kaasneb oluline väärtuse tõus, (EL) nr 508/2014 art 63 p 1. a)

10	Keskkonnasäästlikkus	Projekti lahendused on keskkonnavastavuslikud	Projekti lahendused ei ole keskkonnasäästlikud	Projekti lahendused keskkonnasäästlikud on väike	Projekti lahendused on keskkonnasäästlikud	Projekti lahendused on väga keskkonnasäästlikud	Panustamine keskkonnaseisundi säilitamisele või parandamisele, kasutades sealjuures energiasäästlikke ja/või alternatiivenergiat põhinevaid tehnoloogiasid
11	Sektoriaalne loime	Projektil puudub loime teiste sektoritega	Projekti sektoriaalne loime on väga väike	Projekti sektoriaalne loime on väike	Projekti sektoriaalne loime on suur	Projekti sektoriaalne loime on väga suur	See on loime põllumajandus, metsandus, tööstus jne. sektoritega
12	Sinine kasv	Projekt ei ole seotud sinimajanduskasvu valdkondadega	Projekt on väga vähe seotud sinimajanduskasvu valdkondadega	Projekt on vähe seotud sinimajanduskasvu valdkondadega	Projekt on seotud sinimajanduskasvu valdkondadega	Projekt on oluliselt seotud sinimajanduskasvu valdkondadega	Projekti tulemusena elavdatakse piirkonna majandustegevust sinimajanduskasvu valdkonnas
13	Võrdne kohtlemine	Projekt rikub olulisel määral võrdse kohtlemise põhimõtet	Projekt rikub võrdse kohtlemise põhimõtet	Projekt ei riku võrdse kohtlemise põhimõtet	Projekt aitab kaasa võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamisele	Projekt aitab oluliselt kaasa võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamisele	Tulemusel sugu, rahvus, nahavärvus, vanus, puue, seksuaalsus, usutunnistus või veendumus ei too kaasa eelistusi, ega vähenda õigusi
14	Mõju kalavarudele ja mere-keskkonnale	Projekti lahendused mõjuvad halvasti kalavarudele ja merekeskkonnale	Projekti lahendused puudub mõju kalavarudele ja merekeskkonnale	Projekti lahendused aitavad kaasa vaid kalavarude suurenemisele või vaid merekeskkonna seisundi parandamisele	Projekti lahendused aitavad kaasa kalavarude suurenemisele ja merekeskkonna seisundi parandamisele	Projekti lahendused aitavad tunduvalt kaasa kalavarude suurenemisele ja merekeskkonna seisundi parandamisele	Eesmärkide elluviimisel eelistatakse lahendusi, mis toetavad merekeskkonna säästmist ja kalavarude hoidu
17	Eelarve põhjendatus	Projekti eelarve ja / või hinnapakkumused ei ole arusaadavad või ei ole hinnapakkumused usaldusväärsed	Projekti eelarve ja / või hinnapakkumused on arusaadavad	Projekti eelarve ja / või hinnapakkumused on arusaadavad ja põhjendustega	Projekti eelarve ja / või hinnapakkumused on piisavate põhjendustega, detailsed ja arusaadavad	Projekti eelarve ja / või hinnapakkumused on detailsed, selged ja arusaadavad ning tuginevad üksikasjalikele põhjendustele	Põhjendatus defineeritud määru 25 (5) ja (6) järgi
18	Äriplaani jätkusuutlikkus	Projekti tulemused ei ole jätkusuutlikud ja ei avalda positiivset mõju	Projekti tulemuste jätkusuutlikkus on kahtlane ja positiivne mõju on vähe.	Projekti tulemused on jätkusuutlikud, kuid positiivne mõju on vähe	Projekti tulemused on jätkusuutlikud ja positiivse mõjuga	Projekti tulemused on jätkusuutlikud ja avaldavad pikemaajalist positiivset mõju	Kas projekti tulemused ei oma hetkelist mõju kalanduspiirkonnale
19	Sotsiaalne heaolu	Projekti tegevused on kohalike traditsioonidega vastukäivad	Projekti tegevused ei ole kohalike traditsioonidega vastukäivad	Projekti tegevused haakuvad kohalike traditsioonidega	Projekti tegevused on tugevasti seotud kohalike traditsioonidega	Projekti tegevused on tugevasti seotud kohalike traditsioonidega ja innovatiivsed	Rannakülade sotsiaalse heaolu suurendamine
20	Traditsioonid	Projekti tegevused on kohalike traditsioonidega vastukäivad	Projekti tegevused ei ole kohalike traditsioonidega vastukäivad	Projekti tegevused haakuvad kohalike traditsioonidega	Projekti tegevused on tugevasti seotud kohalike traditsioonidega	Projekti tegevused on tugevasti seotud kohalike traditsioonidega ja innovatiivsed	Kas projekt on rannaküla traditsioone hoidv

21	Suunatus noortele	Projekti tulemused on noortele diskrimineerivad	Projekti tulemustel ei ole mõju noortele	Projekti tulemustel on mõju noortele	Projekti tulemustel on mõju noortele randlastele	Projekti tulemused on suunatud noortele ja kaasavad kalandusvaldkonda	Rannakülade noorte heaolu parandamine ja kaasamine kalandusvaldkonda (alla 25 a)
22	Taotleja võimekus ja usaldusväarsus	Taotleja pole usaldusväärne, on teadaolevalt esitanud ebakorrektset informatsiooni	Taotlejal on vähene kogemus nii tegevusvaldkonnas kui projektijuhtimises, esitatud informatsioon on kaheldav	Taotlejal on vähene kogemus nii tegevusvaldkonnas kui projektijuhtimises, esitatud informatsioon on usaldusväärne	Taotlejal on kogemus nii tegevusvaldkonnas kui projektijuhtimises, esitatud informatsioon on usaldusväärne	Taotlejal on suur kogemus nii tegevusvaldkonnas kui projektijuhtimises, esitatud informatsioon usaldusväärne	Taotleja võimekuse ja usaldusväarsuse hindamine
23	Projekti tulemuste laiendatavus jätkutegevustena HKÜ eesmärkide täitmiseks	Projekti tulemused ei ole laiendatavad teistele sektori ettevõtetele	Projekti tulemused on vähesel määral laiendatavad, kuid mitte piirkonna ettevõtetele	Projekti tulemused on vähesel määral laiendatavad teistele sektori ettevõtetele	Projekti tulemused on laiendatavad kalanduspiirkonna ettevõtetele	Projekti tulemused on laiendatavad väljapoole tegevuspiirkonda	Kas projekti tulemused on laiendatavad teistele sektori ettevõtetele, see oleks neile kasuks või jätkuprojektide algeks
24	Kalapüügi osatähtsus	Aasta väljapüük on alla 10 kg	Aasta väljapüügimaht on Harju viimase 30% hulgas	Aasta väljapüügimaht on Harju viimase 50% hulgas	Aasta väljapüügimaht on Harju esimese 50% hulgas	Aasta väljapüügimaht on Harju esimese 30% hulgas	Kas kalapüük moodustab olulise osa ettevõtja sissetulekutest
25	Projekti mõju ühistegevusele	Projekti ei kaasata teisi ettevõtjaid	Projekt kaasab teisi ettevõtjaid, kuid mitte piirkonna kalandusettevõtteid	Projekt kaasab piirkonna kalandusettevõtteid	Projekt kaasab teisi ettevõtjaid ja piirkonna kalandusettevõtteid	Projekt kaasab piirkondlikke ja piirkonnaväliseid kalandusettevõtteid	Kas projekti kaasatakse ka teisi sh kalandusettevõtteid

Kala, vesiviljelus, mere-, või järveressursside väärindamine ja turustamine							
		Kaal	Hinne				
		%	0	1	2	3	4
1	Põhjendatus ja seos strateegiaga	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
2	Tegevussuuna eesmärkide täitmine	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
3	Tegevussuuna indikaatorite täitmine	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
4	Sissetulekute suurenemine	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
5	Uute töökohtade loomine	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
6	Olemasolevate töökohtade säilitamine	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
7	Uued ettevõtted	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
8	Loodav lisandväärtus	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
9	Uuenduslikkus (innovatsioon)	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
10	Keskkonnasäästlikkus	3	0	0,03	0,06	0,09	0,12
11	Sektoriaalne lõimitus	7	0	0,07	0,14	0,21	0,28
12	Sinine kasv	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
13	Võrdne kohtlemine	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
14	Mõju kalavarudele ja merekeskkonnale	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
17	Eelarve põhjendatus	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
18	Äriplaani jätkusuutlikkus	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
19	Sotsiaalne heaolu	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
20	Traditsioonid	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
21	Suunatus noortele	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
22	Taotleja võimekus ja usaldusväarsus	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
	Projekti tulemuste laiendatavus jätkutegevustena						
23	HKÜ eesmärkide täitmiseks	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
24	Kalapüügi osatähtsus	7	0	0,07	0,14	0,21	0,28
25	Projekti mõju ühistegevusele	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08

Mitmekesistamine							
		Kaal	Hinne				
		%	0	1	2	3	4
1	Põhjendatus ja seos strateegiaga	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
2	Tegevussuuna eesmärkide täitmine	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
3	Tegevussuuna indikaatorite täitmine	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
4	Sissetulekute suurenemine	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
5	Uute töökohtade loomine	4	0	0,04	0,08	0,12	0,16
6	Olemasolevate töökohtade säilitamine	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
7	Uued ettevõtted	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
8	Loodav lisandväärtus	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
9	Uuenduslikkus (innovatsioon)	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
10	Keskkonnamääralikkus	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
11	Sektoriaalne lõimitus	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
12	Sinine kasv	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
13	Võrdne kohtlemine	3	0	0,03	0,06	0,09	0,12
14	Mõju kalavarudele ja merekeskkonnale	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
17	Eelarve põhjendatus	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
18	Äriplaani jätkusuutlikkus	4	0	0,04	0,08	0,12	0,16
19	Sotsiaalne heaolu	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
20	Traditsioonid	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
21	Suunatus noortele	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
22	Taotleja võimekus ja usaldusväarsus	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
	Projekti tulemuste laiendatavus jätkutegevustena						
23	HKÜ eesmärkide täitmiseks	7	0	0,07	0,14	0,21	0,28
24	Kalapüügi osatähtsus	8	0	0,08	0,16	0,24	0,32
25	Projekti mõju ühistegevusele	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08

Kalasadamate uuendamine							
		Kaal	Hinne				
		%	0	1	2	3	4
1	Põhjendatus ja seos strateegiaga	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
2	Tegevussuuna eesmärkide täitmine	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
3	Tegevussuuna indikaatorite täitmine	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
4	Sissetulekute suurenemine	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
5	Uute töökohtade loomine	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
6	Olemasolevate töökohtade säilitamine	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
7	Uued ettevõtted	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
8	Loodav lisandväärtus	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
9	Uuenduslikkus (innovatsioon)	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
10	Keskkonnasäästlikkus	4	0	0,04	0,08	0,12	0,16
11	Sektoriaalne lõimitus	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
12	Sinine kasv	3	0	0,03	0,06	0,09	0,12
13	Võrdne kohtlemine	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
14	Mõju kalavarudele ja merekeskkonnale	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
17	Eelarve põhjendatus	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
18	Äriplaani jätkusuutlikkus	4	0	0,04	0,08	0,12	0,16
19	Sotsiaalne heaolu	3	0	0,03	0,06	0,09	0,12
20	Traditsioonid	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
21	Suunatus noortele	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
22	Taotleja võimekus ja usaldusväarsus	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
	Projekti tulemuste laiendatavus jätkutegevustena						
23	HKÜ eesmärkide täitmiseks	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
24	Kalapüügi osatähtsus	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
25	Projekti mõju ühistegevusele	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2

Koelmualade taastamine							
		Kaal	Hinne				
		%	0	1	2	3	4
1	Põhjendatus ja seos strateegiaga	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
2	Tegevussuuna eesmärkide täitmine	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
3	Tegevussuuna indikaatorite täitmine	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
4	Sissetulekute suurenemine	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
5	Uute töökohtade loomine	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
6	Olemasolevate töökohtade säilitamine	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
7	Uued ettevõtted	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
8	Loodav lisandväärtus	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
9	Uuenduslikkus (innovatsioon)	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
10	Keskkonnasäästlikkus	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
11	Sektoriaalne lõimitus	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
12	Sinine kasv	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
13	Võrdne kohtlemine	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
14	Mõju kalavarudele ja merekeskkonnale	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
17	Eelarve põhjendatus	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
18	Äriplaani jätkusuutlikkus	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
19	Sotsiaalne heaolu	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
20	Traditsioonid	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
21	Suunatus noortele	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
22	Taotleja võimekus ja usaldusväarsus	8	0	0,08	0,16	0,24	0,32
	Projekti tulemuste laiendatavus jätkutegevustena						
23	HKÜ eesmärkide täitmiseks	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
24	Kalapüügi osatähtsus	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
25	Projekti mõju ühistegevusele	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04

Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi, sh kalanduse- ja merenduse kultuuripärandi edendamine kalanduspiirkonnas							
		Kaal	Hinne				
		%	0	1	2	3	4
1	Põhjendatus ja seos strateegiaga	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
2	Tegevussuuna eesmärkide täitmine	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
3	Tegevussuuna indikaatorite täitmine	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
4	Sissetulekute suurenemine	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
5	Uute töökohtade loomine	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
6	Olemasolevate töökohtade säilitamine	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
7	Uued ettevõtted	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
8	Loodav lisandväärtus	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
9	Uuenduslikkus (innovatsioon)	4	0	0,04	0,08	0,12	0,16
10	Keskkonnasäästlikkus	3	0	0,03	0,06	0,09	0,12
11	Sektoriaalne lõimitus	4	0	0,04	0,08	0,12	0,16
12	Sinine kasv	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
13	Võrdne kohtlemine	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
14	Mõju kalavarudele ja merekeskkonnale	4	0	0,04	0,08	0,12	0,16
17	Eelarve põhjendatus	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
18	Äriplaani jätkusuutlikkus	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
19	Sotsiaalne heaolu	5	0	0,05	0,1	0,15	0,2
20	Traditsioonid	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
21	Suunatus noortele	10	0	0,1	0,2	0,3	0,4
22	Taotleja võimekus ja usaldusvärsus	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
	Projekti tulemuste laiendatavus jätkutegevustena						
23	HKÜ eesmärkide täitmiseks	1	0	0,01	0,02	0,03	0,04
24	Kalapüügi osatähtsus	2	0	0,02	0,04	0,06	0,08
25	Projekti mõju ühistegevusele	9	0	0,09	0,18	0,27	0,36

